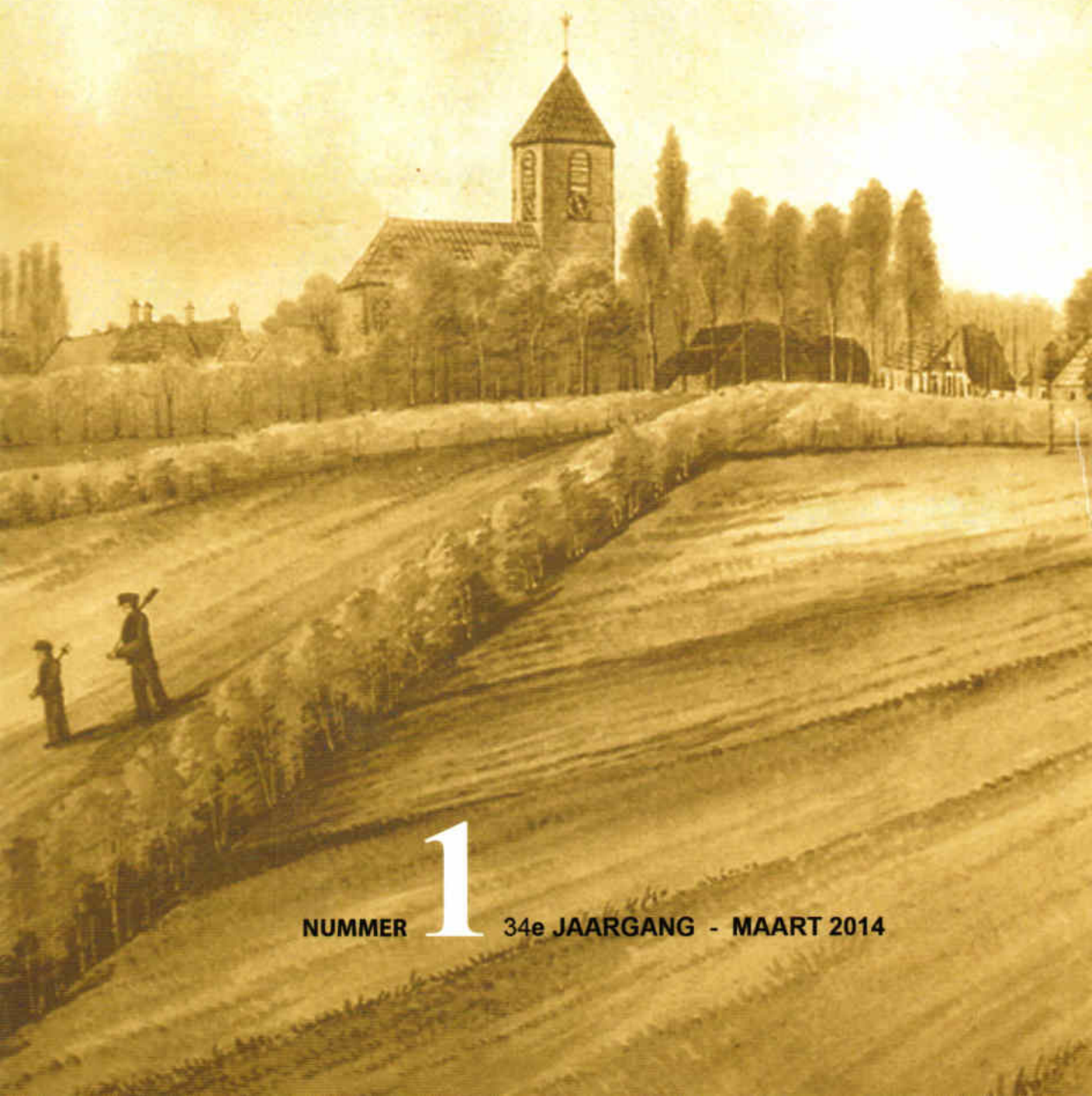

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **1** 34e JAARGANG - MAART 2014

‘OMHEINING’

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten ‘omheint’. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint, in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde

‘Omheining’ te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website:

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank Heino:

rek.nr. NL06RABO0327112271

Contributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid

€ 7,50 per jaar); portokosten € 7,20 per jaar

Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)

Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,

Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H. Hofman, voorzitter,

Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 392593

M.J.M. Bisschop, vice-voorzitter,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

C.J. Horstman, secretaris,

Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino,
tel. 392109

H.A. Ogink, penningmeester,

Twentseweg 12, 8141 MA Heino, tel. 391618

B.J. Horstman, De Horst 10,

8141 BA Heino, tel. 392622

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,

8141 GK Heino, tel. 392560

R.A. Mulder, Munnikenhof 19,

8141 GL Heino, tel. 0622441988

G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,

8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798

G.J. Veltkamp, Oosteinde 11,

8141 AR Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,

Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560

en J.M.W. Kappert-Kogelman,

Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: vacant

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Jonge Poerink,

De Cingel 43, 8141 BW Heino, tel. 392427

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Veltkamp,

Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 391292

6. Kruidentuin ‘Allegaardje’

Contactpersoon: G.J. Veltkamp,

Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 391292

7. Streektaal

Contactpersoon: B.J. Horstman,

De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 392499

Contactblad ‘Omheining’

Redactieadres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

tel. 0572-394562

Redactie

Eindredactie: vacant

A. van de Wetering, Tarweakker 43,

8141 HW Heino, tel. 392330, vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde ‘Omheining’.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
34e jaargang - nummer 1 - maart 2014

INHOUDSOPGAVE

blz. 02	Colofon
blz. 04	Van de redactie
blz. 05	Brandstoffenhandel en winkelier in kruidenierswaren (deel 2) - R. Stavorinus
blz. 10	Sprekende foto's (93) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 12	Het sigarenzakje (5) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 14	Vrijwilligers - A.B. Hoefsloot
blz. 15	Toen en Nu (35) - H. Neppelenbroek
blz. 16	Op de boekenplank - A.B. Hoefsloot
blz. 17	Kom eens langs - H. Neppelenbroek
blz. 18	Al weer twintig jaar geleden 1994 - 1e kwartaal - M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 22	Van de bestuurstafel - C.J. Horstman

Van de redactie

In de tweede helft van januari is de redactie gestart met de voorbereidingen van het eerste nummer van het nieuwe jaar.

Onderaan dit redactionele voorwoord zult u de naam van Dieni Weulink missen. In het laatste nummer van 2013 kondigde zij haar vertrek al aan. Meer dan acht jaar stond de redactie onder haar bezielende leiding en heeft zij als eindredacteur ruim 30 nummers van ons contactblad het licht doen zien. Het bestuur en de redactieleden willen haar bedanken voor de prettige samenwerking, haar grote inzet en de vakkundige wijze waarop zij de taak van eindredacteur heeft vervuld. Helaas is er voor haar nog geen opvolger. Elders in dit nummer gaan we verder in op deze vacature.

Dit eerste nummer van de 34e jaargang opent met een artikel van Roland Stavorinus over het faillissement van de kruidenierszaak van zijn grootouders in Heino. Het is een vervolg op zijn artikel in het decembernummer van de vorige jaargang. Samen vormen ze een indringend en soms schrijnend tijdsdocument.

In de rubriek 'Spreekende foto's' brengt Jennie Pruim- Reinders de markante persoonlijkheid van Hein Neimeijer voor het voetlicht. Tevens verschijnt van haar het vijfde artikel in de reeks 'Het sigarenzakje'. Ditmaal is het voormalige cafe 'De Koekoek' aan de beurt.

Toon Hoefsloot bespreekt een aantal nieuwe boeken.

Marijke Donath blikt 20 jaar terug in haar rubriek 'Heino, al weer twintig jaar geleden'.

Cor Horstman verzorgt de rubriek 'Van de bestuurstafel'.

Een lijst met schenkingen maakt het geheel compleet.

De redactie wenst u veel leesplezier

De kopij voor het zomernummer moet worden ingeleverd voor **15 april 2014**.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath – Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters, J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen.

Inleiding

Ouderen onder ons kunnen zich de dertiger jaren van de vorige eeuw misschien nog herinneren. De tijd van de crisisjaren is een tijd van onvoorstelbaar grote armoede. Ook in Nederland slaat de crisis keihard toe. Op zijn dieptepunt is een op de vier Nederlanders werkloos. Ook in Heino waart het spook van de crisis rond, maar in gemeenten met veel boeren en waar ook veel burgers nog een eigen stukje grond hebben, zoals dat in Heino in die tijd het geval is, zijn de problemen minder groot dan in gemeenten met veel fabrieken.

In het artikel van Ronald Stavorinus in het vorige nummer kunnen we lezen, hoe Roelof Stavorinus in 1926 een kruidenierszaak begint. Roelof stamt uit een schippersfamilie. Zijn opa Abele is turfschipper in de tweede helft van de negentiende eeuw. Hij lost zijn lading meestal bij de Ganzepan. Zijn zoon Sybe volgt hem op als schipper. Roelof, een broer van Sybe, heeft andere toekomstplannen. Hij trouwt met Anna Brinkman en begint een kruidenierszaak in het pand Dorpsstraat 85. Aanvankelijk lopen de zaken naar wens.

De afwikkeling van een familiedrama

Nadat Roelof en Anna hun kruidenierszaak in 1926 hebben geopend, komt de Westerse wereld drie jaar later in een recessie terecht en die wordt ook in Heino voelbaar. Na vijf jaar hard werken, concluderen Roelof en Anna dat ze failliet zijn. Op 30 oktober 1931 gaat Roelof naar de arrondissementsrechtbank in Zwolle en vertelt daar zijn verhaal.

Er wordt een curator aangesteld in de persoon van Mr. H. Landberg. Hij is gevestigd Sassenstraat 33 in Zwolle. Voor hem is het faillissement van Anna en Roelof Stavorinus één van de vele faillissementen tijdens de economische recessie. Op 2 november 1931 schrijft curator Landberg het volgende aan het handelsregister te Zwolle:

Mijne heeren,

Door deze breng ik ter uwer kennis, dat bij vonnis van de Rechtbank alhier dd 31 October 1931 in staat van faillissement is verklaard: Roelof Stavorinus, kruidenier en koopman, wonende te Heino, met benoeming van het lid der rechtbank Mr. A. Mercier tot Rechter-Commissaris en van ondergetekende tot curator:

*Hoogachtend
Uw dierwaarde,
H. Landberg*

Gewaarmerkt Zwolle 9 November 1931

*Albert Neppelenbroek, Roelof Stavorinus
met dochter Riek op de fiets.*

Abele Stavorinus.

De financiële schade

Op 28 november 1931 heeft dhr. Landberg inzicht in de financiële situatie van Roelof en Anna. De schuld is opgelopen tot f 24.122,18. Dat is aanzienlijk, zeker als we dat vergelijken met andere faillissementen in Heino in crisistijd. Een schuld zo groot als ruim vier maal de waarde van hun woning en winkel!

Een derde van dat bedrag wordt gevormd door hypotheeken. Van de Boerenleenbank is f 4.700,- geleend en van de Twentse bank f 3.000,-. Ongeveer een derde, f 6.580,-, is geleend van eigen familie.

Van Sybe Stavorinus, de vader van Roelof, f 1.500,-. De inwonende opa van Anna, Albert Neppelenbroek, heeft het gezin f 4.000,- geschonken.

De moeder van Anna, Dinie Brinkman-Neppelenbroek, heeft hen f 180,- geleend en van de broer van Roelof, Abele Stavorinus f 400,-.

Van Aannemer Dieks Laanbroek, een neef van Anna's moeder Dinie, hebben ze f 500,- geleend.

De overige crediteuren, de firma Boghstijn & Futselaar (Staatsmijnkolen, de groothandel voor Overijssel) en de NV Zwolsche Brandstoffenhandel, hebben recht op een kleine f 10.000,-.

Er zijn ook debiteuren. Ongeveer 32 klanten hebben nog een rekening openstaan bij Roelof en Anna. In totaal voor f 762,98. Vier van deze debiteuren zijn ook crediteur. Van deze 32 klanten komen er 24 uit Heino.

Het vereffenen van de schuld

Het faillissement van Roelof en Anna is groot. Er zijn maar liefst 82 schuldeisers. Deze situatie raakt ook Sybe en Klaas Stavorinus en hun zonen Albert en Abele Stavorinus. Zij zitten immers allemaal in de brandstoffenhandel en hebben veelal te maken met dezelfde leveranciers. Daarbij komt dat een deel van de eisers in Heino woont. Binnen een paar maanden, op 9 januari 1932, worden vervolgens maar liefst 41 crediteuren schuldeloos gesteld, omdat Sybe Stavorinus zijn beurs trekt. Het gaat daarbij om een bedrag van f 4.538,22.

Roelof en Anna hebben hun winkel en woning aan de Dorpsstraat 85, maar ze kunnen de lasten niet langer betalen. Ze moeten hun huis verkopen en er wordt een andere woning gezocht. De grote hoeveelheid winkelgoederen wordt zoveel mogelijk in de winkel verkocht en brengt een bevredigende prijs op. Het restant, met een aantal inventarisartikelen en meubels, wordt in het openbaar verkocht.

Het huis en de bijbehorende grond wordt verkocht en brengt uiteindelijk f 5.190,- op. De nieuwe eigenaar is horlogemaker J. Schutte. Hij betaalt tevens f 490,- voor de verplichte overname van de vaste winkelinventaris.

Het meubilair van Anna en Roelof brengt, via een openbare verkoop, f 325,- op. Dat is iets meer dan de getaxeerde opbrengst. De koopmansgoederen en inventaris leveren ook iets meer op dan waarop ze waren getaxeerd, namelijk f 1.046,69.

De kleine T-Ford brengt maar f 150,- op. Het bedrag is veel lager dan de getaxeerde f 400,-.

De debiteuren die nog voor meer dan f 700,- in het krijt staan bij Anna en Roelof, betalen uiteindelijk niet meer dan f 18,63. Dit is een bijzonder laag bedrag, dat moeilijk te verklaren is. Voor een deel heeft dit te maken met het gegeven, dat sommige debiteuren ook crediteuren zijn, maar dat verklaart niet alles. Het kan zijn, dat de debiteuren geen mogelijkheid zagen om hun schuld te vereffenen. Ten aanzien van de vorderingen, geeft dhr. Landman aan dat een en ander is kwijtgescholden en niet tot de boedel behoort.

Maar het is ook mogelijk dat in onderling overleg is afgesproken om deze gelden niet in het faillissement te stoppen, maar op een andere manier te voldoen. Als laatste valt te melden, dat de emballage nog f 10,30 opbrengt. Wanneer alles verkocht is wat er te verkopen valt, kan de balans opgemaakt worden. Roelof en Anna hebben f 7.180,- om de uitstaande schulden te voldoen. Dat is veel, maar absoluut niet toereikend.

En daarna, de gevolgen

Ruim een jaar na de faillissementsaanvraag, op 16 november 1932, wordt bekend wat de consequenties zijn van het faillissement van Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman. Er zijn nog 50 bedrijven of particulieren die geld claimen. De rechter geeft een akkoord op de "Uitdeelingslijst", die door curator Landberg is opgesteld. De eerste uitbetaling gaat naar zeven preferente bedrijven:

De Coöperatieve Boerenleenbank ontvangt 100% van de eerste hypotheek. Van de overige lening van f 1330,99 krijgt ze 9% terug.

De Staat der Nederlanden incasseert f 38,35, die Roelof en Anna schuldig zijn voor grond-, personeel- en inkomstenbelasting.

De Raad van Arbeid ontvangt 60% voor niet betaalde premies van de invaliditeits- en ongevallenverzekering. Van de f 40,07 wordt f 23,57 geïncasseerd.

De Twentsche bank ontvangt 40% van de oorspronkelijke lening van f 3.000,-. Van Gelder krijgt ook 40% van f 16,50. De Tabaksfabriek (voorheen Dassen) krijgt 18% van f 263,20. De Meelfabriek Molenaar ontvangt 15% van f 352,40.

Alle overige crediteuren krijgen niet meer dan 9% van het bedrag dat ze aan goederen hebben geleverd of van wat ze uitgeleend hebben. Voor sommige bedrijven rest vervolgens een groot verlies. Ik noem de vijf grootste buiten Heino:

Firma Boghstijn & Futselaar (Staatsmijnkolen en Groothandel voor Overijssel) uit Almelo.	f 2.278,43
Kleijnsen en Co uit Vroomshoop	f 323,78
NV. N. J. Wouda's Meelfabriek uit Sneek.	f 311,50
NV. P. Molenaar & Co Meelfabrieken uit Westzaan.	f 301,29
W. Vos Hzn uit Zwolle.	f 229,32

Uiteindelijk zijn er 48 bedrijven en particulieren die gedupeerd worden door het faillissement van Roelof en Anna Stavorinus. Het gaat om een bedrag van f 16.780,90. Een detail is, dat 31 bedrijven (60%) een tegoed hebben van minder dan f 100,-.

De crediteuren uit Heino

We zoomen nu in op de gedupeerden in Heino. Onderstaande lijst geeft weer wat, na uitbetaling, de uiteindelijke schade is.

De Coöperatieve Boerenleenbank	f 1.201,74
H. Laanbroek	f 456,57
H.G. van der Vegt	f 132,40
De Coöperatieve Fabriek van Melkproducten "Heino"	f 61,69
P. Polstra	f 75,05
C.M. Ohms	f 44,22
C.C. van der Flier	f 33,86
R.F.H. Baurichter	f 13,97
A.M.C. Heuves	f 11,69
H.J. Doosje	f 7,22
H. Schottert	f 4,51

En de familieleden:

S. Stavorinus (vader van Roelof)	f 4.153,29
A. Neppelenbroek (opa van Anna)	f 3.611,55
A. Stavorinus (broer van Roelof)	f 400,-
G. Brinkman-Neppelenbroek (moeder van Anna)	f 160,-

In totaal is het verlies van de Heinoërs ongeveer f 10.370,-. Dat is bijna 60% van het totale bedrag. De familie neemt 50% van de schulden op zich.

De laatste handelingen

Op 1 december 1932 verricht curator H. Landberg de op een na laatste handeling in de afwikkeling van het faillissement. Hij schrijft onderstaande brief aan het handelsregister in Zwolle.

Mijne Heeren

Het faillissement van R. Stavorinus, koopman en winkelier te Heino, is door het verbindend worden der uitdeelingslijst geëindigd.

Hoogachtend

Uw dw.

H. Landberg

Gewaarmerkt Zwolle 5 December 1932

Op 28 januari 1933 accordeert rechter-commissaris Mr. A. Mercier de rekening en verantwoording van curator H. Landberg. Deze verantwoording geeft dezelfde informatie weer die te vinden is in de "Uitdeelingslijst" van 16 november 1932. En daarmee komt er een einde aan de administratieve afwikkeling van het faillissement van Roelof en Anna Stavorinus.

Nawoord

Wat in 1926 nog gezien wordt als een mooie kans voor Roelof en Anna Stavorinus, een investering waard, ziet er zes jaar later totaal anders uit. Roelof en Anna verhuizen in de zomer van 1932 naar de Raalterweg, nu de Canadastraat. Daar gaan ze wonen, samen met hun kinderen Riek en Hein en de net geboren tweeling Dinie en Siep. Hun woning beslaat het achterste gedeelte van de winkel van de familie Veldkamp. Opa Albert Neppelenbroek verhuist gewoon mee. Roelof en Anna staan in de schuld bij enkele familieleden. Die verdwijnt natuurlijk niet na een uitspraak van een rechter. Roelof blijft aan het werk in de brandstoffenhandel en daarmee verbonden aan het familiebedrijf.

Sybe Stavorinus.

Bron:

– Archief Arrondissementsrechtbank, faillissementen 1930-1940 HCO .

Roland Stavorinus
Zwolle, 25 augustus 2013

Sprekende foto's (93)

J.K. Pruim-Reinders

Hendrikus Johannes (Hein) Neimeijer was een zeer bekend persoon in Heino. Hij bekleedde een groot aantal bestuurlijke functies in het dorp en daarbuiten. Hij rolde in 1966 de politiek in, toen de KVP een raadslid uit de agrarische sector zocht. Hij voelde zich moreel verplicht om die taak op zich te nemen. De vier jaren waarvoor hij aanvankelijk tekende, groeiden uit tot tweeëntwintig jaren, waarin hij uitgroeide tot een bekende politicus, ook later binnen het CDA. In september 1978 werd hij wethouder. In oktober 1988 nam hij afscheid als wethouder en trok zich terug uit de plaatselijke politiek. Zijn grootste populariteit had hij echter te danken aan het eerste halfjaar van 1986, toen hij in een burgemeesterloos tijdperk waarnemend eerste burger was. Het was tevens het jaar waarin Heino groot feest vierde rond het 750-jarig bestaan en meedeed met de televisie-zeskamp. Zijn uitspraak: "Heino maakt het waar al 750 jaar" is bij menigeen nog steeds bekend.

Wie was Hein Neimeijer

Hij groeide op als boerenzoon op de boerderij: 'De Kleinjan' aan de Kleinjansweg 1. Helaas overleed zijn vader Albertus Wilhelmus, al op jonge leeftijd, nog maar 45 jaar oud. Zijn moeder Anna Blom, bleef in 1926 achter met een boerenbedrijf en vijf jonge kinderen, van wie de jongste nog maar zeven maanden oud was. In die tijd waren er nog geen sociale voorzieningen en in de meeste gevallen werd er hertrouwd; zo ook Anna Blom. Zij hertrouwde twee jaar later met Hermannes Gerhardus (Mans) Groot Beumer, wiens ouders een boerderij hadden aan de overkant. Zo vertrok Mans van zijn ouderlijk huis aan de Kleinjansweg 6 naar de boerderij van zijn vrouw aan de Kleinjansweg 1. Uit dit huwelijk werden nog drie kinderen geboren. De oudste, Albertus Wilhelmus Gerhardus Groot Beumer, werd de opvolger op het boerenbedrijf aan de Kleinjansweg.

Hein Neimeijer was na zijn huwelijk in 1950

Vanaf 1953 was hij voorzitter van de raad van bestuur van de aan- en verkoopvereniging in Heino die via diverse fusies uiteindelijk uitgroeide tot de coöperatie Heleco. Inmiddels is Heleco uit het dorp verdwenen vanwege een fusie met ABC Lochem. Ook in het districtsbestuur van het Landbouwschap was hij van 1953 tot 1978 actief, evenals in het bestuur van de plaatselijke ABTB afdeling. Verder was hij bestuurslid van de Jonge Boeren- en Tuindersbond, de KI-vereniging Zwollerkerspel en tot aan de opheffing van de lagere agrarische school in Heino was hij lid van de raad van bestuur. Ook was hij betrokken bij de oudervereniging Zorgenkinderen in Raalte van 1975 tot 1978. In 1983 werd hij onderscheiden met de Orde van Oranje Nassau in goud. Na zijn aftreden als wethouder nam hij het voorzitterschap van Welzijn Ouderen Heino op zich.

gaan boeren aan de Bosweg 4, waar op dit moment zijn zoon Bertus, met zoon en schoondochter, de scepter zwaait. De grootvader van Hein, Jan Neimeijer, groeide op in Vilsteren op de boerderij 'De Nieuwmeijer', vandaar de naam Neimeijer. Door zijn huwelijk te Heino op 19 mei 1859 met Johanna, de jongste dochter van Gerrit Jan Jonker, kwam hij in Heino terecht. Johanna woonde met haar vader, die weduwnaar was, op de boerderij 'De Kleinjan'. Volgens de kadastrale atlas 1832 Heino was Jonker eigenaar van dit boerenbedrijf.

Een familie fragment.

Johannes (Jan) Neimeijer

Geboren: Ambt Ommen, Vilsteren,
2 juli 1823.

Overleden: Heino, 12 september 1910.

Zoon van: Cornelis Neimeijer en Maria Mollink.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: r.-k.

Adres: Heino, Kleinjansweg 1.

1e Huwelijk: Heino 19 mei 1859 met Johanna Jonker, geboren Heino 7 juni 1834, overleden Heino 16 februari 1867. Dochter van Gerrit Jan Jonker en Janna Woolthuis.

Kinderen:

1. **Johannes**, geboren Heino, Lenthe, 16 maart 1860, overleden Heino, Lenthe, 3 oktober 1860.
2. **Hermannes Johannes**, geboren Heino, Lenthe, 1 januari 1862, overleden Heino, Lenthe, 15 september 1862.
3. **Hermannes Azuerus**, geboren Heino 3 augustus 1863, overleden Heino, wijk E, 20 februari 1905, landbouwer, ongehuwd.
4. **Gerhardus Johannes**, geboren Heino, Lenthe, 2 september 1865, overleden Heino, Lenthe, 22 oktober 1865.
5. **Johannes Gerhardus**, geboren Heino, Lenthe, 7 januari 1867, overleden Heino, Lenthe, 30 juni 1868.

Na een bijna achtjarig huwelijk met veel zorgen, bleef Jan Neimeijer na het overlijden van zijn vrouw, achter met een zoontje van 3 jaar en een

baby van een maand. Toen hij voor de tweede maal trouwde was de baby inmiddels overleden.

2e Huwelijk: Heino 21 november 1868 met Maria Nieuwenhuis, geboren Wijhe 19 februari 1839, overleden Heino 15 februari 1922. Dochter van Antonius Nieuwenhuis en Theodora Gerritzen.

Kinderen:

1. **Johanna Maria Bregatha**, geboren Heino 8 oktober 1869, overleden Lierderholthuis 12 maart 1953. Zij was gehuwd met Stefanus Oosterwijk.
2. **Theodora Antonia**, geboren Heino 30 januari 1871, overleden Twello 26 juli 1948. Zij was gehuwd met Antonius Zunnabeld.
3. **Cornelia**, geboren Heino 16 november 1872, overleden Heino 1 september 1945. Zij was ongehuwd.
4. **Maria**, geboren Heino 4 december 1874, overleden Heino, 12 december 1969. Zij was gehuwd met Hendrikus Satink.
5. **Antonia Alberta**, geboren Heino 29 augustus 1878, overleden Heino 28 november 1928. Zij was gehuwd met Theodorus Henricus Groote Schaarsberg.
6. **Albertus Wilhelmus**, geboren Heino 16 december 1880, overleden Heino 25 maart 1926. Hij was gehuwd met Anna Blom.

Met de geboorte van het jongste kind zijn we terug bij de vader van Hein Neimeijer. Die is beschreven onder: wie was Hein Neimeijer.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand, bevolkingsregisters, bidprentjes en krantenknipsels.
- De geschiedenis van de boerderij "De Kleinjan"; contactblad Omheining van juni 1983.
- Internet: www.wie-waswie.nl en www.vpnd.nl.
- Informatie en foto: Herman Neimeijer.

Het sigarenzakje (5)

J.K. Pruim-Reinders

Café 'De Koekoek' met daarvoor Johannes Hubertus Hoppen en zijn zus Mina.

Evenals bij de andere café's in Heino kon men ook sigaren kopen bij Johannes Hoppen, wiens café 'De Koekoek' zich bevond op de hoek van de Stationsweg en de Rozendaelseweg. Johannes Hoppen was timmerman en tapper van beroep. Hij was in 1876 te Heino gehuwd met Johanna Euselina Oortwijn. Na zijn overlijden in 1908 zette zijn echtgenote het cafébedrijf voort en werd de tekst op het sigarenzakje veranderd in Wed. J. Hoppen. Tevens voorzag zij in haar onderhoud door woonruimte te verhuren aan kostgangers. Zij overleed in 1924 te Heino op 76-jarige leeftijd. Twee jaar daarvoor was haar zoon Johannes Hubertus getrouwd met Anna Maria Geerts en was met haar bij zijn moeder gaan inwonen. Daar beide jonggehuwden uit gezinnen kwamen waarvan de ouders een cafébedrijf hadden, waren zij niet meer gemotiveerd voor de horeca. Zij besloten het café 'De Koekoek' te sluiten, maar bleven wel in hetzelfde huis wonen.

Dan komen de crisisjaren en oorlogstijd. De financiële omstandigheden worden moeilijker. Johannes Hubertus Hoppen is evenals zijn vader timmerman van beroep. Om meer inkomen te verwerven besluit zijn echtgenote te gaan breien voor anderen. Men kan tevens bij haar terecht voor het kopen van wol. Zo krijgt het vroegere café 'De Koekoek' in de volksmond de naam het wolhuisje.

Echter omstreeks 1968 verhuist het echtpaar Hoppen naar het bejaardencentrum 'De Vloedgraven'. Hun zoon Henk, die inmiddels getrouwd is en in het huis woont van zijn oom dat achter het wolhuisje staat, zorgt voor het onderhoud aan het huis van zijn ouders. Ook verhuurt hij het wel aan pensiongasten. Maar het niet altijd bewonen van het huis laat zijn sporen na en het krijgt nu in de volksmond de naam het mottenhuisje.

Vervolgens neemt een aantal jeugdige Heino-

J. HOPPEN.

Café „De Koekoek”

)= HEINO. =(

Tvd. Sleswerda, Wille

*Rebus achterzijde:
Adam en Eva
trachten zich te
verbergen.*

ers in 1971 het initiatief om te komen tot een jeugdvereniging voor iedereen. Voor een plek om bijeen te komen moeten ze genoeg nemen met een noodleslokaal aan de Dolderstraat, een houten keet die al lange tijd niet meer aan de eisen des tijd voldoet. Op zoek naar een ander onderkomen bereiken ze eind 1973 overeenstemming met de heer H. Hoppen. En op 5 januari 1974 opent het jeugdcentrum Flurk zijn nieuwe onderkomen aan de Stationsweg. In datzelfde jaar wordt een groot bord aan het pand aangebracht door het makelaarskantoor

Hannink en Slotman. Daarop wordt het huis met de vrijkomende bouwkwavels te koop aangeboden, met als resultaat dat op die plek drie villa's zijn verrezen.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde “Omheining”:
- burgerlijke stand, bevolkingsregisters en krantenknipsels.
- Informatie: Annie Meijnders-Hoppen en Marijke Donath-Hoppen.

Een vereniging drijft op haar vrijwilligers. Zo ook onze vereniging. Gelukkig beschikt 'Omheining' over een respectabel aantal enthousiaste vrijwilligers dat op vele gebieden, al dan niet in de werkgroepen, werkzaamheden verricht. En daar zijn we uiteraard blij mee.

Om de continuïteit in al die werkzaamheden te waarborgen, is het van groot belang om het vrijwilligerscorps te versterken.

Voorop het gebied van de informatisering kan de vereniging versterking gebruiken. Het digitaliseren van het uitgebreide fotoarchief is tijdrovend werk, maar noodzakelijk om een beeldbank te kunnen realiseren.

Over de werkzaamheden van de verschillende werkgroepen vindt u meer informatie op de website van onze vereniging: www.historischeverenigingheino.nl.

Belangstellenden kunnen zich via de website aanmelden of contact opnemen met de voorzitter dhr. H. Hofman (tel. 392593). Ook bent u op de maandagmorgen van harte welkom een kijkje te komen nemen in de verenigingsruimte 'De Maelderieje' aan het 14 Aprilplein.

Wij bieden u een prettige werksfeer en er is altijd koffie!

Gezocht: een eindredacteur

Het bestuur van de vereniging is naarstig op zoek naar een eindredacteur voor ons contactblad.

De werkzaamheden van de eindredacteur bestaan op de eerste plaats uit het verzamelen van kopij. Werkgroepen en schrijvers leveren hun kopij digitaal aan; soms moeten ze persoonlijk benaderd worden. Hij of zij past een globale correctie toe en schakelt daarna twee correctoren in die de kopij aan een eerste correctie onderwerpen. Vervolgens krijgt de eindredacteur de gecorrigeerde kopij terug en stuurt die door naar de vormgever/opmaker van het contactblad.

Als de vormgever/opmaker het concept klaar heeft, wordt het gekopieerd.

De eindredacteur brengt het concept naar de correctoren.

Daarna schrijft hij of zij een vergadering uit met alle correctoren.

Tijdens deze bijeenkomst worden alle correcties besproken. Na de vergadering brengt de vormgever/opmaker de correcties aan en gaat het eindconcept naar de drukker.

Na veertien dagen wordt het contactblad bezorgd bij de Maelderieje en vindt de verspreiding plaats.

Beheersing van het computerprogramma Word is wel een vereiste. De kopij moet worden opgeslagen in documenten en mappen en worden doorgestuurd via email.

Mocht de functie van eindredacteur uw belangstelling hebben gewekt en wilt u graag nog meer informatie, neemt u dan contact op met de voorzitter dhr. H. Hofman (tel. 392593).

De hervormde kerk voor de Tweede Wereldoorlog. Elke maandag werden hier o.a. kippen, varkens, eieren en boter verkocht.

De hervormde kerk in januari 2014. Nu is er elke week een warenmarkt.

De eerste foto is genomen vanaf het schoolplein van de christelijke school. Deze is afgebroken. Tot in de vijftiger jaren van de vorige eeuw gingen veel boeren nog met zwarte koetsen en zogenaamde tentwagens naar de kerk. Het geratel van de voertuigen maakte de mensen in het dorp erop attent dat ze zich klaar moesten maken voor de kerk. 'Opschieten, de tentwagens komen er al aan', klonk het dan. De tweede foto is in 2014 genomen. De fotograaf stond voor het oude gemeentehuis en de winkel van Ter Stal.

Op de boekenplank (5)

Toon Hoefsloot

Heino, een geschiedenis van mens en plaats

Het boek *'Heino, een geschiedenis van mens en plaats'* van Jan Bieleman (1980) geldt als een standaardwerk als het gaat om onze dorpsgeschiedenis. Het verschijnen van het boek is zelfs de aanleiding geweest tot het oprichten van de vereniging voor heemkunde 'Omheining'.

Regelmatig is er nog vraag naar dit boek. Wij hebben een beperkt aantal gloednieuwe exemplaren op de kop weten te tikken. Die bieden wij te koop aan. Wees er snel bij. Op is op.

Nieuwe aanwinsten

Onze bibliotheek bevat op dit moment op één na 690 boeknummers. In de afgelopen periode hebben we weer een tiental exemplaren kunnen toevoegen aan ons gevarieerde arsenaal aan boeken, waaronder de canons van *Ommen*, *Borne*, *Den Ham-Vroomshoop* en *Holten*.

Het 150-jarig bestaan van de Nicolaaskerk in Lierderholthuis in 2013 was aanleiding tot een fraaie remake van een boekje over de geschiedenis van deze kerk *Gezicht op de kerk, Lierderholthuis* van de hand van pastoor Roeloffzen.

OLDO, Overijsselsche Lokaalspoorwegmaatschappij Deventer-Ommen (2013) gaat over de in 1935 opgeheven spoorlijn van Deventer naar Ommen. Het boek, voorzien van prachtige illustraties, beschrijft de speurtocht van Bert Terlouw en Wim Gerrits naar de rudimenten van de OLDO-spoorweg.

Jan Gulikers en Ad van Halem schreven het boek *IJsseldelta, Nationaal landschap in beeld* (2013), met prachtige beelden en kenmerkende verhalen over de IJsseldelta.

Natuurlijk mag *Boerderijen in Salland* (2013) geschreven door Everhard Jans, Ewout van der Horst en Robert Kemper Alferink, uitgebracht door De Stichting Sallands Erfgoed, niet in onze

bibliotheek ontbreken. Het is een prachtig boekwerk, waarin we worden meegenomen op een speurtocht naar karakteristieke boerderijen van deze streek.

Overzicht huisnummering Heino en winkels bebouwde kom

Sinds enkele weken staat er in onze bibliotheek een map met een overzicht van de vroegere huisnummering in Heino en de omzetting daarvan in de huidige, bestaande adressen. Bijvoorbeeld: De r.-k. Bijzondere School (Mariaschool) had vroeger het adres A 160. Later werd dat Canadastraat 37. Tevens bevat deze map een overzicht van winkels en bedrijven in de bebouwde kom van Heino tot 1940.

In het verleden werd er nog wel eens navraag gedaan naar oude adressen. In deze map kunt u snel vinden naar wat u graag weten wilt, zo kunnen we u dus nog beter van dienst zijn.

Te koop aangeboden boeken

Ons scherp geprijsde tweedehands boekenaanbod, waaronder een aantal fraaie exemplaren, is te vinden naast de bibliotheek: drie planken vol boeken met een grote variëteit aan onderwerpen en thema's. Een must voor de echte snuffelaar.

Elke maandagochtend tussen 10.00 uur en 12.30 uur bent u van harte welkom om te neuzen in ons tweedehands boekenaanbod.

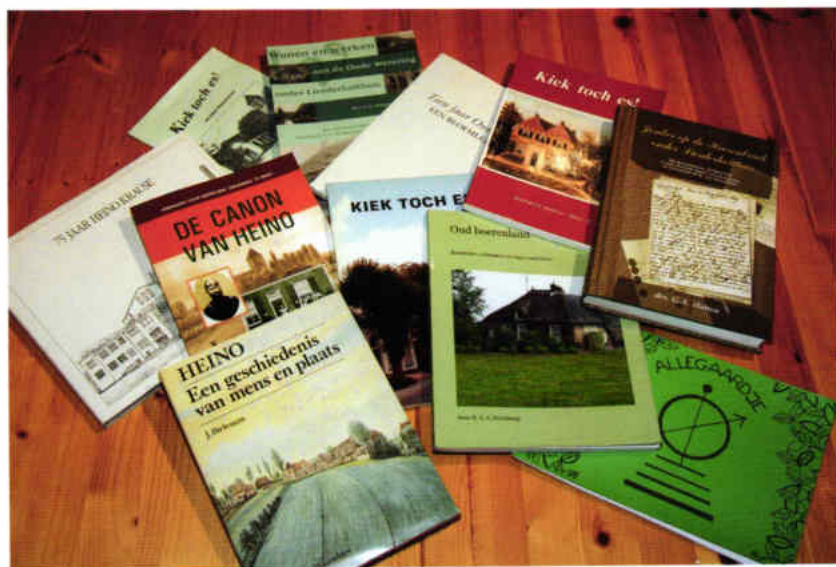

Wie voor de eerste keer de bovenverdieping betreedt van de 'Maelderieje', de thuisbasis van de Vereniging voor Heemkunde, valt het op, dat de vereniging beschikt over een mooie bibliotheek met boeken die gaan over de geschiedenis van Heino, Salland en Overijssel.

Boeren hebben in de loop der eeuwen een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Heino. Natuurlijke factoren, zoals bijvoorbeeld de grondsoort van een gebied en het reliëf, zijn altijd in hoge mate bepalend geweest voor het gebruik van de bodem door boeren. Naast nieuwe landbouwtechnieken, veranderingen op het gebied van transport en mechanisatie speelden ook negatieve gebeurtenissen, zoals oorlogsgeweld, vee- en plantenziekten, langdurige periodes van droogte en wateroverlast hun rol. Het zijn onderwerpen uit de geschiedenis van Heino, die al eens beschreven zijn of nog beschreven kunnen worden.

Ook andere onderwerpen, zoals de historie van een sportvereniging, de Spaanse griep, de crisisjaren voor de Tweede Wereldoorlog of emigratie in de vijftiger jaren - om maar eens een paar voorbeelden te noemen - kunnen aan bod komen.

Iedereen die belangstelt in de geschiedenis of het heem van Heino, kan hier zijn of haar kennis vergroten. Kom dus eens langs. De koffie staat klaar... en misschien klimt ook u nog eens in de pen.

Al weer twintig jaar geleden 1994 - 1e kwartaal

Marijke Donath

7 januari

Volkstuinvereniging De Beukelaer lijkt gered van de ondergang. De Commissie Financiën en Milieu verwierp gisteravond unaniem het collegevoorstel om de huur van de grond, die gemeentelijk eigendom is, voor de komende drie jaar te verhogen met 150 procent. De huurverhoging kwam als reactie op de weigering van de leden van De Beukelaer om de gronden te kopen. De investering is volgens hen te fors. 'We dienen een maatschappelijk en sociaal doel. In twintig jaar tijd hebben onze mensen een bloeiende vereniging opgebouwd. Voor sommige van onze leden is het een hobby, voor anderen is het therapie. De aangekondigde huurverhoging zou de doodsteek voor de vereniging betekenen', zei voorzitter Van den Hoven, die dankbaar gebruik maakte van het spreekrecht. De lokale politici konden zich ook niet verenigen met de nieuwe huurprijzen. VVD-er De Graaf deed daarom een compromisvoorstel, dat door de andere fracties werd ondersteund. Hij pleitte ervoor nieuwe onderhandelingen te starten met als basis de pacht prijs die voor tuingrond geldt. Wethouder Siebert zag daarom geen andere weg dan opnieuw in gesprek te gaan met de volkstuinvereniging.

21 januari

Burgemeester Van den Berg heeft officieel de automatische halve overwegbomen (Ahob-installatie) bij de spoorwegovergang aan de Molenweg in Heino in werking gesteld. Hiermee ging een langgekoesterde wens van het gemeentebestuur en Plaatselijk Belang Lierderholthuis in vervulling. De halve overwegbomen moeten zorgen voor een verbetering van de verkeersveiligheid. De voormalige AKI-installatie (knipperlichten) werd, als gevolg van enkele ongevallen in het verleden, door velen als onveilig ervaren.

5 februari

Hij heeft verscheidene prominente Heinoërs naar

hun laatste rustplaats gebracht. Volgens Broenink is er in de loop der jaren veel veranderd.

'Na de Tweede Wereldoorlog is het leven jachtiger geworden. De plaatselijke tradities worden helaas nauwelijks meer in ere gehouden. Vroeger werd de kist vaak nog gedragen door de ouderen, maar tegenwoordig is er van de oude noaberschap maar weinig meer over. Broenink ergert zich vooral aan de verloren gegane eerbied voor de begrafenis. 'De mensen kunnen er geen begrip meer voor opbrengen. Als ik met een begrafenisstoet naar het kerkhof ga, kunnen sommige automobilisten het geduld niet opbrengen om te wachten. Het is een mentaliteitskwestie. We moeten ons in Heino sterk maken om deze traditie te behouden'. Na een periode van ruim dertig jaar nam Broenink gisteravond afscheid tijdens een drukbezochte receptie. Als blijk van waardering voor bewezen diensten ontving hij uit handen van burgemeester A.W.P. van den Berg de eremedaille in zilver, verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

10 februari

De riolering in het buitengebied van Heino is een 'hot item' tijdens de forumavond in café d'Olde Wattering in Lierderholthuis. Op initiatief van de ABTB Heino-Lierderholthuis zijn vertegenwoordigers van alle politieke partijen uitgenodigd om te discussiëren over de thema's landbouw en milieu. Het forum staat onder leiding van Fred Groot Nibbelink, provinciaal secretaris van het Landbouwschap. In het jaar 2005 dient de hele regio te beschikken over een riolering of een eigen zuiveringssysteem. Tijdens de bijeenkomst wordt al snel duidelijk dat een riolering de vijfhonderd gezinnen in het buitengebied een enorme som geld gaat kosten. VVD-lijsttrekker S. de Graaf noemt een bedrag van tien miljoen gulden. De Graaf komt daarom al snel met de suggestie van de zogenaamde septic tank, een kleine ondergrondse zuiveringsinstallatie voor particulieren. Daarbij valt volgens hem te overwegen, om daar

*Het markante pand
op de hoek
Zwolseweg-
Van de Capellenweg.*

een gemeentelijke subsidie voor uit te trekken van tweeduizend gulden per stuk. Voor vijfhonderd gezinnen zal dat uitkomen op een bedrag van één miljoen gulden. Een schijntje vergeleken bij de tien miljoen die de gemeente kwijt is aan de drukriolering. Wethouder Siebert (CDA) tempert na afloop de verwachtingen. Volgens hem zijn er ook bij de septic tank bijkomende kosten, waardoor hij de berekeningen van raadslid De Graaf bestempelt als 'nattevingerwerk'. Maar ook hij beseft, dat de kosten voor de burgers niet de pan uit mogen rijzen. Net als andere partijen maakt ook de wethouder zich sterk voor een inventarisatie van de mogelijkheden. Een soort enquête in het buitengebied zal wellicht duidelijkheid kunnen verschaffen.

12 februari

Voorzitter G.C. Stapel van de Vereniging voor Heemkunde Omheining denkt, dat er weinig te beginnen valt tegen de sloop van het markante pand op de hoek Zwolseweg-Van der Capellenweg. 'Je kunt wel druk in de weer gaan, maar het is nu eenmaal geen monument.' Het gebouw, dat momenteel niet gebruikt wordt, moet te bestemder tijd plaats maken voor een garage. Autobedrijf R. Lindeboom wil namelijk verhuizen van de Dorpsstraat naar de Zwolseweg. Voorzitter Stapel van Omheining vindt het gebouw dat daarvoor moet wijken 'een fraai pand', maar berust

min of meer in de sloop. Stapel wijst er nog op dat het niet de gemeente is die het pand gaat slopen maar een particulier.

2 maart

De inwoners van Laag Zuthem hebben behoefte aan meer seniorenwoningen.

Dat blijkt tijdens de jaarvergadering van Plaatselijk Belang in 't Trefpunt. Volgens burgemeester A.W.P. van den Berg kan de eventuele belangstelling voor dit type woningen worden meegenomen in het nieuwe bestemmingsplan voor Laag Zuthem. De gemeente hoopt voor de zomervakantie het terrein bouwrijp te hebben. Het bestek is al klaar, maar de aanbesteding kan niet plaatsvinden voordat aan de ontwikkelingen op het vlak van rioleringen is voldaan. De andere vragen in de richting van het college van B en W staan vooral in het teken van de infrastructuur. Met name de Kolkweg is in meerdere opzichten een hot item. Volgens een van de aanwezigen is het daar levensgevaarlijk voor fietsers. 'De automobilisten die daar rijden, kunnen de fietsers niet onderscheiden van bermreflectoren. Bovendien rijden de auto's meestal met groot licht vanwege de vele bochten in de weg'. De burgemeester zegt toe het probleem nader te bekijken. Volgens hem zal belijning een hulpmiddel kunnen zijn voor automobilisten om zich te oriënteren, zodat rijden met groot licht minder noodzakelijk wordt.

3 maart

Het CDA heeft zijn meerderheid verloren in de gemeenteraad. De Christen-Democraten gaan van zeven naar zes zetels. D66 blijkt een opvallende nieuwkomer. Uit het niets komend, eist de partij twee zetels op. Hetzelfde aantal als de PvdA, die van de drie zetels maar twee overhoudt en de VVD, die er al twee had. Het is dan ook niet vreemd, dat door velen met spanning wordt uitgekeken naar de collegeonderhandelingen. Grote winnaar D66 had gerekend op één raadszetel en gehoopt op twee. Die hoop was volgens lijsttrekker Egbert den Daas gebaseerd op de landelijke tendens en de uitkomst van de provinciale verkiezingen in 1991. 'Dat resultaat hebben we omgerekend naar Heino en toen kwamen we ook op twee zetels uit'. PvdA-lijsttrekker Tineke van der Bruggen betreurt het verlies van één raadszetel, maar zag toch een lichtpuntje. 'Als je naar de landelijke teneur kijkt, valt het voor ons hier plaatselijk nog mee. We missen nu net de restzetel. Wat me goed doet is dat het CDA zijn meerderheidspositie is kwijt geraakt. Dat zal de levendigheid in de raad de komende periode ten goede komen'. Ook Johan van der Bent, lijsttrekker van de GPV/RPF-combinatie is content met het verlies van het CDA. 'Het is een gezonde ontwikkeling dat het CDA zijn meerderheid kwijt is. Ze moeten nu medestanders zoeken voor hun standpunten en ze worden gedwongen om goed te luisteren naar andere partijen.'

8 maart

Een tien meter hoog recreatiegebouw bij het Joapiksgat past niet in de mooie natuur ten zuiden van Heino. Omwonenden protesteren in een bezwaarschrift aan de gemeente Raalte tegen een dreigende aantasting van een fraai wandelgebied voor Heinoërs. Zij eisen ook een 'schone' omgeving van de zwemvijver. Raalte heeft pas een ontwerpbestemmingsplan buitengebied gepresenteerd. In een hoek van dit plan zit ook het Joapiksgat, bij kinderoord De Schaarshoek. Dit gebied valt onder de gemeenten Heino, Wijhe en Raalte. Volgens verontruste omwonenden maakt het plan van Raalte de bouw van een achthonderd vierkante meter groot recreatiegebouw met flinke

woningen mogelijk. Omwonenden en eigenaren van de aangrenzende gronden pikken de plannen niet. Ook het huidige gebruik van het Joapiksgat is de omwonenden een doorn in het oog. 'Het wordt nu gebruikt voor het stallen van acht autobussen van Elbo en als opslagplaats voor afgedankte materialen. Bovendien is in een houtsingel een bouwwerk van twee gestapelde containers opgericht', klagen zij. Volgens de omwonenden moet het Joapiksgat weer gewoon een zwemvijver met speelweide worden.

19 maart

Als het algemeen bestuur van Recreatiegemeenschap Salland ermee akkoord gaat zal in het ruilverkavelingsgebied Raarhoek-Veldhoek in totaal 6,6 kilometer recreatief fietspad worden aangelegd, ondanks het feit dat het Rijk hiervoor geen cent subsidie meer geeft. De directie Openluchtrecreatie van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is gestopt met het geven van subsidie voor recreatieve fietspaden in ruilverkavelingsgebieden. Desondanks heeft het algemeen bestuur van het recreatieschap er bij het dagelijks bestuur op aangedrongen zich toch in te zetten voor recreatieve fietspaden in het gebied, omdat dit gebied anders een 'witte vlek' vormt in het Sallandse fietspadennet. Door het wegvallen van de rijkssubsidie ontstaan extra kosten. Het recreatieschap is bereid een flink deel daarvan voor zijn rekening te nemen. Dat betekent wel dat de gemiddelde bijdrage per inwoner van de negen in het schap deelnemende gemeenten met vijftien cent per jaar zal stijgen. Hiermee zal ongeveer vijftig procent van de meerkosten, ontstaan door het wegvallen van de rijkssubsidie, kunnen worden gedekt. Het recreatieschap gaat er van uit, dat de andere helft van de meerkosten wordt gedekt door extra bijdragen van de provincie, de twee gemeenten waarin de fietspaden worden aangelegd en door bezuinigingen op de uitvoering van de fietspaden.

25 maart

De Stichting Scouting Heino werkt met enkele vrijwilligers aan de uitbreiding van de blokhut op landgoed 't Rozendaal. De bouwwerkzaamheden

*Het Joapiksgat, bij
kinderoord
De Scharshoek.*

markeren de sterke groei die de Heinose scouting-groep heeft meegemaakt. In de eerste vijf jaar van zijn bestaan kwamen er veertig nieuwe leden bij. De feestvreugde wordt echter getemperd door financiële zorgen: de gemeente draagt niet zoveel subsidie bij als Scouting wel zou willen. De uitbreiding van de blokhut is noodzakelijk geworden doordat zich een nieuwe speltak heeft aangediend die een eigen ruimte verlangt. Waar de Scouting-groep in het verleden plaats bood aan kinderen van vijf tot en met vijftien jaar, willen het bestuur en de leiders nu ook starten met een groep voor de oudere jeugd, de zogenoemde Explorers. 'In de groep van vijftien jaar zijn enkele leden die graag bij de scouting willen blijven. Er moet dus een nieuwe groep komen, waardoor doorstroming kan plaatsvinden. Die groep willen we graag binnen de deur houden, want vaak komen uit deze groep ook weer nieuwe leiders voort voor de jongste groepen', leggen Henk en Anneke van Telgen uit. Het echtpaar is nauw betrokken bij Scouting. Henk is voorzitter van de groep Heino en Anneke is op het moment teamleider bij de welpen. Ze begrijpen het niet helemaal. 'De gemeente is altijd van mening, dat de jongeren van de straat moeten worden gehouden, maar als het op daden aan komt staat er niets tegenover. Wij hebben gevraagd om een bedrag van vijftienduizend gulden, maar de gemeente vindt dat Scouting niet schuldenvrij hoeft te zijn. Ze vergeten echter dat we ook materialen moeten

aanschaffen. Het basispakket kost ons handen vol geld. En de uitbreiding van het gebouw drukt extra zwaar op de begroting. Planmatig denkt de gemeente mee, maar als ze de portemonnee moet trekken geeft ze niet thuis'.

25 maart

De gemeente Heino is nog een witte vlek op het terrein van toerisme en recreatie. Dat constateert burgemeester A.W.P. van den Berg in zaal Marktzicht, tijdens een voorlichtingsavond over recreatie. Kamperen bij de boer is een mogelijkheid, die de gemeente nadrukkelijk gaat propagereen. 'We zijn altijd een agrarische gemeente pur sang geweest en eigenlijk zijn we dat nog. Alleen moeten we leren van de lessen uit het verleden. Als het slechter gaat in die sector moeten we iets achter de hand hebben', aldus Van den Berg. Kamperen bij de boer - in Heino nog nauwelijks ontwikkeld - zou wat dat betreft een van de mogelijkheden zijn. Om het waas van geheimzinnigheid rond deze vorm van openlucht-recreatie op te heffen, was W. van den Berg, van de Stichting Vrije Recreatie (SVR) uitgenodigd. Hij maakte duidelijk dat het kamperen bij de boer, wat zijn organisatie betreft, geen financieel redmiddel mag zijn voor zieltogende agrariërs. 'We melken koeien en geen mensen. De SVR blijft een idealistische instelling'.

Het jaar 2014 is al weer een paar maanden gevorderd, als het eerste nummer van het contactblad 'Omheining' op de deurmat valt. Bij deze, zij het wat aan de late kant, wenst het bestuur u allen veel geluk en bovenal een goede gezondheid in 2014 toe. Laten we er met z'n allen een mooi jaar van maken.

De traditionele kerstwandeling op tweede Kerstdag was een mooie afsluiting van 2013. Er waren maar liefst 1226 deelnemers. Een pluim op de hoed voor de organisatoren en de vele vrijwilligers. Elk jaar weer weten zij met veel overgave de organisatie voor elkaar te krijgen. De route liep deze keer langs 't Nijenhuis en over delen van het landgoed 't Rozendael. Wat normaal niet kan kon nu wel: wandelen door de tuin van het statige buitenhuis 't Rozendael. Door de organisatie was een routebeschrijving opgesteld, waarin een aantal heemkundige wetenswaardigheden was verwerkt. Het vertrekpunt was in de kantine van de v.v. Heino op sportpark 'De Kampen' aan de Stationsweg. De koffiepauze was in het koetshuis van 't Rozendael aan de Rozendaelseweg. Tijdens de pauze kon men genieten van kerstliederen die door de Pompedoors ten gehore werden gebracht.

Tijdens de wandeling was ook herhaaldelijk het sonore geluid van midwinterhoorns te horen.

Bij dezen willen wij de voetbalvereniging Heino en de eigenaren van landgoed 't Rozendael nogmaals hartelijk bedanken voor hun medewerking en gastvrijheid.

De algemene ledenvergadering wordt dit jaar op dinsdagavond 25 maart gehouden. Aanvang 20.00 uur. De bijeenkomst vindt dit keer plaats op een andere locatie dan u gewend bent: de benedenverdieping van De Maelderieje die gebruikt wordt door Podium. We zijn hen bijzonder erkentelijk dat we deze ruimte mogen gebruiken. In dit contactblad is een uitnodiging gevoegd tot het bijwonen van de vergadering.

Redactie. Per 1 januari 2014 is Dieni Weulink - na dit vele jaren met groot enthousiasme en gedrevenheid gedaan te hebben - gestopt met de eindredactie van het contactblad.

Schenkeningen

- Van de heer J.F. Gerritsen, Linde 9, Heino, een aantal schoolfoto's uit de nalatenschap van mevrouw Weertman, die onderwijzeres was aan de christelijke basisschool te Heino.
- Van de heer G. ter Haar, De Haere 16, Heino, een kippenklok en een ingelijst schilderstuk voorstellend een gezicht op Heino ter grootte van 45 x 150 cm door hem vervaardigd in december 2007.
- Via mevrouw R. Horstman-Bartels, Oude Dalfserweg 5A, Heino, van het Groene Kruis een ouderwets opklapbaar metalen babybedje, dat werd gebruikt op het consultatiebureau en een suikerpotje met opdruk.
- Van de heer H. Kieftenbeld, Veldhoeckerweg 4, Heino, een oude tekening van een plattegrond van Heino.
- Van de heer B.J. v.d. Kolk, Hillebrandsweg 1, Heino, bidprentjes, foto's van de zangvereniging Advendo, Heino Krause en het jubileum van de CLAV in 1938.
- Van mevrouw E.J. Kwakkel-Knopert, De Genestetstraat 55, Zwolle, een 100 jaar oude jurk, een verpleegstersschort en een ondermutsje voor een knipmuts.
- Van de heer T.J.M. Oortwijn, Sterappel 27, Heino, een groot aantal foto's van de familie Vrolijkken.
- Van de heer J. Pot, Muntzstraat 13, Heino, een groot aantal bidprentjes.
- Van mevrouw J. Seine-de Jager, Molenweg 2, Heino, een theeservies.
- Van mevrouw A.D.M. Sinnige-Keizers, Kloostermanshof 6, Heino, distributiebonnen uit de oorlog en liedjes van de vroegere zangvereniging Advendo.
- De vereniging was blij verrast met de gift die ze ontving van Piet Pont. Pont is oud trainer en ereid van Sportclub Hevo die in februari 1970 officieel werd opgericht uit een fusie van twee gymnastiekverenigingen. De overdracht bestond uit een album met zeer veel foto's van leden uit de jeugd- en volwassenengroepen uit de periode van ongeveer 1972 tot 1995 en een aantal foto's van bestuursleden. Daarnaast bevat de schenking nog enkele DVD's van trainingen van de turnselectie meisjes en een overzicht van alle groepen uit 1984 en de showavond in 1986. Het merendeel van de foto's is door Piet Pont zelf gemaakt.

In memoriam.

Op 7 februari 2014 overleed na een periode van afnemende gezondheid

Janny Seine-de Jager op 76-jarige leeftijd.

Janny was ongeveer twaalf jaar vrijwilligster bij onze vereniging. Zij was degene die samen met Annie Meulman er voor zorgde, dat de expositie- en verenigingsruimte er steeds optimaal uitzag. Ook was zij enkele jaren vrijwilligster voor de werkgroep Documentatie-Genealogie. Helaas moest zij vorig jaar, in verband met haar gezondheid, met haar werkzaamheden stoppen. Jammer voor haar zelf, maar ook voor onze vereniging. Haar kinderen, kleinkinderen en familie zullen haar missen en wij wensen hun voor de toekomst de nodige sterkte toe.

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **2** 34e JAARGANG - JUNI 2014

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
34e jaargang - nummer 2 juni 2014

INHOUDSOPGAVE

blz. 28	Van de redactie
blz. 29	Brandstoffenhandel en winkelier in kruidenierswaren (deel 3) - R. Stavorinus
blz. 33	Sprekende foto's (94) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 34	Het sigarenzakje (6) - J.K. Pruim-Reinders
blz. 36	Foto-expositie in de Maalderieje
blz. 41	De Uilenspiegelbrug over de Oude Wetering onder Heino
blz. 42	Al weer twintig jaar geleden 1994 - 2e kwartaal - M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 46	Van de bestuurstafel - C.J. Horstman
blz. 47	Colofon

Van de redactie

Het tweede nummer van de 34e jaargang verschijnt door omstandigheden met enige vertraging, waarvoor onze excuses.

Deze editie opent met het derde en laatste deel over de brandstoffenhandel en kruidenierswinkel van Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman. Roland Stavorinus, de auteur van dit drieluik, komt hierin tot de conclusie dat 'de grote depressie', die begon met de beurskrach op 24 oktober 1929 en wereldwijd tot een economische crisis leidde, een grote factor was bij het faillissement van de kruidenierswinkel van zijn grootouders. Dat er in de dertiger jaren meer faillissementen in Heino te betreuren waren, bevestigt deze conclusie. Wim Grootenhuis, voor velen bij Omheining geen onbekende, herkende in de foto van een onbekende vrouw in de rubriek 'Salland te Kiek' in het weekblad Salland Centraal zijn grootmoeder Antje Roessink-Eshuis. Jennie Pruim beschrijft de levensgeschiedenis van Antje in de rubriek 'Sprekende foto's'. In de reeks 'Het sigarenzakje' gaat het deze keer over Johannes Josephus Hoppen, barbier van beroep.

De middenpagina's worden ingenomen door een vooraankondiging van de bijzondere foto-tentoonstelling 'Straatbeeld van toen' die momenteel door de werkgroep tentoonstellingen wordt voorbereid en tegelijk met de opening van de Pompdagen in de expositieruimte van Omheining te bezichtigen zal zijn.

Volgens een oud verhaal zou de legendarische Tijl Uilenspiegel zich vroeger in de contreien van Lierderholthuis hebben opgehouden. Uit het krantenknipselarchief van Omheining heeft Jennie Pruim een artikel uit het Overijssels Dagblad van 19 augustus 1922 opgediept, waarin een journalist zich afvraagt waar de naam 'Uilenspiegelbrug' toch vandaan komt.

In de rubriek 'Al weer twintig jaar geleden' frist Marijke Donath ons geheugen op over het tweede kwartaal van 1994.

De mededelingen van het bestuur en het lijstje met schenkingen completeren de inhoud van dit nummer.

De redactie wenst u veel leesplezier.

Gelieve de kopij voor het herfstnummer vóór **1 augustus 2014** in te leveren.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst,
G. Peeters, J. Peters, J.K. Pruim-Reinders en W. Steenberg.

Economische crisis en faillissementen in Heino

In de vorige twee uitgaven van “Omheining” heeft u kunnen lezen over het faillissement van de winkel in kruidenierswaren van Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman. Natuurlijk kunnen we de afloop toeschrijven aan de onervarenheid van de twee ondernemers, maar het ligt voor de hand om dit faillissement ook te zien in het licht van de economische crisis van de jaren dertig. Daaruit blijkt dat zij niet de enigen waren die te maken kregen met tegenslag.

De aanleiding van deze crisis ligt in oktober 1929. De “beurskrach” op Wallstreet luidt het ineensstorten van het financiële systeem in. Eerst in de Verenigde Staten van Amerika en later in Europa. In Nederland duurt de crisis langer dan in andere landen doordat vastgehouden wordt aan de zogeheten “gouden standaard”. Hierdoor wordt de gulden duurder en dit heeft tot gevolg dat Nederlandse exportproducten ook duurder worden.

In de jaren dertig is er vooral sprake van teruglopende productie en werkgelegenheid. Dat gaat ook nog eens gepaard met dalende lonen.

Daling van de prijzen

De prijsdalingen zijn in deze periode heel fors. In 1932 daalt het gemiddelde prijsniveau met meer dan 8% en die voor in- en uitgevoerde producten met ongeveer 20%. Daar krijgen veel inwoners van Heino mee te maken, waaronder de boeren. In het boek “Heino in Crisisjaren en Oorlogstijd” vertelt J.H. Oosterwijk van de Zuthemerweg het volgende:

“De biggen waren maar weinig waard, ongeveer f 1,75. De boeren gingen met hun biggen naar Raalte. De kleinste van de tomen kon je helemaal niet kwijt en werden soms bij een ander in de wagen gegooid. Zo kon het voorkomen dat je met 10 biggen naar de markt ging en dat je, nadat die verkocht waren, er weer 8 in je wagen vond”.

“Kippen waren voor de kleine boeren een belangrijke bron van inkomsten. De meeste eieren werden 's maandags naar de markt gebracht, in Heino of Zwolle. Ze brachten toen twee cent of twee en een kwart cent op. In 1928 was dat ruim zes cent geweest”.

“Ook de melkprijzen waren laag. Het is zelfs zo geweest dat de melkrijders die de volle melk naar de fabriek brachten de ondermelk verplicht mee terugnamen”.

De consumptie per hoofd van de bevolking in Nederland neemt af. In de loop van de tijd wordt een steeds kleiner deel aan voedings- en genotmiddelen besteed. Het aandeel van de woonlasten stijgt van bijna 14% in 1929 naar 17,5% in 1935. De inkomenspositie van veel mensen is in deze jaren zo zwak dat er zelfs op voedsel wordt bezuinigd.

Daling van de werkgelegenheid

In de jaren dertig is de werkloosheid in Nederland ongekend hoog. In 1930 is de werkloosheid nog 5,5% en twee jaar later is deze al gestegen naar 17,3%. Na 1935 neemt de werkloosheid weliswaar

*De 'Hoop van Zegen'
ligt bij de Ganzepan.*

af, maar is in 1939 nog altijd ruim 11% en blijft tot aan de Tweede Wereldoorlog op een hoog niveau.

Op het dieptepunt van de crisis heeft in de nijverheid bijna een derde van de werknemers geen werk. De landbouw wordt ook zwaar getroffen; daar is meer dan een derde van de werknemers werkloos. In de bouw en aanverwante bedrijven is zelfs meer dan de helft werkloos.

In Heino zijn op enig moment 100 personen en daarmee ook hun gezinnen afhankelijk van steun. Dat is ruim 10% van de beroepsbevolking. In 1936 komen 51 personen in aanmerking voor steun van de bond en de gemeente. Ze krijgen een bedrag dat niet hoger is dan f 4,20 per week! De hoogte van de uitkering is zodanig vastgesteld dat in de meest elementaire levensbehoeften kan worden voorzien: een eenvoudige maaltijd en onderdak.

Faillissementen

Bedrijven en ondernemingen investeren minder tijdens de crisis en gaan vaker failliet. Bij een faillissement wordt een curator aangesteld, die tot taak heeft het te gelde maken van de bezittingen om de opbrengst te verdelen onder de schuldeisers. Het aantal faillissementen neemt in Nederland met ongeveer 60% toe. Doordat de crisis lang aanhoudt, duurt de periode waarin faillissementen vallen ook langer. Pas na acht jaar, in 1937, daalt het aantal.

In Heino zijn meerdere faillissementen te betreuren tijdens de crisis. Naast die van Roelof en Anna zijn er nog zes bedrijfjes die de lasten van hun onderneming niet meer kunnen betalen. Hieronder een chronologisch overzicht van hun faillissement:

20-05-1931	Kleermaker Wilhelmus Gerhardus Offenbergh
31-10-1931	Kruidenier en koopman Roelof Stavorinus
23-11-1932	Bakker en winkelier Albert Hendrik Rietman
22-11-1933	Manufacturier Wilhelmus Bernardus Maria Vlierhuis
16-10-1935	Koopman Hendrik Schottert
29-08-1936	Kapper Wilhelmus Johannes Plattel
23-02-1938	Winkelier en aannemer Gerhardus Wanink

In onderstaand overzicht zien we de hoogte van de schuldpositie na vaststelling van de “uitdeellingslijst” door de rechter. Zo kan vastgesteld worden wat na verkoop van roerende en onroerende goederen uitbetaald wordt aan crediteuren.

Wanneer we de faillissementen uit de crisistijd onder elkaar zetten, valt op dat Stavorinus verreweg de grootste schuld had.

Van de schuld is uitbetaald aan crediteuren:

1.	Stavorinus	10%
2.	Vlierhuis	17%
3.	Offenberg	30%
4.	Rietman	21%
5.	Wanink	4%
6.	Plattel	0%
7.	Schottert	Onbekend

Kapper Plattel.

Naast degene die failliet gingen hebben een kleine veertig Heinoërs te maken gehad met de gevolgen van de verschillende faillissementen in de periode tussen 1930 en 1938. Zij schieten er financieel bij in. Van deze Heinoërs krijgen sommigen er zelfs enkele keren mee te maken; C.M. Ohms en J.G. Overmars drie maal, dokter C.C. van der Flier, C. Offenberg en S. Stavorinus twee keer.

Hieronder de top tien van de financieel meest getroffen en uit Heino. Ik constateer dat Sybe Stavorinus (vader van Roelof) en Albert Neppelenbroek (opa van Anna Stavorinus-Brinkman) er financieel het meest bij inschoten:

1.	S. Stavorinus	f 4.160,00
2.	A. Neppelenbroek	f 3.611,55
3.	J. G. Offenberg	f 1.211,85
4.	Boerenleenbank	f 1.201,74
5.	R.K. Armbestuur	f 700,00
6.	W.H. Hooglugt	f 661,69
7.	H.H. Holthuis	f 497,86
8.	H. Laanbroek Mzn.	f 456,57
9.	A. Stavorinus	f 361,16
10.	J. H. Vlierhuis	f 284,87

Albert Neppelenbroek met achterkleinzoon Hein.

Het faillissement van Roelof en Anna Stavorinus-Brinkman is met afstand het grootste in het vooroorlogse Heino. Valt er nog meer over te zeggen waarom dit zo is?

Allereerst is het verstandig om de verschillende bedrijfjes economisch te vergelijken met elkaar en de omvang van het faillissement te relativeren.

Ik ga er vanuit dat bedrijven met een grote bedrijfsomvang ook te maken kunnen krijgen met grotere faillissementen dan kleine bedrijven. Kapper Plattel en kleermaker Offenberg hebben een geringe bedrijfsomvang. Zij hoeven geen voorraden aan te leggen. De enige investering die zij hebben gedaan is gericht op inventaris en instrumenten die hen helpen om hun ambacht uit te oefenen. Het bedrijf van Stavorinus had behoorlijke voorraden, in de brandstofhandel maar ook in de winkel.

Niemand is gebaat bij een faillissement

Sybe Stavorinus en zijn zoon Abele hebben een economische relatie met Roelof en Anna. De laat-

sten distribueren turf en kolen in Heino en omgeving. Sybe en Abele zorgen voor de aanvoer vanuit de turfgebieden via het Overijssels Kanaal naar Heino.

Zowel Sybe als Abele investeren om het bedrijf van Roelof en Anna te laten voortbestaan. De investeringen zijn gericht op een blijvende afzet en verkoop van brandstoffen. Ze geloven dat de recessie van de jaren dertig tot een einde komt.

Er is geen bedrijf dat faillissement aanvraagt voor Roelof en Anna. Blijkbaar is niemand gebaat bij een bedrijfsbeëindiging. Ook de firma Boghstijn & Futselaar niet. Deze groothandel voor Overijssel namens de Staatsmijnkolen uit Almelo, heeft f 3471,20 tegoed. De NV Zwolsche Brandstoffenhandel heeft een belang met een uitstaande schuld van f 1475,30. Ook zij zijn gebaat bij continuering van de onderneming van Roelof en Anna. De hoop is gericht op betere resultaten in plaats van een bedrijfsbeëindiging en daardoor verlies van inkomsten.

Het is in die tijd heel gebruikelijk dat er op rekening wordt gekocht. Dat is goed mogelijk want men kent elkaar in het dorp en de rekening wordt vroeg of laat zeker betaald. Omdat de crisis lang duurt en mensen door werkloosheid of dalende inkomsten slechter bij kas zitten wordt betalen vaker uitgesteld. Geld lenen van familie is de oplossing om een gebrek aan contanten op te lossen.

Uitstel

Schaamte speelt eveneens een rol. Bij een faillissement staat ook de vraag centraal hoe het zover heeft kunnen komen. Naast alle begrip voor de economische omstandigheden wordt er natuurlijk ook gekeken naar de ondernemers. De dorpsbewoners in Heino zullen ieder hun eigen gedachten hebben bij een faillissement. Daarbij zijn natuurlijk ook mensen die de bedrijfsbeëindiging toeschrijven aan onkunde van Roelof en Anna. Daarvan zijn zij zich bewust. Natuurlijk hebben ze daarom geprobeerd om een besluit over een faillissement uit te stellen en dat is zeker de reden waarom vooral Heinoërs uiteindelijk worden uitbetaald.

Nog één vraag.

Was er eigenlijk wel brood te verdienen met de winkel? In Heino zijn eind jaren twintig meerdere kruidenierswinkels. Zo heb je Raamaker, Satink, Israël en Van Dam. Hoewel de bevolking van Heino toeneemt is de vraag of er voor nog een winkel in levensmiddelen wel plaats is. Zou de kruidenierswinkel een goedlopend bedrijf geworden zijn wanneer de crisis er niet was geweest? Ik kan er geen antwoord op geven.

Eén ding is zeker. De economische crisis is de belangrijkste oorzaak voor het faillissement van Roelof en Anna en voor het sluiten van de kruidenierswinkel. Wat mij betreft gewoon pech!

Bronnen

- Bakker, G.P. den (2008), Economische crisis jaren dertig en tachtig vergeleken.
- De Nederlandse Economie 2008, Centraal Bureau voor de Statistiek.
- Vereniging voor heemkunde "Omheining" Heino. Heino in Crisisjaren en Oorlogstijd 1985. ISBN 90-6952-004-4.

Sprekende foto's (94)

J.K. Pruim-Reinders

Vorig jaar verscheen in het weekblad Salland Centraal een artikelenserie 'Salland te Kiek'. Voor deze rubriek kon men oude foto's inzenden waarover niets bekend was. Zo leverde onze vereniging een foto aan van een mevrouw bij een schemerlamp. Wie was deze vrouw? Tot onze grote verrassing herkende Wim Grooten-huis uit Stegeren zijn oma op deze foto.

Hij schreef: 'Het gaat om Antje Roessink-Eshuis, geboren aan de Ganzepan in Heino op 11 december 1875 en overleden op 4 mei 1951 in Dalfsen aan de Bolderbrug. Ze werd op 9 mei 1951 begraven in Heino op de algemene begraafplaats. Dergelijke foto's werden vroeger vaker gemaakt om weg te geven aan familie, vrienden en bekenden en er hoeft dus geen speciale gelegenheid te zijn. De foto is waarschijnlijk gemaakt door een portretfotograaf uit Zwolle'. Verder schreef hij: 'Een maand voor haar overlijden was haar jongste dochter met het hele gezin geëmigreerd naar Canada. De eerste brief die zij daar ontving bracht het overlijdensbericht van haar moeder'.

kwam een reactie bij onze vereniging binnen van mevrouw Roessink, wonende Kanaaldijk Noord 1 (Bolderbrug). Zij vertelde, dat de dochter van Antje Roessink-Eshuis in Canada een schilderij in kleur van de foto had laten maken ter nagedachtenis aan haar moeder. Dit schilderij hangt bij hen thuis in de gang.

Wie was Antje Roessink-Eshuis

Haar grootvader Hendrik Eshuis werd omstreeks 1815 geboren in Uelsen, ten noorden van Tubbergen, in het toenmalige koninkrijk Hannover, nu het huidige Neder Saksen. Hij was timmerman van beroep. Na zijn huwelijk te Wijhe met Aaltje Stegeman op 19 juni 1840, vertrok het jonge paar naar Heino, waar zij op 20 augustus 1840 werden ingeschreven in het bevolkingsregister van Heino in de wijk Lenthe, Ganzepan. Uit dit huwelijk werd in 1849 Derk Jan geboren, die later behalve timmerman, tevens brugwachter aan de Ganzepan was. Hij trouwde in 1872 met Geertjen Deusjen uit Dalfsen. Samen werden zij de ouders van elf kinderen, waarvan er slechts vier in leven bleven en wel Antje, Gerrit Jan, Geerhard en Herman. Dochter Antje trouwde op 25 november 1897 met Albert Jan Roessink. Hij was brugwachter aan de Bolderbrug, enkele kilometers verderop aan het Overijssels kanaal. Hun dochter Antje, die naar haar moeder was genoemd, emigreerde in 1951 met haar echtgenoot Evert van de Worp en de kinderen naar London, Ontario, in Canada. Over hoe het hun verging in Canada is geschreven in "Omheining" van juni 1996.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand en bevolkingsregisters.
- Internet: www.wiewaswie.nl.

Op dit bericht in het weekblad Salland Centraal

Het sigarenzakje (6)

J.K. Pruim-Reinders

De Ned. herv. kerk met rechts het gedeelte Dorpsstraat, waar we de zaak van kapper Hoppen aantreffen.

Een sigarenzakje van Johannes Josephus Hoppen die het beroep uitoefende van barbier, winkelier en afslager. Over zijn oom Johannes Hoppen, die eveneens sigaren verkocht, schreef ik in het contactblad "Omheining" van maart jl. Johannes J. werd geboren te Heino op 7 maart 1884 als zoon van Hermannus Hoppen en Maria Zonnenberg. Zijn vader was timmerman en had zijn bedrijf op de hoek van de Dorpsstraat en de Brinkweg, later garage Lindeboom.

Johannes J. trouwde op 2 juli 1917 te Heino met Aleida Nieuwhof uit Zwolle. Zij was in Heino dienstbode bij de familie Alexander Eppo, Baron Van Voorst tot Voorst. Met ingang van de trouwdatum werden zij de bewoners van het pand Dorpsstraat 3. Een pand, bestaande uit huis en erf, dat Johannes J. in 1919 kocht van zijn buurman, schilder Gerrit Lindeboom. Op 8 juni 1957 overleed kapper Hoppen en één van zijn zonen, Hermannus Hendrikus (Herman),

nam de zaak van zijn vader over. Volgens het kadaster werd hij eigenaar.

Herman Hoppen was in 1953 getrouwd met Theresia Maria Nijmeijer en woonde met haar in Denekamp. Van daaruit verhuisden zij in 1957 naar Heino. Helaas overleed Herman Hoppen op 18 juli 1975, nog maar 54 jaar oud. Hoe nu verder? Mevrouw Hoppen was genoodzaakt de kapperszaak te sluiten. Gelukkig heropende Afra Sinnige, afkomstig uit een kappersfamilie, enkele jaren later - op 23 januari 1981 - herenkapsalon "De Barbier".

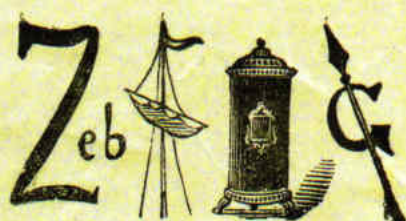
Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde "Omheining"; burgerlijke stand, bevolkingsregisters, krantenknipsels en kadastergegevens.
- Informatie: Afra Sinnige.

JOH. J. HOPPEN,

TABAK-, SIGAREN EN
SIGARETTENMAGAZIJN.
SCHEEREN EN HAARSNIJDEN.

HEINO A 45.

*Rebus achterzijde:
Zebra kachelglans.*

Wie zijn geld wil zien verstuiwen, steke het in sigaren en duiven

Foto-expositie in de Maalderieje

Straatbeeld van toen

Straten in de voormalige gemeente Heino in de vorige eeuw

Een dorp dat leeft, verandert voortdurend van beeld. Dat geldt zeker ook voor ons dorp.

De oude straten in de voormalige gemeente Heino hebben dan ook een heel ander gezicht gekregen. In de loop van de tijd zijn – soms karakteristieke – gebouwen afgebroken, werden oude gevels gemoderniseerd en hoge bomen verwijderd. De ventende bakker, kruidenier en melkboer met paard en wagen verdwenen voorgoed uit het straatbeeld.

Die oude straatbeelden in de herinnering ophalen, heeft u daar ook zo'n moeite mee?

Dan is een bezoek aan deze foto-expositie zeker een must, want gelukkig hebben we de foto's nog. Jonge bezoekers zullen door die historische foto's verrast zijn hoe ons dorp in de loop der jaren evolueerde. Oudere inwoners zullen terugdenken aan het vertrouwde dorp van hun jeugd; hoe ze er speelden, rondzwierven en allerlei dingen beleefden.

De werkgroep tentoonstellingen van Omheining richt met een uitgebreide selectie foto's uit het fotoarchief met nostalgische beelden uit diverse straten van Heino, Laag Zuthem en Lierderholthuis een bijzondere expositie in, die tegelijk met de opening van de Pompdagen in de expositieruimte van Omheining te bezichtigen zal zijn.

Bezoekadres:

De Maalderieje 14 aprilplein
Canadastraat 6

Openingstijden tijdens de Pompdagen:

woensdag 20 augustus	20.00 u – 22.00 u
donderdag 21 augustus	12.00 u – 18.00 u
vrijdag 22 augustus	19.00 u – 22.00 u
zaterdag 23 augustus	10.00 u – 17.00 u

Openingstijden na de Pompdagen:

iedere maandagmorgen	10.00 u – 12.00 u
iedere zaterdagmiddag	13.00 u – 17.00 u

Het is ook mogelijk om op afspraak de expositie te bezoeken.

Contact: tel. 0572 394562 (op maandagmorgen en zaterdagmiddag tijdens de openingstijden)
email: omheining@planet.nl

Zwolseweg
Dorpsstraat

Marktplaats
Marktstraat

Stationsweg
Rozendaalseweg

Canadastraat
Raalterstraat

Vlaminckhorstweg
de Haarstraat

Laag Zuthem
Lierderholthuis

Hoek Dorpsstraat - Stationsweg

De Colckhof

Doar lig dan de Colckhof te pronkn
an 'n wettring, die vaarwater was,
woar vrogger de zeilende zompn
vervoerdn een kostbare last.

Bòòm 't landhuus bescharmend de takkn
Van eikn, zo knoestig, zo groot.
Zie stoat doar al honderden joarn....
De potter? al lange is-e dood....

Oe beeld in 't weerspiegelend water
verrimpelt deur 'n zach zuchien wind,
of deur 'n span spierwitte zwaann,
die grääg op de wetterings bint.

O landhuus, ie heurt bie oons Salland,
'n rustpunt tussn al oons gedoe....
Wie könt oe in 't landschap niet missn,
doarum bi'w zo gek hier met oe!

*Henk van der Veen sr.
1920-2001.*

Een artikel uit het Overijssels Dagblad van 19 augustus 1922.

Wij waren op wandel in den zomer. Even voorbij huize de Kolkhof, dicht bij den samenloop van Oude en Nieuwe Wetering, ligt de steenen brug, welke in den volksmond den naam draagt van "Uilenspiegelbrug". Vroeger was het een eenvoudige houten brug met witte leuning, zooals de Sallandsche Weteringen er bij dozijnen tellen. Sedert 1904 echter ligt hier een fraaie steenen brug, welke de wel niet kunstige, maar toch duidelijk sprekende afbeelding draagt van Tijn Uilenspiegel. Aan den zijde van den spoorweg Zwolle-Almelo, uit den trein zichtbaar is in de leuning midden op het boog-

veld een steen gemetseld, waarin een lachende tronie met narrenmuts of zotskap grijnst om den naam van Uilenspiegel in eere te houden. Naar den oorsprong vragend, waarom deze brug den naam van Uilenspiegel draagt, werd mij van meer dan ééne zijde het immer gelijkkluidend verhaal meegedeeld.

't Was in den hooitijd. Het Liederbroek, het Molenbroek en de Hagen dampen de frissche hooigeuren uit. Overal de "oppers", de hooiwagens en 't boerenfolk druk in de weer. In dien drukken hooitijd geviel het, dat Tijn Uilenspiegel op één zijner reizen in de nabijheid dezer brug door een zware regenbui werd overvallen. De "snuggere" Tijn wist steeds raad bij alle tegenspoed. Zoo ook hier. Om den bij stroomen

vallenden regen te ontgaan, stapt Tijn de Wetering in, plempt liefst tot over zijn heupen in 't modderige water, posteert zich onder de brug om dan verder "droog te blijven". En hij belacht grijnzend de boeren, die druipnat van 't hooiveld terug keeren, met zijn schrandere opmerking: "Domme boeren, waarom gaan jullie niet net als ik schuilen onder de brugge!" Dit avontuur heeft aan de brug ter plaatse den naam gegeven van "Uilenspiegelbrug", welke èn in den volksmond èn in de afbeelding nog wel voort zal leven, jaren en jaren misschien. Of de tegenwoordige jeugd nog wel zooveel van Tijn Uilenspiegel hoort als vroeger, toen in honderden schoolprentjes en versjes werd verhaald van den man "die altijd tegen het heil in werkte?"

Eigenaardig is het, dat dit avontuur in de gewone boeken over Tijn Uilenspiegel niet voorkomt. Noch in de schooluitgave van Alize Becht-Dentz, noch in de groote uitvoerige beschrijving Tijn Uilenspiegel in Vlaanderen, noch in de historie Tijn Uilenspiegels "eines

Bauernsohnes, gebürtig aus dem Lande Braunschweig" vernemen wij iets van dit brugvertel-sel. Daar staat trouwens zooveel op ter lezing van Tijn, dat dit er nog wel bij kan.

Of Tijn Uilenspiegel inderdaad ooit onder een brug in Lierderholthuis in het water heeft gestaan is de vraag, maar zijn evenbeeld pronkt desalniettemin sinds het najaar van 2003 op het gerenoveerde dorpsplein in Lierderholthuis. De Rotterdamse kunstenaar Frank Stoopman vervaardigde het beeld van de sagefiguur. Plaatselijk Belang Lierderholthuis koos voor Uilenspiegel omdat deze legendarische figuur volgens een sage in de omgeving van het dorp was geweest.

Geraadpleegde bron:

– Krantenknipselarchief van de Vereniging voor Heemkunde "Omheining".

Al weer twintig jaar geleden 1994 - 2e kwartaal

Marijke Donath

1 april

De procedure voor de uitgifte van bouwkavels in de Heinose nieuwbouwwijk Kiezebos is in volle gang. Volgens de oudere regels die de gemeente Heino hanteerde is na loting aan een dertigtal gegadigden een kavel aangeboden. De 130 resterende kandidaten moeten nog een week in spanning zitten. Zij worden volgende week in het gemeentehuis verwacht voor de verloting van de zestig nog beschikbare kavels. In totaal hadden zich 206 kandidaten ingeschreven voor een bouwkavel. Op het ABC-terrein zullen seniorenwoningen gebouwd worden, waardoor ook weer de nodige doorstroming ontstaat. Daarnaast zijn de grondaankopen voor Kiezebos II al in volle gang. Die fase wordt gerealiseerd in het verlengde van de eerste fase, achter de Cingel tot aan de Brinkweg. Op die weg komt dan ook de tweede hoofdontsluiting voor de wijk. Fietsers en voetgangers kunnen al wel vanuit Kiezebos I op de Brinkweg komen.

15 april

In politiek Heino leeft de vrees dat het NS-station in het dorp in de nabije toekomst wellicht toch zal verdwijnen. Dat bleek gisteravond tijdens de vergadering van de commissie AROV. In de bijeenkomst werd de projectnota behandeld van het bestuurlijk platform, dat streeft naar een betere spoor- en wegverbinding tussen Zwolle en Twente. De angst lijkt onterecht. In de plannen was in eerste instantie opgenomen dat het station Heino zou moeten wijken. Een lobby van de burgemeester, die daarbij werd gesteund door diverse gemeenten, leidde er echter toe dat in de projectnota het belang wordt onderstreept van het behoud van de huidige haltes langs de route Zwolle-Almelo. Mevrouw Stegeman (CDA) wilde eveneens met klem haar zorg onderstrepen. 'Vanwege de manco's met het busvervoer, waardoor je 's avonds al niet meer met de bus in Zwolle komt, is het gewenst

dat de treinverbinding in ieder geval blijft. Burgemeester Van den Berg kon zich vinden in deze reacties. Hij meldde dat in de zomerperiode een onderzoek wordt afgerond naar een verbetering van de spoorwegverbinding. Gedacht wordt aan een verdubbeling en elektrificatie van de spoorlijn.

15 april

Na een half jaar gebivakkeerd te hebben in een noodvoorziening, opent vandaag de postwinkel annex kantoorboekhandel van Nico en Marianne van Rijn. De heren Meijer en Bisschop verrichten de openingshandeling door enkele postzakken met ballonnen open te knippen. Met die twee personen zijn enkele belangrijke schakels genoemd in het tot stand komen van het huidige postagentschap. Nadat in een eerder stadium duidelijk was geworden dat een eigen postkantoor voor Heino niet te behouden was vanwege het te geringe aantal handelingen, werd het pand opgekocht door projectontwikkelaar Ruud Meijer. Deze liet er een compleet nieuw complex verrijzen met diverse units. Het jonge ondernemersechtpaar Nico en Marianne van Rijn haakten er direct op in. Zij werden verantwoordelijk voor het postagentschap nieuwe stijl, zoals ze overal in den lande verrijzen. In overleg met Giel Bisschop kon diens kantoorboekhandel mee verhuizen naar de postwinkel. Daarmee zou Bisschop zijn winkelruimte meer kunnen gebruiken voor zijn oude liefde: de drogist. Het nieuwe pand wordt verder ingevuld met een bloemenzaak en kantoorruimte voor Meijer Vastgoed. Op het gebouw verrezen twee appartementen

21 april

De plannen tot verbetering van de weg- en spoorverbinding tussen Zwolle en Twente worden door de gemeenteraad van Heino als een positieve zaak gezien. Met de reeds bestaan-

de rondweg om Heino zijn de gevolgen voor Heino minimaal, maar de gemeente hoopt nog wel extra voordeel te kunnen halen uit de verbeteringen. Gedacht wordt dan aan een rechtstreekse aansluiting van de Lemelerveldse weg, zodat het verkeer richting Lemelerveld ook niet meer door het dorp hoeft te rijden. Ook de aanleg van ongelijkvloerse kruisingen bij de huidige verkeerslichten zou een gunstige ontwikkeling zijn. Volgens burgemeester A.W.P. van den Berg zal de nieuwe weg tussen Zwolle en Twente voldoen aan alle eisen, ook op het gebied van geluidshinder. H. Blokland (PvdA) pleitte er voor om zo veel mogelijk het bestaande tracé te volgen, zodat de effecten voor natuur en milieu zo klein mogelijk zullen zijn. Wel vond hij de nu gevolgde procedure minder elegant, omdat er al over allerlei effecten gesproken wordt, zonder dat het tracé vast staat.

22 april

De basisscholen Brinkzicht in Heino en de gereformeerde School met den Bijbel in Laag Zuthem hebben gisteren een cheque ontvangen van respectievelijk ruim drieduizend en ruim negenhonderd gulden van de afdeling Heino van Veilig Verkeer Nederland.

De twee scholen viel deze eer te beurt aan gezien zij de methode 'Straatwerk' hebben aangeschaft. In het kader van de actie van de rijksoverheid om het aantal verkeersslachtoffers met vijftientwintig procent terug te dringen, wordt deze methode gesubsidieerd. Voor het kantoor van de firma TVU Verpakkingen op het industrieterrein ontvingen directeur Van Dijk van de School met den Bijbel en adjunct-directeur Luchtenberg van Brinkzicht de cheque uit handen van een vertegenwoordiger van VVN Heino.

Na de officiële plechtigheid togen de kinderen van groep zeven naar hun verkeersproef. Daarvoor moesten zij op het industrieterrein een circuit afleggen. Naderhand werd ook een parcours in Heino verreden. Alle leerlingen slaagden voor de test en ontvingen het diploma van Veilig Verkeer Nederland.

26 april

De gemeente Heino overweegt om snelheidsremmende voorzieningen aan te brengen op de Lemelerveldseweg. Het college van B en W wil hiermee tegemoetkomen aan de wensen van de buurtbewoners. Het verkeer dat vanuit Lemelerveld de bebouwde kom van Heino binnenkomt, rijdt stelselmatig te hard, zo luiden de grieven van de buurt. De bewoners van de Lemelerveldseweg hebben in een brief aan het gemeentebestuur aangedrongen op maatregelen. In het kader van de ruilverkaveling is al een fietspad langs de route opgenomen in het programma. Burgemeester A.W.P. van den Berg maakte gisteren bekend dat Heino het fietspad wil doortrekken naar het dorp. Volgens de buurt een prima voorziening, maar het zou de snelheid van de automobilisten alleen maar kunnen vergroten. Snelheidsremmende maatregelen moeten die drang volgens hun wegnemen. Een ambtelijke werkgroep zal hiervoor een nader advies ontwikkelen.

29 april

Burgemeester A.W.P. van den Berg verruilde gistermiddag even zijn nette pak voor de zwembroek. Door van een glijbaan het water in te 'glieren', opende hij het nieuwe overdekte zwembad van Camping Heino. Het overdekte zwembad neemt een prominente plaats in op de camping. Vele gasten waren gisteren al getuige van de openingsplechtigheid. Naast het feit dat ze zich verbaasden over de sportiviteit van de burgemeester, waren ze duidelijk onder de indruk van de recreatieve voorziening. In eerste

instantie is het nieuwe zwembad bedoeld als campingbad, maar eigenaren Lute en Hollegien sluiten niet uit dat ook het Heinose publiek zal profiteren van deze voorziening.

3 mei

Na een ziekte van enkele weken is zondagmorgen in het ziekenhuis De Weezenlanden in Zwolle emeritus pastoor J. Th. M. Elfrink van Heino overleden. De 83-jarige oud-pastoor wordt begraven op het parochiële kerkhof. Pastoor Elfrink werd op 24 maart 1911 geboren in Zevenaar. Na zijn studie aan het seminarie in Culemborg en in Driebergen-Rijsenburg werd hij in 1936 priester gewijd. Vervolgens studeerde hij klassieke talen, waarna hij in 1941 kapelaan werd in Ootmarsum en drie jaar later in Enschede. In 1945 volgde zijn benoeming tot leraar klassieke talen aan het Klein Seminarie in Apeldoorn. Voor een periode van twintig jaar heeft hij hier latijn en grieks onderwezen aan honderden priesterstudenten. In september 1965 kwam Elfrink naar Heino om daar pastoor Terpstra op te volgen. Van 1966 tot 1976 was hij tevens deken van het dekenaat Raalte. Als deken, maar vooral als pastoor, was hij een voorvechter voor democratie in de kerk. In het dekenaat voerde hij een nieuwe bestuursvorm in met een Dekenale Adviesraad, waarin uit iedere parochie een afgevaardigde zitting had. Pastoor Elfrink was een bescheiden man, die niet graag op de voorgrond trad, maar juist tussen de mensen stond en goed kon luisteren. De vernieuwingen binnen de rooms-katholieke kerk, in gang gezet door het Vaticaanse Concilie, juichte hij niet alleen toe, maar hij bracht ze ook van harte in praktijk.

Zo wist hij te bewerkstelligen dat in 1975 de eerste twee pastorale werkers in het dekenaat werden aangesteld, waarvan één in Heino. Ook voor de oecumene, het contact met andere kerken, had hij veel aandacht.

Op 73-jarige leeftijd ging pastoor Elfrink met emeritaat en betrok hij een woning aan de Paalweg in Heino.

Regelmatig was hij wandelend aan te treffen op weg naar zijn herten achter de pastorie of in de

omgeving genietend van de natuur. Heino verliest in hem een markante persoonlijkheid

17 mei

Drankenhandel Korbeld in Raalte neemt per 29 december 't Olde Gemeentehuis over van Raaltenaar Joop van den Enk. De huidige eigenaar wil zich volledig richten op de tweede tak van zijn bedrijf 'Joop van den Enk Party Dienstverlening in horeca voor bedrijf en particulier'. Al langere tijd was 't Olde Gemeentehuis, voorheen De Pub, niet meer open voor cafébezoekers. Van den Enk heeft twee jaar geleden de ommezwaai gemaakt naar zijn oude liefde, feesten en partijen. Aangezien hij daar de volledige ruimte in het pand voor nodig had, was er geen plaats meer voor de exploitatie van het café. De nieuwe eigenaar, Henk Korbeld, wil op de markante locatie in het centrum van Heino een Grand Café laten verrijzen. Het huidige pand wordt zowel van binnen als van buiten grondig veranderd. Op dit moment is Korbeld nog op zoek naar een uitbater voor de nieuwe horecagelegenheid.

18 mei

Burgemeester A.W.P. van den Berg heeft gisteravond een nieuwe slagerij in Heino geopend. Met hun zaak willen de eigenaren, Jos en Hannie Pot, profiteren van de terugloop van het aantal collega's de laatste jaren. Met het verdwijnen van de Pick Pack supermarkt en de slagerij van Meijer is er volgens het echtpaar Pot genoeg ruimte voor een nieuwe winkel ontstaan. De middenstanders gaan meedoen aan het 'good farming-programma'. De veehouders die het vlees leveren zijn aan strenge regels gebonden. De Kema en de Gezondheidsdienst voor Dieren controleren zowel de boeren als de aangesloten slagerijen. In het pand naast de slagerij wordt waarschijnlijk een kapperszaak gevestigd. Voor de gemeente Heino lijkt daarmee de laatste fase van de invulling van het zogeheten 'gat van Heino' te zijn afgerond.

20 juni

Wethouder G. Siebert heeft vrijdagavond de

nieuwe kapsalon Hairdesign aan de Munnikenhof in Heino geopend. De ondernemers achter Hairdesign zijn M. Kinaci en E. Esin uit Deventer. Beiden zijn van Turkse afkomst. Kinaci heeft het pand voor vijf jaar gehuurd met een optie voor nog eens vijf jaar. Het is de bedoeling dat zijn vriendin Emel Esin de kapperszaak gaat runnen. Zij krijgt daarbij hulp van drie medewerkers. In de nieuwe kapsalon kunnen zowel mannen als vrouwen terecht.

25 juni

De leden van de feestcommissie in Lierderholt-huis zitten aan de vooravond van het vijftigjarig jubileum enigszins op een tweespor. Enerzijds is het altijd de opzet om een festijn voor de eigen bevolking te organiseren, maar anderzijds trekt het weekeinde de laatste jaren ongewild steeds meer belangstellenden van buitenaf. 'Het is een regionaal feest geworden', beaamt de elfkoppige commissie. De geschiedenis van de school- en volksfeesten in het Heinose kerkdorp gaat terug tot de jaren twintig. Weliswaar was er toen slechts sprake van een kermis, maar daar werd de basis gelegd voor de latere festiviteiten. Aan het einde van de Tweede Wereldoorlog kregen de school- en volksfeesten een grotere uitstraling.

In eerste instantie bleef het feest beperkt tot de roomse gelovigen, maar later konden alle kinderen die woonachtig waren in Lierderholthuis deelnemen aan de activiteiten.

In de loop der jaren is er uiteraard veel veranderd in het programma. Vroeger waren er onderdelen als het vechten met de beer of ringsteken met paarden.

Nu zijn optredens van muziekgroepen en activiteiten als de autotrek de trekpleisters. Volgens de commissieleden is een goede samenwerking de basis en de kracht van de school- en volksfeesten in Lierderholthuis. 'De complete bevolking staat achter het feest. Waren het vroeger meer de onderwijzers die de kar moesten trekken, nu krijgen we het hele dorp mee. De sfeer binnen de commissie is ook erg goed. Dat zal ook wel de reden zijn dat sommige leden er lang bij betrokken blijven.'

26 juni

De haan is weer teruggekeerd op het vertrouwde nest van de rooms-katholieke kerk in Heino. Daarmee is een periode van werkzaamheden afgesloten, die ruim een half miljoen gulden heeft gekost. De kerk is momenteel voorzien van nieuwe leien. De vervanging was dringend noodzakelijk aangezien de leien al in 1924 waren aangebracht. De kosten werden gedekt door de verkoop van enkele woningen van de parochie.

29 juni

Kort, maar uiterst hevig. Zo is het noodweer te omschrijven dat vanochtend vroeg het oosten van het land trof. Tegen zessen bereikte de bui de regio Salland-Zwolle. Rond dat tijdstip sloeg de bliksem in een boerderij van de familie Snel aan de Brinkweg. De plaatselijke brandweer bracht met buurtbewoners het vee nog net in veiligheid, maar kon niet voorkomen dat de totale boerderij in vlammen opging. Honderd meter verderop teisterde de bliksem ook de technische installatie van zwembad De Tippe. Onder andere een automatiseringskast sloeg op tilt, waardoor het niet meer mogelijk was de isolatiedeken van het bassin te rollen.

De eind maart gehouden algemene ledenvergadering is goed bezocht. Het aantal aanwezige leden bedroeg ruim 50.

Het jaarverslag en het financieel verslag van de penningmeester werden ongewijzigd vastgesteld.

Tijdens de vergadering werd afscheid genomen van de bestuursleden Diny Rosendaal-Kroes en Gerard Veltkamp. Beiden werden in het zonnetje gezet voor bewezen diensten. Na afloop heeft ook René Mulder bedankt als bestuurslid. Hij heeft lang getwijfeld maar is na lang wikken en wegen tot de conclusie gekomen dat een bestuursfunctie toch niet echt zijn ding is. René blijft, net als Diny en Gerard, wel actief binnen de vereniging.

Gelukkig kon er ook, met instemming van de ledenvergadering, een nieuw bestuurslid benoemd worden: Herman Neimeijer. Naar andere, nieuwe bestuursleden, wordt nog naarstig gezocht.

De paaswandeling trok wat minder deelnemers dan vorig jaar (383 tegenover 543 in 2013). De weersvooruitzichten waren niet best en dan heb je al gauw dat mensen voor wat anders kiezen. De start was bij restaurant Jan Steen. De wandeling ging door het gebied van de Velner en over grote delen van landgoed 't Rozendaal. De koffiepauze werd gehouden in de gerenoveerde boerderij Meijersplaats nabij kasteel 't Nijenhuis.

De door de werkgroep geschiedenis aangekondigde uitgave van Oud Boerenland deel II vindt gretig aftrek. Besloten is tot het laten drukken van 100 exemplaren. Inmiddels zijn er 90 exemplaren verkocht. De werkgroep is al weer volop in de weer met deel III van de reeks die uit vier delen zal bestaan.

Deel I is inmiddels uitverkocht.

Schenkeningen juni 2014

- Van een onbekende, bidprentjes.
- Van de heer B. Hondeveld, Dorpsstraat 14, de houten omslag van het receptieboek, dat werd gebruikt in het restaurant zaal- en bowlingcentrum Centraal te Heino.
- Van mevrouw M. Schoorlemmer, Woolthuisweg 6, een groot aantal huishoudelijke artikelen.
- Van mevrouw J. Slendebroek-Hoekerswever, Westdorplaan 91, Raalte, dames-bovenkleding.

Tekening van Gerard ter Haar

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint, in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde

'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website:

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank Heino:

rek.nr. NL06RABO0327112271

Contributies:

€ 15,00 per jaar

woonachtig buiten Heino € 23,00 per jaar

i.v.m. portokosten voor verzending van

het contactblad 'Omheining'

Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)

Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

Diny. Rosendaal-Kroes,

Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,

tel. 0572 391798

Bestuur

Henk Hofman, voorzitter,

Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 0572 392593

Giel Bisschop, vice-voorzitter,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499

Cor Horstman, secretaris,

Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino,

tel. 0572 392109

Harry Ogink, penningmeester,

Twentseweg 12, 8141 MA Heino, tel. 0572 391618

Berend Jan Horstman, De Horst 10,

8141 BA Heino, tel. 0572 392622

Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,

8141 GK Heino, tel. 0572 392560

Herman Neimeijer, Plataan 19

8141 SM Heino, tel. 0572 393268

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersoon: Annie Meulman-Kortstee,

Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 0572 392560

2. Foto en Video

Contactpersoon: vacant

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: Jennie Pruim-Reinders,

Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 0572 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: Jan Jonge Poerink,

De Cingel 43, 8141 BW Heino, tel. 0572 392427

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,

Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

6. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,

Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

7. Streektaal

Contactpersoon: Berend Jan Horstman,

De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 0572 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: Giel Bisschop,

Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499

Contactblad 'Omheining'

Redactieadres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

tel. 0572-394562

Redactie

Eindredactie: vacant

Bert van de Wetering, Tarweakker 43,

8141 HW Heino, tel. 30572 92330,

vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

NUMMER **3** 34e JAARGANG - SEPTEMBER 2014

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
34e jaargang - nummer 3 september 2014

INHOUDSOPGAVE

blz. 52	Van de redactie
blz. 53	De bouw van de derde pastorie van de Hervormde Gemeente (2) – R. Stavorinus
blz. 59	Hoe houden we het droog in Heino? – H. Neppelenbroek
blz. 64	Zeepekruid – M. Bruins
blz. 66	Sprekende foto's (95) – J.K. Pruim-Reinders
blz. 68	Al weer twintig jaar geleden 1994 – 3 ^e kwartaal – M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 70	Van de bestuurstafel – C. Horstman
blz. 71	Colofon

Van de redactie

Contactbladen als het onze hebben soms te kampen met een tekort aan schrijvers en diensgevolge met een gebrek aan kopij; de ergste nachtmerrie voor de redactie. Gelukkig worden wij niet ruw uit onze slaap gewekt door boze dromen over het gebrek aan kopij. Enkele enthousiaste vrijwilligers leveren regelmatig kopij aan, zodat de redactie u ieder kwartaal weer een lezenswaardig nummer kan aanbieden.

Jennie Pruim publiceert al vanaf de oprichting in 1981 in het contactblad. Voor de al jaren vaste rubriek *'Sprekende foto's'* kan zij putten uit een schier onuitputtelijk archief dat zij zelf voor Omheining onderhoudt en koestert. Aflevering 95 gaat over Hendrik Vonderman.

Marijke Donath verzorgt vanaf 2009 de rubriek *'Al weer twintig jaar geleden'* en is dus ook een vaste kracht. In dit nummer haalt zij voor ons het lokale nieuws op van het derde kwartaal van 1994.

Werkgroepleden van *'Allegardje'* trakteren ons bij toerbeurt op interessante artikelen over bijzondere kruiden en planten. Deze keer is het de beurt aan Maïke Bruins. Zij heeft zich laten inspireren door het boek *'Waare Oeffening der Planten'* uit 1682. Haar oog viel op zeepkruid, een plant uit de anjerfamilie.

Ook mogen we zo langzamerhand Roland Stavorinus beschouwen als een van de vaste leveranciers van kopij voor ons kwartaalblad. In deze aflevering voegt hij nog enkele interessante wetenswaardigheden toe aan het artikel *'De bouw van de derde pastorie van de Hervormde Gemeente'* dat in het decembernummer van 2012 werd gepubliceerd.

In deze en de komende twee edities van ons tijdschrift maken we ruimte voor een artikelenserie over de waterhuishouding in Heino sinds de Middeleeuwen met als titel *'Hoe houden we het droog in Heino?'* van Henne Neppelenbroek, die daarmee ook hard op weg is een vaste publicist te worden. Zoals gebruikelijk is de laatste pagina ingeruimd voor de mededelingen van het bestuur en de schenkingen die we de afgelopen tijd mochten ontvangen.

De redactie wenst u veel leesplezier toe.

Gelieve de kopij voor het decembernummer vóór **1 november 2014** in te leveren.

Met dank aan de correctoren:

M. Donath-Hoppen, N. Elsinga, T. Hoefsloot, J. Melenhorst, G. Peeters, J. Peters, J.K. Pruim-Reinders en W. Steenbergen.

Schrijven en vertellen over het verleden is niet zo moeilijk. De juiste zaken vertellen is moeilijker. En wat is dan juist? Zeker wanneer er niet meer zo veel bekend is over dat verleden. Daarom is het vinden van de waarheid of de feiten vanuit het perspectief van de onderzoeker meer een zoektocht naar de laatste inzichten. Zo ook over “de bouw van de derde pastorie van de Hervormde Gemeente”.

Aan het gelijknamige artikel in ons contactblad 32e jaargang nummer 4 – december 2012, valt nog iets toe te voegen.

De Nederlandse hervormde gemeente en de timmermannen Laanbroek

In het artikel in 2012 schrijf ik over de periode rond 1905 waarin timmermannen als Gait-Jan (Gerrit-Jan), Mans (Hermannes) en Dieks (Hendrikus) Laanbroek actief zijn. Maar ruim een eeuw eerder is hun gemeenschappelijke groot- of overgrootvader al werkzaam als timmerman in Heino. Gait-Jan sr. komt rond 1794 wonen in het dorp en was namens de kerkvoogdij actief betrokken bij de bouw van de tweede pastorie in 1810.

Gait-Jans zonen Teunis en Derk-Jan en zijn kleinzonen Gait-Jan en Mans worden in de 19de eeuw veelvuldig gevraagd voor onderhoudswerkzaamheden, het maken van doodskisten en het toezien op bouwwerkzaamheden voor de Nederlandse hervormde gemeente in Heino.

In de twintigste eeuw nemen Dieks en zijn zoon Jo (Johannes) hun rol over. De laatste tot 1969.

Gerrit Jan Laanbroek

Dieks (Hendrikus) Laanbroek

Dat juist Gait-Jan (de jongere) uiteindelijk opzichter wordt voor de afbraak en de bouw van de nieuwe pastorie is bijzonder, net als Dieks die een nieuwe pastorie mag bouwen. Het pand dat hun groot- en overgrootvader hadden gebouwd, werd afgebroken en vervolgens nieuw gebouwd. De balken die in 1810 geplaatst waren in de tweede pastorie zijn in 1906, na de afbraak, gebruikt voor de aannemerswerkplaats van Mannes en Dieks aan de Dorpsstraat 69 waar nu de familie Pap woont.

Over nut en noodzaak van de nieuwbouw

Kerkvoogden en notabelen zijn het in 1905 er over eens dat er een nieuwe pastorie gebouwd moet worden. Ze zijn het echter niet eens over de locatie van het nieuwe pand. Dat komt omdat er voor de oude pastorie blijkbaar een lokaal staat dat nog niet zo lang geleden is gebouwd en afgebroken moet worden voor de bouw van de nieuwe pastorie. Eind april nemen kerkvoogden en notabelen een besluit over de precieze locatie en daarmee, naast de afbraak van de bestaande pastorie, tevens over de afbraak van het lokaal.

Begin mei 1905 reageert baron Van Dedem woedend op dit besluit. Naast zijn inhoudelijke afwijzing zien we hier iemand die gebruik maakt van zijn positie. Vooral de onderstrepingen in zijn brief geven uitdrukking aan zijn verontwaardiging!

Alerdinck 3 mei 1905,

De Weledele Heer G. Rakhorst, President-Kerkvoogd te Heino,

Geachte Heer Rakhorst,

Naar aanleiding van het groote plan van vernieuwing van de Pastorie c.a. te Heino moet ik even een ernstig woordje met u spreken.

Met groote verwondering en ik nog er bijvoeg, met groote verontwaardiging, vernam ik dezer dagen dat in eene vergadering van Kerkvoogden en Notabelen besloten is om het lokaal (n.b. voor korte jaren nieuw gebouwd) af te breken en op eene andere plaats weer op te bouwen.

Kon ooit dwazer besluit genomen worden? En er komt bij dat het voorstel is uitgegaan van Notabele lieden die niets of zoo goed als niets tot de kosten van een nieuwe Pastorie hebben bijgedragen en op deze wijze beschikken over de beurs van een ander.

Ik noem het besluit dolzinnig. Zelfs al had men geld genoeg of zelfs over dan zou het toch nog verstandiger geweest zijn om met de f 500,- die het afbreken en weder opbouwen van het lokaal moet kosten, schuld af te lossen, maar hoeveel dwazer om, nu er nog aanzienlijk te kort is op het cijferbenoodigde voor den bouw der nieuwe Pastorie, dat te kort nog met f 500 te gaan verhoogen? De nieuwe Pastorie moet geplaatst worden achter het tegenwoordige gebouw dan kan het lokaal blijven staan en wint men f 500,- uit, daar is niets tegen en vond Ds. Fockens ook goed. Ik dring er sterk op aan dat op het genomen besluit terug gekomen wordt en tot het zoo even aangegeven wordt besloten, tenzij de Heeren Notabelen de kosten van afbreken en weer opbouwen van het lokaal voor hunne rekening nemen.

Men zal mij tegenwerpen: "U hebt in deze zaak niets te zeggen". Niets is volkomen waar; maar indirect durf ik beweren dat ik er veel in te zeggen heb. Vooreerst durf ik wat te zeggen uit hoofde ik eener der aanzienlijke som voor den bouw der nieuwen Pastorie heb toegezegd, maar ik heb die niet toegezegd voor afbraak, enz. van het lokaal.

Ten anderen ben ik zoo als U wel bekend zal zijn geen lidmaat van de Nederlands Hervormde Gemeente maar van de Waalsche, heb hier ook geen attestatie ingediend, doch heb niettemin steeds [...] vrijwillig een aanslag betaald omdat ik voor den Eeredienst wat over heb, maar u moet wel bedenken dat het geheel over was en dat als het besluit gehandhaafd blijft zullen zeer ongewenschte gevolgen voor de Kerkelijke gemeente en [...] zal na zich slepen.

Geloof mij met de meeste achting en na vriendelijke groeten,

Uw eerwaarde

C.W. van Dedem

Het nadrukkelijke verzoek van Van Dedem vindt geen gehoor. De kerkvoogden en notabelen komen niet terug op de door hen genomen beslissing. De nieuwe pastorie wordt gebouwd. Het lokaaltje wordt afgebroken en er verschijnt een nieuw lokaal. Dat gebouw krijgt de naam "Vrede".

De financiering

De afbraak van de oude pastorie en de bouw van de nieuwe kost f 7.000,-- zo spreken de kerkvoogden en notabelen met Dieks Laanbroek af. De bekostiging dient voor het grootste deel opgebracht te worden door de eigen gemeente. De volgende oproep vindt plaats in maart 1905.

L.S.,

Reeds jaren lang is behoefte gevoeld aan verbouwing van een nieuwe pastorie. Opnieuw is in eene laatste visite gebleken, dat er gebreken zijn, die door ouderdom, niet meer kunnen hersteld worden. Niet alleen voor de bewoners van de pastorie, ook voor de gemeente zelve aan wie de predikantenwoning behoort, is de bouw van een nieuw huis geene weelde, maar dringende behoefte!

Nu hebben Kerkvoogden en Notabelen op eene vergadering gehouden maandag 20 maart jl. besloten de krachtige pogingen aan te wenden tot bereiking van het gewenschte doel. De Kerkvoogdij is niet in staat zelve de kosten van de bouw te dragen. f 2500,-- wil zij opnemen, maar meer kan zij niet doen. Mag zij nu rekenen op uw steun, waar nog zoo heel veel van de op te nemen som ontbreekt? Verblijd ons, kan het zijn door eene flinke gave! De Heer heeft de blijmoedige gever lief!

Namens Nederlands Hervormde Kerkvoogden en Notabelen,

G. Rakhorst

G.J. Kloosterman

A. Tuten

A. Hartkamp

K. Horstman

Negentien gemeenteleden geven te kennen een deel te willen financieren, in totaal voor een bedrag van f 3900,--

Daarmee is de financiering nog niet rond. Naast de f 2500,-- uit eigen vermogen besluiten de kerkvoogden, onder reserve van toestemming van het College van Toezicht, een lening aan te gaan van hoogstens f 2500,-- tegen 4% rente en jaarlijkse aflossing van honderd gulden. Daarmee is voldoende geld beschikbaar en kan de bouw beginnen.

Gait-Jan en Hendrik Laanbroek

In het artikel in Omheining nummer 4 van december 2012 staat dat aan de heren G.J. Laanbroek en H. Laanbroek gevraagd wordt een tekening te maken van een nieuw te bouwen pastorie en daarbij een globale opgave van de kosten. Ik betoogde dat het hier naast Gait-Jan (G.J.) zou gaan om Hermannes Laanbroek. Inmiddels is het duidelijk dat het in ieder geval niet gaat om Hermannes. Hij werd Mannes of Mans genoemd en schreef M. Laanbroek.

Het meest waarschijnlijk is dat met H. Laanbroek, Hendrikus wordt bedoeld, de zoon van Mans. In het bijzonder omdat de bedrijven van Gait-Jan, Jan en Dieks apart opereren. Dat blijkt uit een aanbesteding in 1898 voor het bouwen van het pand "De Nieuwe Vos" voor de Nederlandse hervormde gemeente. Zowel M. Laanbroek als G.J. Laanbroek doen een bieding. De keuze valt overigens op de laagste bidder, G. van Langen.

Dat aan Gait-Jan en Dieks gevraagd wordt een tekening en begroting te maken, komt ongetwijfeld omdat Gait-Jan tussen 1868 en 1905 de timmerman is die het meest betrokken wordt bij onderhoudswerkzaamheden aan de kerk en gebouwen. Dieks heeft geleerd een goede bouwtekening te maken.

Dat Gait-Jan uiteindelijk gevraagd wordt toezicht te houden op de bouw van de nieuwe pastorie heeft te maken met eerder opgedane ervaring, onder andere bij het bouwen van "De Nieuwe Vos".

Uiteindelijk wordt gekozen voor een tekening van aannemer H. (Hendrikus, dus Dieks) Laanbroek

Mzn (Manszoon). Blijkbaar was de zoon de “eerste man” in het bedrijf en werkte zijn vader mee.

Dat Gait-Jan en zijn zonen niet meedoen bij de aanbesteding is niet vreemd. Dat heeft ongetwijfeld te maken met het scheiden van uitvoering en toezicht.

De aanbesteding

Dat de aanbesteding merkwaardig verloopt, hebben we kunnen lezen in het artikel van eind 2012. Hoewel H.J. Theunis & Zoon uit Zwolle de laagste bieding had gedaan van f 6943,-- en Dieks Laanbroek daarbij niet in de buurt kwam, wordt het bouwen van de nieuwe pastorie aan hem gegund voor f 7000,--, na enig informeel overleg. Dat deze gang van zaken niet geheel volgens de gangbare spelregels gaat, lezen we in de reactie van M. Meijerink, architect te Zwolle.

Zwolle, 20 mei 1905

Aan de Kerkvoogdij te Heino van de Nederlands Hervormde Gemeente.

Met een blij gelaat kwam mij voor eenige dagen de heer Theunis meedelen, dat hij laagste inschrijver was op de aanbesteding van een pastorie [...] ten Uwent. Gisteren echter was hij door uw briefkaartje te neer geslagen. Daar u hem meedeelt het werk aan den heer Laanbroek zou worden gegund. Hoewel misschien een artikel in het bestek U recht geeft volgens den letter zoo te handelen, is het toch beslist op redelijk en Christelijk standpunt onrecht.

Theunis met drie flinke zoons zijn oppassende menschen die hun best doen met alle kracht om zich staande te houden. Zij hebben onder mijn directie al twee flinke werken gemaakt en kan ik hen gerust aanbevelen als mannen die goed werk maken. Er is hier in Zwolle geen slag werk voor hen. Telkens waren ze bij de laatste biedingen, wel opvolger maar geen aannemer. Bij advertentie in de Zwolsche Courant roept u een ieder die mee wil dingen op. Welnu de aannemers hier hebben zich uiterst gemeten, en nu u al dit werk van hen hebt gevraagd, wellicht nog niet het betalen voor bestek en teekening erbij, gaat U zonder eenige degelijke [...], het werk gunnen aan een familielid van de opzichter van het werk.

Geachte Heeren, dat is niet gehandeld zoals het een Christelijk mensch en een Christelijk College betaamt. Juist zij moeten het voorbeeld geven, vooral in deze tijd geen aanstoot te geven.

Mocht er alsnog een mogelijkheid zijn dat de heer Theunis het werk wordt gegund dan zou u een gezin zeer gelukkig maken. Valt u niet het hoofd in de schoot over uw onbegrijpelijk schrijven? Ik wensch voor de heer Theunis als vakman in te staan. Uw goed besluit hierop zou ik gaarne zien.

Hoogachtend M. Meijerink

Mocht u echter beslist blijven bij uw schrijven, dan toch zult u voorzeker de heer Theunis schadeloos stellen voor de door hem gemaakte kosten en moeite.

Laakbaar handelen, zou je kunnen zeggen. Vooral de familierelatie tussen Gait-Jan en Dieks wordt voor het voetlicht gebracht. Dhr. Meijerink heeft het over vriendjespolitiek en heeft geen oog voor de onderlinge verhoudingen in een gemeenschap als Heino, waarbij het gunnen van werkzaamheden aan mensen uit de eigen kring belangrijk wordt gevonden. Vooral het onchristelijk karakter van het handelen van kerkvoogden en notabelen is zware kritiek. Toch heeft ook deze kritiek en het verzoek tot heroverweging van het besluit, geen gevolg. Of dhr. Meijerink nog een reactie heeft gehad, is niet bekend. Dat dhr. Theunis schadeloos is gesteld ligt niet voor de hand!

Afhandeling

De bouw van de pastorie begint in de maand mei 1905. Na anderhalve maand werken kan Gait-Jan Laanbroek op 20 juli 1905 melden aan de Kerkvoogden:

Dat de aannemers van dat werk M. en H. Laanbroek zoo ver zijn gevorderd dat de muren op de hoogte en de balken gelegd en geankerd zijn en dus volgens het bestek de aannemers aanspraak hebben op betaling der eerste termijn zijnde ¼ gedeelte van het aannemingsbedrag.

Op 5 mei 1906 rapporteert Gait-Jan:

Dat de aannemers M. en H. Laanbroek te Heino aan hun verplichtingen aangaande de bouw der pastorie en lokaal hebben voldaan en het werk naar eisch volgens bestek en tekening hebben opgeleverd zoo dat ze aanspraak hebben op volledige uitbetaling der aannemingssom.

Hiermee mogen we concluderen dat de bouw van de derde pastorie een jaar heeft geduurd!

Afsluiting

Ik heb het artikel “De bouw van de derde pastorie van de Hervormde Gemeente” geschreven om meer te weten te komen over het werk van mijn voorouders. Dat houdt met een publicatie niet op. Het onderzoek gaat door. In de archieven is nog veel te vinden. Wel kreeg ik een reactie van Ans Matthijsen-Doets, met daarin de opmerking, dat rechts naast de deur een steen was ingemetseld waarop stond: eerste steen gelegd door Ds. Spoelstra in 1902.”

Naar aanleiding van bovengenoemde mail en de vermelding in de brief van baron Van Dedem dat er sprake is van een lokaaltje dat afgebroken zou worden, is het mogelijk dat het desbetreffende lokaaltje gebouwd is in 1901 en dat de eerste steen indertijd gelegd is door ds. Spoelstra. Deze steen is later vermoedelijk weer ingemetseld in de nieuwe pastorie.

Rectificaties naar aanleiding van het artikel december 2012

1. Bij het artikel werden twee ansichtkaarten afgebeeld. Hierbij staan de data 1818 en 1825 vermeld. Dat is natuurlijk niet correct en dient 1918 en 1925 te zijn.
2. Bij de aanhef van het artikel ziet u een prachtige foto uit 1905. Daarbij hoort het volgende onderschrift. Vlnr. Gait-Jan, Mans en Dieks Laanbroek. Onder de timmermannen bevinden zich Gradus Wessels uit Rijssen en Hermanus Horselenberg uit Wijhe.

Geraadpleegde bronnen:

- Bevolkingsregister Heino.
- Archief Ned.- herv. gem. Heino, H.C.O. Kerkelijke Gebouwen, Pastorie 1810.
- Archief Ned.- herv. gem. Heino, H.C.O. Financiële Administratie.
- Interview Egbert Broenink, privé-archief.
- Archief Ned.-herv. gem. Heino, H.C.O. Notulen Kerkvoogdij.
- Archief Ned.- herv. gem. Heino, H.C.O. Kerkelijke gebouwen, De Nieuwe Vos 1898.
- Archief Ned.- herv. gem. Heino, H.C.O. Kerkelijke gebouwen, Pastorie 1905.

Henne Neppelenbroek

Inleiding

In dit artikel bekijken we, hoe de afwatering in Heino en omgeving wordt geregeld sinds de Middeleeuwen (500 – 1500 na Chr.). Op afb. 1 staat een fragment van de bekende kaart van Ten Have uit 1643 afgebeeld. Een opvallend verschijnsel in het Sallandse landschap is de wijze, waarop de waterleidingen en vloedgraven naar het westen stromen. Bijna evenwijdig aan elkaar zoeken ze hun weg en vormen op die manier een regelmatig patroon op de kaart van Salland. Geografen interesseren zich voor dergelijke regelmatige patronen en proberen die te verklaren. De vloedgraven en waterleidingen stromen hier tussen dekzandruggen door, die eveneens in de meeste gevallen evenwijdig aan elkaar liggen. Deze hoger gelegen zandruggen zijn hier in de laatste IJstijd door westen- en noordwestenwinden ontstaan en lopen daardoor meestal van west naar oost. Op deze hogere zandruggen vestigden zich de eerste boeren. Hier rooiden zij de berken- en eikenbossen en legden zij hun akkers aan. Op deze manier ontstonden soms grote akkerbouwcomplexen, die in Drenthe essen en in grote delen van Salland enken worden genoemd. Dergelijke grote akkerbouwcomplexen komen in Heino echter niet voor. Hier worden ze kampen genoemd.

Het water in Salland probeerde en probeert - tussen de dekzandruggen door - altijd het lage gebied langs de IJssel te bereiken. Hier kwamen vroeger veel overstromingen voor. Deze overstromingen werden veroorzaakt door het water, dat of uit Salland kwam, of bij hoog water van de kant van de IJssel.

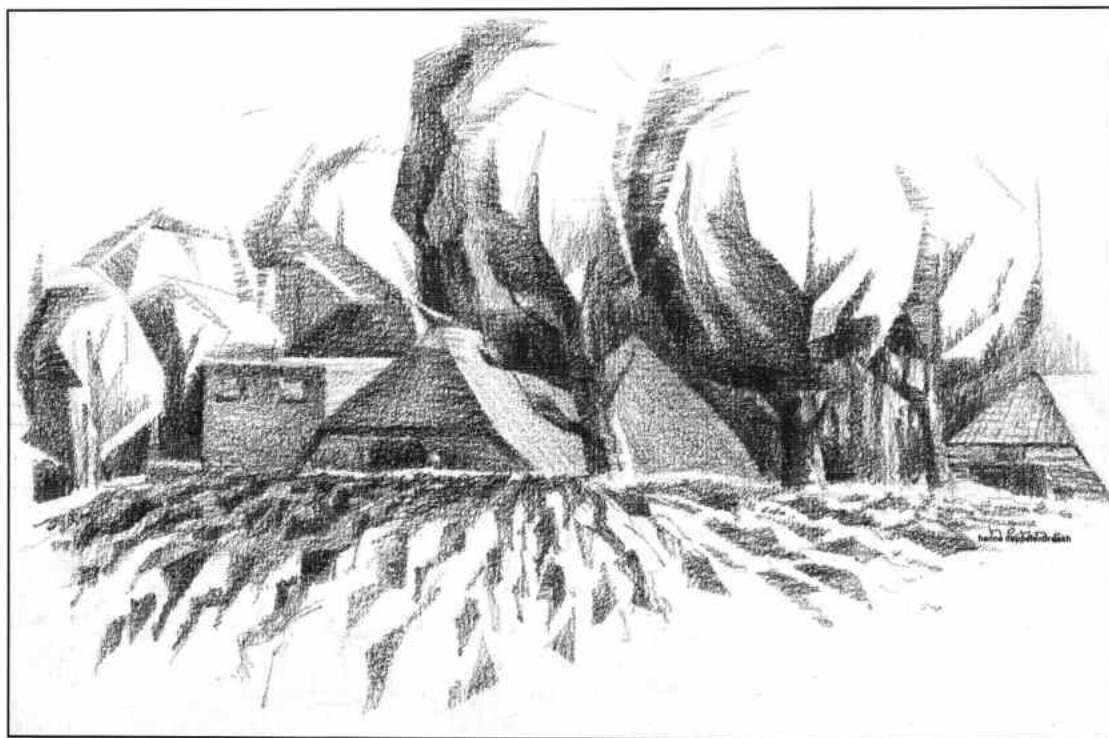
Indien onze voorouders geen maatregelen zouden hebben genomen, zou Heino nu nog midden in moerassige gebieden hebben gelegen. Hoe heeft men in het verleden deze problemen aangepakt?

Zoekend naar antwoorden op deze vraag, pakken we de fiets en bekijken de landschappen langs de Heinosche Vloedgraven en het Lierderbroek.

Wat kaarten ons vertellen

In het boek 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats,' laat Jan Bieleman zien, hoe Heino en het landschap er omheen in de loop der eeuwen zijn ontstaan. Het schoutambt Heino, dat toen samenviel met de marke Heino, was in de late Middeleeuwen nog zeer dunbevolkt. Het oostelijk deel bestond uit loofbossen - met veel eiken en berken - en uitgestrekte heidevelden.

Laten we de oude kaart van Ten Have (Afb.1) nog eens bekijken. Op deze kaart staan de Steenwetering en de Raalterwetering (bij het Relae) al aangegeven. De Heinosche Vloedgraven staat er niet op. Deze waterleiding stroomt tussen de Lemelerveldseweg, die over een hogere dekzandrug loopt en de Berkendijk. Op die zandrug vestigden zich boeren. Daar ontstonden bouwkampen.

Afb. 2: Boerderij de Vlaminckhorst met een spieker, weggezakt achter een fraai opbollende eenmansenk.

We verlaten Heino via de Vlaminckhorstweg. We passeren erve de Vlaminckhorst. Achter deze boerderij stroomt de Heinosche Vloedgraven door het Bouwhuisbos. Op de Lemelerveldseweg fietsen we langs een aantal eenmansenken. Op de kaart en al fietsend zien we dat de oudste, met rood aangegeven, boerderijen volgens een vast patroon zijn gebouwd langs deze hoger gelegen weg, die vroeger de Zandsteeg werd genoemd. Dat is het tweede patroon dat we ontdekken. De boerderijen aan de rechterkant staan allemaal een heel eind van de weg af. Meestal zien we dat boerderijen vlak langs een weg worden gebouwd. Maar hier zijn ze gebouwd op de lagere flanken van de dekzandrug, op de grens van de hoger gelegen akkers en het lager gelegen weidegebied. Deze boerderijen werden al omstreeks 1300 in oude markeboeken genoemd. We passeren achtereenvolgens o.a. het

Op zoek naar de Heinosche Vloedgraven

Even voorbij Camping Heino vinden we op 7.1 m boven N.A.P. het hoogste punt van de Veldhoek. Daar ligt een bouwkamp tussen de Oude Twentseweg en de Lemelerveldseweg met akkers van kwekerij Huysmans. De Lemelerveldseweg maakt hier een scherpe bocht naar links. In die bocht slaan wij tweemaal rechtsaf. We fietsen nu op de Oude Rozeboomseweg. Niet ver hiervandaan stond vroeger herberg 'De Oude Rozeboom' aan de Twentseweg. In die buurt begon, volgens de kaart op Afb. 3, de Heinosche Vloedgraven op een hoogte van ongeveer 5 meter boven N.A.P. Een klein gedeelte van de vloedgraven vormde hier eens de grens tussen de marke Heino en de marke Lenthe.

Wie hier nu naar het begin van deze Heinosche Vloedgraven zoekt, zoekt echter vergeefs. Men heeft de vloedgraven verlengd in de richting van het Overijssels kanaal. In de buurt van de Wolthaarsbrug, niet ver van café de Posthoorn, is de vloedgraven door middel van een inlaat verbonden met het kanaal. In tijden van grote droogte kan men IJsselwater aanvoeren via het gemaal Ankerschmidt in Deventer. Via een inlaat kan het water van het kanaal naar de vloedgraven worden geleid.

Nog in de vijftiger jaren stond er in tijden van langdurige droogte bijna geen water in de vloedgraven. Wateroverlast vormde in die jaren vaak een groot probleem, maar watergebrek was de keerzijde van de medaille. In de loop der eeuwen werd de afwatering in Salland sterk verbeterd waardoor het grondwaterpeil daalde. Het gevolg was dat men in het gebied eerder te maken kreeg met droogteproblemen. Dankzij de inlaat bij het kanaal en het gebruik van regeninstallaties werd dit probleem opgelost.

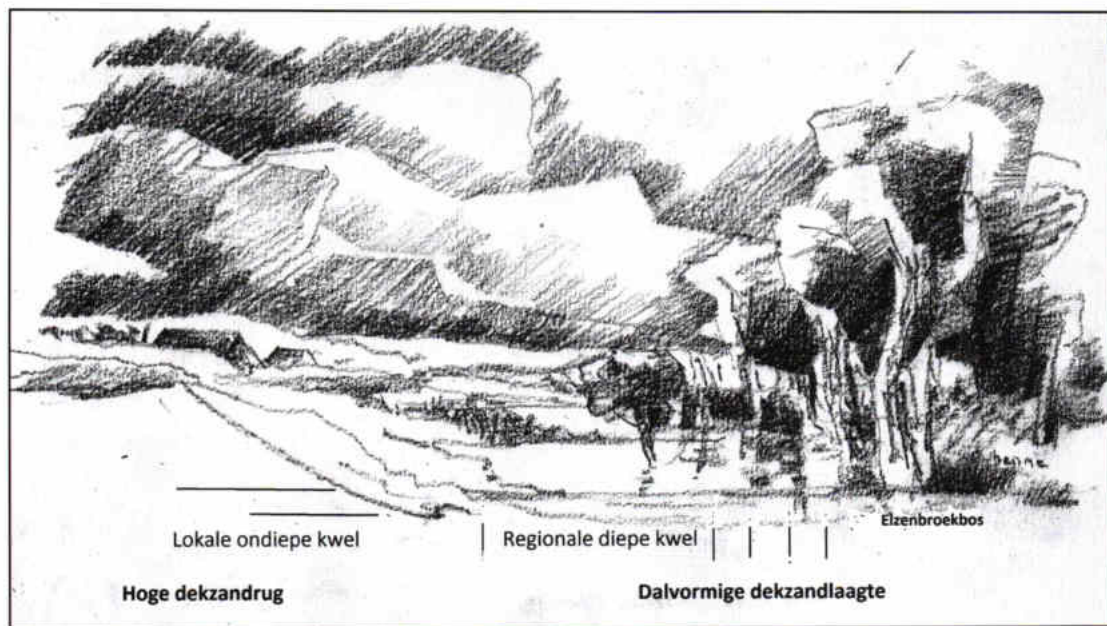
We fietsen nu in een laagte, waarin de vloedgraven stroomt. Jan Bieleman noemt deze laagte een beekdal. Dit woord is misschien een te weidse naam voor deze laagte. Het impliceert immers op zijn minst de aanwezigheid van heuvels en een beek. Het verschil in hoogte bedraagt hier echter meestal slechts enkele meters. Theo Spek spreekt liever van een dalvormige dekzandlaagte. Men moet in deze laagte erg goed kijken om de hoogteverschillen te zien. Voor de boeren waren die verschillen van essentieel belang. Op de hogere delen konden ze hun akkers aanleggen.

Midden door dit gebied lopen nog de Eerste en Tweede Spantmanweg, mooie, door eiken en berken omzoomde, oude zandwegen die zelden worden gebruikt. In de buurt van deze wegen treffen we een paar rechthoekige waterpartijen aan. Ze zijn ondiep, want we zagen hoe een witte reiger er dwars doorheen waadde. De wegen worden al op een kaart uit 1883 aangegeven. Eigenlijk tref je hier dus nog gave relictten uit de negentiende eeuw aan. Vanaf de Eerste Spantmanweg heeft men een mooi uitzicht op de bouwkamp van boerderij Kortstee, waar we de fiets nog even aan de kant hebben gezet. Boerderij Lugtenberg, die ernaast ligt is, volgens een toevallig passerende buurtbewoner, ontstaan na afsplitsing van boerderij Kortstee.

Over diepe en ondiepe kwel in een soppig gebied

Theo Spek reikt ons een kaart aan, waarop het natuurlijke landschap van Salland staat afgebeeld. We zien dat de Lemelerveldseweg over een hoge dekzandrug loopt. Van nature groeien daar zomer- en wintereiken, berken en beuken. Loofbossen met deze boomsoorten verdampen veel water en zijn dus echte "grootgebruikers". In de Middeleeuwen hadden boeren veel hout nodig. Ook de aanleg van nieuwe akkers ging ten koste van de bossen. Er ontstonden toen veel heidevelden. Veel bossen verdwenen, waardoor het water sneller de laagten opzocht en het gebied nog soppiger werd. Het regenwater, afkomstig uit de hogere delen van Salland, hoopte zich op in deze laagten, doordat de afwatering zeer slecht was.

Er was ook sprake van lokale en regionale kwel. Afb. 4 laat zien hoe kwel ontstaat in een dalvormige dekzandlaagte. Lokale ondiepe kwel ontstaat doordat regenwater, na een korte ondergrondse

Afb. 4: Het ontstaan van kwel in een dekzandlaagte.

tocht door de dekzandrug, naar de laagte stroomt en daar aan de oppervlakte komt. Dat is zichtbaar in de vorm van heel kleine bronnen, waaruit het water opborrelt.

Maar ook water van de Sallandse Heuvelrug kan - via diepere watervoerende grondlagen - soms na eeuwen de oppervlakte bereiken. Deze diepe kwelstromen zijn voedselarm, maar rijk aan kalk en ijzer, doordat ze ondergronds een lange tocht hebben afgelegd. Dan spreekt men van regionale diepe kwel.

Bronnen:

- J. Bieleman, 'HEINO, een geschiedenis van mens en plaats', Uitgeverij Waanders, Zwolle 1980.
- H.J.A. Overkamp, 'Oud boerenland', uitgegeven door de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining te Heino.
- Topografische kaart, 1883.
- Theo Spek e.a., 'Mens en land in het hart van Salland', Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 2010.
- Theo Spek, Frits Zeiler en Edwin Raap, 'Van de Hunnepe tot de zee', IJsselakademie, Kampen, 1996.

Via onze website

www.historischeverenigingheino.nl

*kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging*

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegardje'

Maike Bruins

Zeepkruid

Voor het schrijven van dit stukje heb ik mij laten inspireren door het boek: 'Waare Oeffening der Planten uit 1682 door Abrahamus Munting. Mijn oog viel op Zeepkruid – Saponaria.

Er zijn tegenwoordig wel 20 soorten, maar in de 'Waare Oeffening der Planten' wordt alleen de *Saponaria officinalis* beschreven. Het is een niet gecultiveerde oude soort, die soms wild zeepkruid wordt genoemd. Het is een overblijvende, tot 70 cm hoge, plant uit de anjerfamilie. De Nederlandse naam zeepkruid is afgeleid van de giftige stof saponine die in de plant voorkomt. Sapon betekent zeep. Die stof zit vooral in de wortel. Een aftreksel van de wortels werd tot schuim geklopt. Het schuim werd gesprendeld over het wasgoed dat op een bleekveld uitgespreid lag. In vroegere eeuwen hadden veel dorpen een gezamenlijk bleekveld net buiten het dorp. Het is mij niet bekend of Heino dat ook gehad heeft en zo ja, waar. In de jaren 50 hadden de meeste huizen in het buitengebied een grasveldje, dat 'de bleek' werd genoemd. Daarop mocht je als kind niet spelen en er werd voor gezorgd dat de kippen er niet konden lopen.

Na droging van de was werd het gedroogde schuim afgeborsteld. Deze toepassing is al beschreven in het genoemde boek uit de 17^e eeuw. Het is mogelijk van zeepkruid zeep voor lichaamsverzorging en shampoo te maken.

De plant werd ook medicinaal gebruikt voor erg veel kwalen. Voorzichtigheid was geboden wegens het giftige saponine.

Zeepkruid is o.a. slijmoplossend en werd daarom veel voor aandoeningen van de luchtwegen gebruikt. Het wekt hoest op. Bij een verkoudheid of bronchitis kan het soms helpen. Het smaakt niet lekker; het is bitter.

Zeepkruid
Saponaria off

Mocht u het zelf willen gebruiken, lees dan onderstaand recept goed, want daaruit blijkt dat het niet geheel zonder risico is.

Laat 15 gram droge stengel of wortel 2 minuten koken in 1 liter water en zeef het vocht daarna meteen. Als je dat niet doet wordt het afkooksel giftig! Daarna kun je er drie keer daags een kopje van drinken. Indien het aftreksel niet op tijd gezeefd is, kunnen de neveneffecten zijn: een droge mond, trillen, verlamming van de tong, diarree en braken, met totale uitdroging tot gevolg.

Ook werd de plant gebruikt tegen ontstekingen en om urine af te drijven, maar tegenwoordig gebruiken de meeste mensen liever een veiliger middel. In vroeger tijden gebruikte men het ook als middel tegen melaatsheid en een jeukende huid.

Als je zeepkruid in je tuin hebt, zal het flink gaan woekeren doordat het een ijzersterk wortelstelsel ontwikkelt. Het is echter wel een heel decoratieve plant die vooral 's nachts heerlijk geurt en veel nachtvlinders aantrekt. Ik heb zelf

zeepkruid in de tuin. Het verspreidt zich enorm en duwt veel andere planten weg. Het geeft dus veel werk om het binnen de perken te houden.

Er zijn tegenwoordig veel gecultiveerde soorten, zoals de *Saponaria ocymoides*. Die hebben mooie bloemen en woekeren niet of nauwelijks.

Herfst

Het gras verdort, de blaadjes worden bruin,
De bloemen laten triest hun kopjes hangen.
Jawel, de herfst heeft de natuur gevangen –
En toch staar ik afgunstig naar mijn tuin.

De herfst komt immers alle jaren weer,
Maar in ons leven komt hij maar één keer.

Driek van Wissen – uit de tuinscheurkalender 2014

Sprekende foto's (95)

J.K. Pruim-Reinders

Hendrik Vonderman gefotografeerd in zijn "Zondagse pak" door fotograaf P.J. Biesemann in Zwolle. Hij kwam in augustus 1895 vanuit Dalfsen naar Heino als knecht bij bakker Gradus Johannes Holthuis aan de Dorpsstraat 19. Nu vinden we daar de Boni Supermarkt.

In Heino ontmoette hij Johanna Agatha Rosendal en zij trouwden op 14 januari 1897. Na tijdelijk elders in het dorp te hebben gewoond, vestigden zij zich op 10 maart 1899 op de boerderij 'Veld-Alerdinck' aan de Zuthemerweg 4.

De familie Vonderman heeft steeds in de omgeving van Zwolle gewoond. Op de kadastrale kaart van de gemeente Zwollerkerkspel van 1832 treffen we het boerderijtje "Vonderman" aan, gelegen bij het landgoed "Veldwijk" in Wijnthmen. De eigenaresse van het landgoed, Elisabeth Paasschen, is tevens eigenaresse van het boerderijtje. Landgoed en boerderijtje zijn verdwenen, maar op ongeveer de plek waar het boerderijtje heeft gestaan, bevindt zich nu de woning van de familie Meijer, Erfgenamenweg 12. Toentertijd waren de grootouders van Hendrik Vonderman, Zwier Vonderman en Johanna Fliers, met hun gezin de bewoners. De oudste zoon van Zwier, Derk, vertrok na zijn huwelijk met Geertjen Sleef naar de buurtschap De Meele in Nieuwleusen, waar Hendrik in 1863 werd geboren.

Een familie-overzicht:

Hendrikus Vonderman

Geboren: Nieuwleusen, buurtschap de Meele, 2 december 1863.

Overleden: Heino, 12 oktober 1945.

Zoon van: Derk Vonderman en Geertjen Sleef.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: r.-k.

Adres: Zuthemerweg 4, vanaf 1936

De Haarstraat 26.

Huwelijk: Heino 14 januari 1897 met **Johanna**

Hendrik Vonderman 1863-1945.

Agatha Rosendal, geboren Heino 5 februari 1866, overleden Heino 3 juni 1944. Dochter van Everardus Rosendal, landbouwer, en Hendrika Meijer.

Kinderen:

1. **Gerritdina Maria**, geboren Heino 5 november 1897, overleden Zwolle in de zomer van 1967, gehuwd Heino 29 april 1926 met Albertus Johannes Neijensteijn, landbouwer te Zwolle.
2. **Hendrika Theresia (Riek)**, geboren Heino 17 september 1899, overleden Heino 3 augustus 1985, ongehuwd.

*Boerderij
Veld-Alerdinck,
Zuthemerweg 4,
in 1938. Bernhard en
Marie Vonderman met
zoon Henk.*

3. **Theresia Johanna**, geboren Heino 27 februari 1901, overleden Deventer 12 augustus 1951, huishoudster, ongehuwd.
4. **Egbertus Johannes (Bernhard)**, geboren Heino 19 augustus 1902, overleden Zwolle 4 juni 1984, gehuwd Heino 7 mei 1936 met Maria Johanna Luttenberg, woonden Zuthemerweg 4, later Wilhelminastraat 1.
5. **Johanna Everdina (Anna)**, geboren Heino 19 juni 1904, overleden Zwolle 11 oktober 1977, ongehuwd.
6. **Hendrikus Albertus**, geboren Heino 21 februari 1906, overleden Heino 4 februari 1907.

Toen Bernhard Vonderman in 1936 trouwde, vertrokken zijn ouders met hun dochter Anna naar Heino. Hij zette in eerste instantie het landbouwbedrijf voort, maar begon later tevens met een transportbedrijf aan de Zuthemerweg. Helaas sloeg in 1952 het noodlot toe. De boerderij ging in vlammen op. In het Overijssels Dagblad van 28 oktober 1952 treffen we het volgende artikel aan:

Naastenliefde metterdaad

Heino. Onmiddellijk nadat een felle brand dinsdagmorgen de boerderij van de familie Vonderman in de as had gelegd, kwamen de buren en

enkele mannen uit de standsorganisaties bijeen onder leiding van burgemeester Van Bommel om te beraadslagen wat er gedaan zou kunnen worden om de familie Vonderman zo spoedig en zo ruim mogelijk steun te verlenen. Meerdere mannen uit alle gezindten en standen verklaarden zich bereid een inzameling te houden. Twee dagen later werd het resultaat reeds bekend gemaakt. Geweldig was het resultaat. Ongeveer 8000 gulden werd bijeen gebracht. Voorwaar een prachtig resultaat van burgemeester Van Bommel, buren en leden van stands- en vakorganisaties en ook ingezetenen welke zo'n pracht resultaat hebben bereikt.'

Het pand aan de Zuthemerweg werd weer opgebouwd en de familie bleef er nog wonen tot eind jaren zestig van de vorige eeuw.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': burgerlijke stand, bevolkingsregisters, krantenknipsels en het contactblad "Omheining" van september 1986.
- Internet: www.wiewaswie.nl en www.watwaswaar.nl

Met dank aan de heer Henk Vonderman en zijn echtgenote voor hun hulp.

Al weer twintig jaar geleden 1994 - 3e kwartaal

Marijke Donath

5 juli

Het voormalige pand van Heleco aan de Canadestraat kent vanaf maandag twee nieuwe gebruikers. Het vroegere winkelgedeelte en een deel van de kantoren aan de voorzijde worden in beslag genomen door Makelaarskantoor Van der Heyden. In de kantoren en de oude kantine aan de achterzijde wordt vertaalbureau PassworD Translations gehuisvest. Voor beide bedrijven betekent het een verhuizing binnen Heino, die noodzakelijk is omdat de huidige huisvesting te krap is.

21 september

De gemeente Heino zit in haar maag met de uitgifte van kavels voor woningbouw in Laag Zuthem. Van de provincie is toestemming gekregen om in de eerste fase slechts acht huizen te bouwen, terwijl er tien personen voldoen aan de criteria van sociale en economische binding. Om het probleem op te lossen stelde burgemeester A.W.P. van den Berg gisteren voor dezelfde stelregel te hanteren als bij het plan Kiezebos. Dat zou betekenen dat de gegadigden de afgelopen tien jaar niet eerder een kavel mogen hebben gekocht van de gemeente. Hierdoor zouden drie kandidaten afvallen, maar de leden van de commissie AROV zijn verdeeld over deze 'noodgreep' van het college.

4 augustus

Geen enkel bestuurslid of commissaris van de voormalige melkpoederfabriek Heino Krause is schuldig aan het door de ex-directeur gevoerde wanbeleid en de financiële gevolgen daarvan. Dat is de mening van Pieter Lakeman, voorzitter van de Stichting SOBI, die de belangen behartigt van de leden van de voormalige coöperatie. Er is nog steeds een juridische strijd gaande om, ten gunste van aangesloten boeren, miljoenen boven tafel te

krijgen. In de zomer van 1991 verklaarde Lakeman tijdens een bijeenkomst in zaal Reimink in Lemelerveld dat bestuursleden en commissarissen maar weinig kans zouden maken op een schadevergoeding, omdat zij mede verantwoordelijk zouden zijn voor het gevoerde wanbeleid dat de coöperatie tenslotte te gronde richtte. Inmiddels heeft het SOBI-onderzoek aangetoond dat die uitspraak onjuist was, zo verklaart Lakeman in een brief aan de leden. Ondertussen sleept de juridische procedure rond de voormalige directeur zich voort. Naar de mening van Lakeman worden er door de nieuwe advocaat van Sijtsma, mr. Mazél uit Leeuwarden, manieren geprobeerd om de zaak te vertragen. Uit een gesprek dat de Stichting SOBI met Sijtsma heeft gehad concludeert Lakeman echter dat de vertragingstactiek van de nieuwe advocaat tegen de wil van de ex-directeur is. Sijtsma zou het liefst de hele kwestie zo snel mogelijk uit de wereld willen hebben, omdat de publiciteit rond zijn persoon hem ernstig hindert bij het vinden van een nieuwe baan.

24 augustus

Esther Külpe uit Zwolle heeft half augustus haar Slender You-praktijk in Heino geopend. Met deze therapie, die praktisch geen lichaamskracht kost, kunnen medische klachten worden verlicht en figuurcorrecties worden bereikt. Onder de naam Bella Donna is de praktijk gevestigd in de vroegere bloemenzaak Margriet aan de Dorpsstraat 73. Esther heeft een speciale opleiding gevolgd om op een verantwoorde wijze de Slender You-therapie toe te kunnen passen. Op meerdere banken worden, met behulp van banden, spieren en gewrichten in (lichte) beweging gebracht.

26 augustus

De Algemene Inspectiedienst (AID) van het ministerie van Landbouw en de Fiscale Inlichtingen- en opsporingsdienst (FIOD) zijn een on-

Bella Donna.

derzoek begonnen naar fraude met exportsubsidies door de vroegere zuivelcoöperatie Heino Krause. Het dossier van bedrijvenonderzoeker Pieter Lakeman, die namens 147 boeren probeert zo'n veertig miljoen gulden schadevergoeding te krijgen, is door de Europese Unie aan de opsporingsinstanties doorgespeeld. De EU gaf ten onrechte subsidies voor melkpoeder van Heino Krause, die was vermengd met lactose, een melkpoeder dat vrijkomt bij de kaasproductie. Volgens Lakeman heeft de stelselmatige fraude sinds 1985 ten grondslag gelegen aan het financiële debacle van Heino Krause, waarvoor de betrokken boeren hevig moesten bloeden. In 1991 kwam het tot een gedwongen fusie met Coberco, waaraan de boeren via een forse korting op de melkprijs de schuld moesten opbrengen.

31 augustus

De gemeente Heino wil een nader onderzoek naar de personeelsformatie. In een vergelijking met andere gemeenten constateert het onderzoeksbureau VB Advies voor Heino een dalende personeelsbehoefte. Dat druist in tegen de mening van het managementteam en het college. Zij vinden dat er door de toenemende werkdruk juist een tekort aan mankracht is. 'We hopen met het nieuwe onderzoek meer duidelijkheid te krijgen over de achtergronden van het verschil', aldus wethouder G. Siebert. Als de gemeenteraad in september akkoord gaat met het voorstel, kan het rapport in december gereed zijn.

1 september

Raaltenaar Gerard van Essen is vandaag in Heino gestart met de verkoop van religieuze artikelen, zoals heiligenbeelden. Hij vestigde zich in de voormalige schoenenzaak van Offenbergh aan de Canadastraat. Van Essen was tot nu toe met zijn religieuze spullen voornamelijk te vinden op markten en braderieën. Hij was al geruime tijd op zoek naar een vast onderkomen voor de verkoop en het exposeren van zijn artikelen en vond dat uiteindelijk in Heino. Zelf noemt hij het voor zeventig procent een museumje.

12 september

Rozendaelgroep Scouting Heino heeft zaterdag zes nieuwe units in gebruik genomen. Met de uitbreiding werd extra cachet gegeven aan het vijfjarig bestaan. Volgens voorzitter Henk van Telgen was de komst van de extra units bittere noodzaak. 'We kwamen opslag tekort voor materialen en we zijn gestart met een nieuwe groep, de Explorers, jongeren van vijftien tot en met achttien jaar. Aanvankelijk zou burgemeester Van den Berg de officiële openingshandeling verrichten door vanuit een boom met een geïmproviseerde kabelbaan naar beneden te glijden. Het bestuur vond deze stunt echter toch te gevaarlijk, waarna één van de scouts de rol van de eerste burger overnam. In zijn voordracht refereerde Van den Berg nog even aan de opstelling van de plaatselijke politiek. Aangezien het nog te kort geleden was dat er een bedrag was verstrekt, was de gemeente in eerste instantie niet van zins een bijdrage voor de uitbreiding te verstrekken. Overigens ging de eenmalige bijdrage van 1500 gulden meteen op aan een bouwvergunning van diezelfde gemeente!

Vacante functies

Het bestuur is nog steeds naarstig op zoek naar nieuwe bestuursleden ter vervanging van de teruggetreden leden Gerard Veltkamp, Diny Rosendaal en René Mulder.

Positief nieuws valt er ook te melden. Herman Neijmeijer is toegetreden tot het bestuur en de ledenadministratie – altijd keurig verzorgd door Diny Rosendaal – wordt overgenomen door Inge Roelofs-Hoppen.

Daarnaast is er ook nog een zoektocht gaande naar een nieuwe eindredacteur van het contactblad. Hij/zij die belangstelling heeft voor een bestuursfunctie dan wel het eindredacteurschap (alles op vrijwillige basis) kan zich voor nadere informatie wenden tot onze voorzitter Henk Hofman, telefoon 0572 392593; email: hofman-henk@kpnmail.nl

Ledenavond najaar 2014

Op donderdagavond 6 november wordt de jaarlijkse najaarsledenavond gehouden, waarvoor u allen wordt uitgenodigd. Aanvang 20.00 uur. Locatie: zaal Theater Podium Heino (de benedenruimte van de Maelderieje, Canadastraat 6). Hoofdditem is een lezing/presentatie met als thema “slachten in vroeger tijden”. De lezing/presentatie wordt verzorgd door de historische vereniging ‘Oud Noordijk’.

Foto-expositie ‘Straatbeeld van toen’

Tijdens de Pompdagen (20 t/m 24 augustus) is de nieuwe foto-expositie ‘Straatbeeld van toen’ van start gegaan. De werkgroep tentoonstellingen heeft een bijzondere expositie ingericht met een uitgebreide selectie foto’s van diverse karakteristieke straten in Heino, Laag Zuthem en Lierderholthuis uit de vorige eeuw. Zeer de moeite waard voor jong en oud. Bezoekadres: de Maelderieje, Canadastraat 6.

De Pompdagen zorgden voor een knallende start van deze foto-expositie. De teller stond na het Heinose feest op meer dan 1100 bezoekers! De tentoonstelling bracht letterlijk en figuurlijk mensen bij elkaar, leuke verhalen werden uitgewisseld en er werden tal van commentaren geleverd op de onderschriften.

Enthousiaste reacties zoals: ‘Wij brengen jullie onze oude foto’s’ en ‘Wat een prachtige tentoonstelling’ werden vaak gehoord. Veel bezoekers gaven aan zeker terug te komen om alles nog eens goed te bekijken. ‘Omheining’ heeft daar al rekening mee gehouden door naast iedere maandagmorgen ook op zaterdag van 13.00 uur tot 17.00 uur open te zijn. U bent van harte welkom.

Schenken

Van mevrouw A. Jansen-Sibelt, Oosteinde 21, Heino, een letterdoek uit 1852 en een bedieningskleed, dat werd gebruikt bij het toedienen van de laatste heilige sacramenten aan stervenden.

Van mevrouw M. Oosterkamp-Maathuis, Acacia 18, Heino, archiefbescheiden, dia’s en een fotoalbum van de toenmalige school voor L.H.N.O. ‘De Bakenbelt’ in Heino.

Van de predikant van de hervormde gemeente Heino, de heer H. van Solkema, Statenweg 1, de handgeschreven tekst van het boek ‘Uit Heino’s kerkelijk en burgerlijk verleden’, geschreven door G.W. van der Linde.

Van mevrouw G. Weerts-Meesters, Woolthuisweg 18, Heino, een benzinebrander, diverse stempels, stempelkussens, materiaal uit de 2e wereldoorlog zoals distributiestamkaarten en textielbonnen.

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint, in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website:

www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank Heino:

rek.nr. NL06RABO0327112271

Contributies:

€ 15,00 per jaar
woonachtig buiten Heino € 23,00 per jaar
i.v.m. portokosten voor verzending van
het contactblad 'Omheining'
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

Diny. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 0572 391798

Bestuur

Henk Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 0572 392593
Giel Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499
Cor Horstman, secretaris,
Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino,
tel. 0572 392109
Harry Ogink, penningmeester,
Twentseweg 12, 8141 MA Heino, tel. 0572 391618
Berend Jan Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 0572 392622
Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 0572 392560
Herman Neimeijer, Plataan 19
8141 SM Heino, tel. 0572 393268

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersoon: Annie Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 0572 392560

2. Foto en Video

Contactpersoon: vacant

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: Jennie Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 0572 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: Jan Jonge Poerink,
De Cingel 43, 8141 BW Heino, tel. 0572 392427

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,
Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,
Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

7. Streektaal

Contactpersoon: Berend Jan Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 0572 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: Giel Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499

Contactblad 'Omheining'

Redactieadres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

Eindredactie: vacant

Bert van de Wetering, Tarweakker 43,
8141 HW Heino, tel. 30572 92330,
vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

4

NUMMER

34e JAARGANG - DECEMBER 2014

**Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
34e jaargang - nummer 4 - december 2014**

INHOUDSOPGAVE

blz. 76	Van de redactie
blz. 77	Hoe houden we het droog in Heino (2) – H. Neppelenbroek
blz. 82	Sprekende foto's (96) – J.K. Pruim-Reinders
blz. 84	Straatbeeld van toen (1) – J.K. Pruim-Reinders
blz. 88	IJsselacademie start cursus leerbewerking in Heino
blz. 90	Al weer twintig jaar geleden 1994 – 4 ^e kwartaal – M.S.H. Donath-Hoppen
blz. 94	Van de bestuurstafel – C. Horstman
blz. 95	Colofon

Hommage aan de opmaker

Wat is een tijdschrift zonder opmaker? Een retorische vraag. Feit is dat de vereniging voor heemkunde 'Omheining' meer dan twee decennia lang de handen heeft dichtgeknepen met Bert van de Wetering als trouwe en vakkundige vormgever/opmaker van ons contactblad. Problemen met zijn gezichtsvermogen hebben hem doen besluiten om aan het eind van dit jaar te stoppen met zijn taak als opmaker. De editie die nu voor u ligt is zijn laatste huzarenstukje, welgeteld het 95e nummer van zijn hand!

In nummer 2 van de 11e jaargang – juni 1991 – duikt in het colofon van ons contactblad ineens de naam A. (Bert) van de Wetering op. Vormgever staat er tussen haakjes achter zijn naam. Hij volgt in die hoedanigheid Henk Hoppen op die de opmaak en vormgeving van het blad vanaf het begin in 1981 verzorgde. Dat gebeurde tot dan toe met schaar en plakselkwast; letterlijk met knippen en plakken dus. De tekst werd op stroken getypt, in passende stukjes geknipt en op stramienpapier geplakt. Elk nummer van het contactblad opnieuw. Het was een tijdrovende klus en min of meer te kwalificeren als monnikenwerk.

De computer neemt dit werk over en Bert, als gepensioneerd grafisch automatiseringsdeskundige gepikt en gemazeld bij uitgeverij Tijl, kan uitstekend overweg met diverse grafische opmaakprogramma's. Door zijn vakkunst verandert het karakter van het contactblad qua opmaak geleidelijk van een boekje in een periodiek tijdschrift. In september 2005 verschijnt het contactblad voor de laatste keer in de zo vertrouwde koffiebruine sepia. Vanaf december in hetzelfde jaar komt ons kwartaalblad uit in zwart-wit, waardoor foto's en tekst scher-

per en duidelijker worden. Het heeft Bert de nodige overredingskracht gekost, maar hij krijgt het voor elkaar.

Vier jaar later, in maart 2009, verschijnt het eerste nummer van de 29e jaargang in kleur met ook een totaal andere, moderne omslag.

Om grafisch nog meer mogelijkheden te kunnen aanwenden en het contactblad daarmee nog aantrekkelijker te maken, is het al een poos een grote wens van Bert om het formaat van onze periodiek te vergroten, ter grootte van het formaat van de huidige Heino Koerier bijvoorbeeld. Als het eerste nummer van de volgende jaargang nu eens in dat formaat zou verschijnen... Hij zou dat vast en zeker beschouwen als een prachtig afscheidscadeau! En dat zegt veel over zijn betrokkenheid bij het wel en wee van ons contactblad.

Bert, bedankt voor je jarenlange inzet voor het visitekaartje van onze vereniging. Chapeau!

Kopij voor het volgende nummer moet ingeleverd zijn voor 15 januari 2015.

Hoe houden we het droog in Heino (2)

Henne Neppelenbroek

Inleiding

In de vorige aflevering zagen we hoe hoogteverschillen in het landschap invloed hadden op de inrichting van het gebied tussen de Lemelerveldseweg en de Berkendijk. Ook zagen we dat er in dit gebied veel kwel voorkwam. Op de hogere delen werden door boeren de akkers aangelegd. Door te zorgen voor een betere afwatering probeerden zij hun weidegebieden in de lagere gebieden te verbeteren. Dat zorgde voor veel problemen.

Gevolgen van een verbeterde afwatering

In de loop der tijd is de afwatering sterk verbeterd. Daardoor is de grondwaterspiegel enorm gedaald. Er ontstaat daardoor minder diepe kwel, waardoor ook de aanvoer van kalk en ijzer vermindert en de bodem verzuurt. Dat zorgt weer voor een afname van planten die van kalk houden. Deze veranderingen hebben ook invloed op het leefgebied van sommige vogels. Het gebied, waar wij ons nu bevinden - tussen de Oude Rozeboomseweg en het kanaal - is een weidegebied.

Het gebied grenst aan de oostkant aan het weidegebied van het Schanebroek tussen Luttenberg en Lemelerveld. Het Schanebroek bestaat uit een dalvormige dekzandlaagte met dezelfde grondsoort. Het is door de Provincie Overijssel aangewezen als een speciaal weidevogelgebied, waar beheerscontracten met boeren afgesloten kunnen worden. In het Schanebroek broeden o.a. wulp, grutto, tureluur, veldleeuwrik, kwartel, scholekster, kievit, gele kwikstaart en kuifeend. Sommige van deze vogels zal men waarschijnlijk ook wel eens aantreffen langs de Berkendijk.

Het natuurlijke landschap in de Middeleeuwen

In de Middeleeuwen ontstond in deze dekzandlaagte een moerasachtige begroeiing bestaande uit elzenbroekbos. Ook groeiden er eiken en haagbeuken. Hier groeiden volgens Theo Spek vochtminnende planten, zoals zegge, gele lis, grote wederik en valeriaan. En in poelen en waterloopjes waar regionale kwel ervoor zorgde dat er bijna het hele jaar door water stond, groeiden ook planten als watergentiaan, waterviolier en veenwortel. De aanwezigheid van waterviolier duidt altijd op de aanwezigheid van kwel. Het is een echte kwelindicator. 's Winters was het een onbegaanbaar gebied. In de zomer konden de boeren hier in de late Middeleeuwen in sommige delen nog wel hun vee laten grazen.

Er was veen ontstaan, waardoor het elzenbroekbos in dit gebied tot ver in de Middeleeuwen werkte als een reusachtige spons, die het water lang kon vasthouden. Het water sijpelde daardoor slechts heel geleidelijk door het elzenbroekbos naar de lager gelegen gebieden, richting Heino en het Lierderbroek.

Boeren aan het werk

In de loop der eeuwen is hier door boeren heel veel werk verzet. Ze probeerden het moerasachtige gebied te ontwateren door middel van sloten. Men kan zich afvragen hoe ze te werk gingen. Begon elke boer op zijn eigen houtje te graven? In het begin zal dat wel het geval zijn geweest. Gingen ze later samenwerken om ruzie te voorkomen? Welke rol was in die tijd weggelegd voor de marke?

Volgens Jan Bieleman werd de 'Marka Heyne' omstreeks 1300 het eerst vermeld in de zogenaamde Sallandse Hoevenlijst. Ook de eerder genoemde boerderijen langs de Lemelerveldseweg staan daarin vermeld. Die boerderijen zullen er voor die tijd al wel hebben gestaan. Om de moerasige gebieden die het dichtst bij hun bouwkampen langs de Lemelerveldseweg lagen te ontwateren, zullen ze de eerste sloten waarschijnlijk nog voor 1300 hebben gegraven. Maar waarom liep het water hier zo moeilijk weg?

Theo Spek verschaft ons interessante informatie. De ondergrond van Salland heeft een helling, die daalt met ongeveer 25 centimeter per kilometer. Slechts 25 centimeter! Al fietsend over de Berkendijk merk je dan ook niet, dat je daar van een helling af rijdt. Theo Spek heeft gelijk met zijn opmerking, dat door deze geringe hoogteverschillen in de brede laagte langs de Berkendijk er geen beek kon ontstaan.

De brede laagte langs de Berkendijk met in de verte boerderij Kortstee.

Door de geringe stroomsnelheid kon het water geen geul uitschuren, maar sijpelde het over een breed oppervlak weg.

Waarschijnlijk moeten we daarom dat graven van de eerste sloten zien als een manier waarop men

de natuur een handje heeft geholpen. Herman Overkamp laat in zijn artikel zien, hoe boeren bestaande poelen en kleine waterloopjes met elkaar hebben verbonden. Natuurlijke obstakels, zoals opeenhopingen van takken en dode waterplanten, werden verwijderd om het vlotter doorstromen van het water enigszins te bevorderen. Ze konden op die manier hun bouwkampen beetje bij beetje vergroten en ze kregen zo de beschikking over meer hooi- en grasland.

Aanvankelijk werden deze, toen nog half natuurlijke weidegebieden – net als de heidevelden – gemeenschappelijk gebruikt. Op een gegeven moment zullen de boeren de afzonderlijke sloten met elkaar verbonden hebben. Uit die sloten ontstond vervolgens heel geleidelijk de Heinosche Vloedgraven.

Fragment uit de Hottingerkaart.

In het gebied waar nu de bossen van het Relaer liggen, lagen vroeger uitgestrekte heidevelden. Afb. 7 laat zien, hoe die dijkwegen naar de heidevelden liepen. De huidige Berkendijk bestond toen nog niet. Door de heidevelden liep de grens met de marke Raalterwoold.

De aanleg van die dijkwegen moet bepaald geen kleinigheid zijn geweest. In die tijd vormden de heidevelden aan de overkant van de moerassige laagte echter een zeer belangrijk onderdeel van de boerenbedrijven in Heino en langs de Zandsteeg, de tegenwoordige Lemelerveldseweg. Men liet er schapen grazen, die voor een groot deel van de noodzakelijke mest zorgden. De schapen moesten in de zomermaanden dagelijks naar de overkant gebracht worden en gingen laat in de middag, via de dijkweg, terug naar de stal. Ook staken de boeren daar heideplaggen die in de potstal werden ver-

mengd met mest. Over het vervoer van die heideplaggen schrijft Jan Bieleman nog het volgende: *'Voor een bedrijf met vier ha bouwland waren er per jaar zo'n 350 vrachten plaggenmest nodig; geen wonder dat een dergelijk bedrijf met het schier eindeloos heen en weer rijden van heideplaggen en mest veel weg had van een transportbedrijf.'*

Omstreeks 1600 beschikte het erve Topsvoort, volgens Jan Bieleman, over 5,3 ha bouwland. Het erve Topsvoort had dus per jaar meer dan 460 vrachten heideplaggen nodig.

Men vertelde ons ook nog, dat de naam Topsvoort is ontstaan uit de samenvoeging van de familienaam Tops en het woord voorde. Een voorde was een doorwaadbare plek in een rivier. De heidevelden waren dus voor de bedrijfsvoering van de boeren onmisbaar. Dat gold ook voor de dijkwegen, maar deze dijkwegen belemmerden tevens de afwatering. Dankzij de voorde kon men de dijkweg gebruiken, terwijl de afwatering minder hinder ondervond.

Het patroon van de dijkwegen is tegenwoordig nagenoeg verdwenen. Sommige dijkwegen - zoals de Paalweg en de Wooldhuisweg - zijn als dijkweg niet meer herkenbaar omdat ze werden opgenomen in het stratenplan van het versteende landschap van Heino-Zuid.

Andere zijn verdwenen, omdat ze na de uitvinding van kunstmest en de daarmee gepaard gaande verdwijning van veel heidevelden hun functie hadden verloren.

Achter boerderij Topsvoort loopt nog steeds een weg door de laagte, maar een dijkweg konden we er niet in herkennen. De Veldkamperdijk echter, heeft nog wel het aanzien van een - weliswaar sterk verbeterde en verbrede - dijkweg.

De afwatering in dit gebied was, door de eeuwen heen, dus zeer belangrijk in de markte Heino. Er werd nauwlettend toezicht gehouden op het onderhoud van de vloedgraven. Jan Bieleman vond in het marktenboek de volgende passage, waarin werd besloten dat *'de tochtgraven achter de karkke van aft de Kotstede, die door de Hooymate of het weydelandt loopt alle jaar te verbeteren'*. De marktenrichter voerde de inspectie uit *'agterdags daerna dat de kerckspreeke sal gedaen wezen'*. De marktenrichter coördineerde dus de werkzaamheden.

Frits Zeiler maakt melding van het feit dat tijdens een Holtsprake in de zestiende eeuw met de marktenrichter en de eigengeërfden in het Raalterwoold, naast een aantal andere afspraken, werd bepaald dat *'men oock alle olthoevige Vloetgravens up ruimen, unde andere nootwendighe markten saecken sall verbeteren.'*

Waarschijnlijk worden hier met die oudhoevige vloedgraven de eerste met elkaar verbonden sloten in de buurt van de bouwkampen bedoeld.

Op zoek naar nieuwe vormen van waterbeheer

De tijden veranderen. Dat geldt ook voor het waterbeheer. Fietsend over het nog niet zo lang geleden aangelegde fietspad achter Aver Heino kan men een nieuwe stuw in de verbrede vloedgraven zien. Een eindje verderop staat een grondwatermeter. Rechts naast de vloedgraven ligt een verlaagd weidegebied. We staan hier voor een landbouwberging.

Zo'n verlaagde landbouwberging blijkt een piekwaterberging te zijn, waar het water gedurende een korte periode kan worden opgevangen. Door klimaatveranderingen ontstaan er lokaal steeds vaker regenbuien, die in een klein gebied voor extreem veel neerslag kunnen zorgen. Een landbouwberging kan dan die grote hoeveelheid neerslag opvangen en komt dan gedurende korte tijd onder water te staan.

In een droge periode echter kan er gras worden gemaaid. De landbouwberging kan dus door boeren ook als hooiland worden gebruikt. Langs de Heinosche Vloedgraven zijn inmiddels vier gebieden ingericht als landbouwberging. Het zand dat vrijkwam bij de aanleg van de bergingen is gebruikt

De Heinosche Vloedgraven met - rechts van de stuw - de landbouwberging.

om de erven van boerderijen te verbeteren. Tot in de twintigste eeuw was het waterbeheer van het waterschap Groot Salland erop gericht om het water zo snel mogelijk af te voeren. Daarin is dus verandering gekomen. Men probeert het water nu langer vast te houden. Dat probeert men o.a. te bereiken door de vloedgraven hier en daar te verbreden en door oevers een natuurlijker aanzien te geven. Fietsend langs de Heinosche Vloedgraven zijn we tot de conclusie gekomen, dat dit aardig is gelukt, maar later spraken we met de eigenaar van boerderij Topsvoort, die ook bij de opzet van de landbouwbergingen betrokken is geweest.

Hij zet grote vraagtekens bij het functioneren van de bergingen. In de bergingen groeit nu bijvoorbeeld, naast gras, ook steeds meer riet, dat met het gras wordt mee gemaaid. Dat riet komt dus ook tussen het hooi, maar dat lusten de koeien niet! Ook de mest vormt soms een probleem. Indien het bemesten namelijk per ongeluk vlak voor een grote hoosbui plaatsvindt, komt de mest toch nog in de vloedgraven terecht, hetgeen niet de bedoeling is.

Bronnen:

- J. Bieleman: 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats', uitgeverij Waanders, Zwolle, 1980.
- H.J.A. Overkamp, 'Oud Boerenland', uitgegeven door de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining', Heino.
- Topografische kaart, 1883.
- Theo Spek e.a., 'Mens en land in het hart van Salland', Uitgeverij Matrijs, Utrecht, 2010.
- Theo Spek, Frits Zeiler en Edwin Raap, 'Van de Hunnepe tot de zee', IJsselacademie, Kampen, 1996.
- De Stentor, 13 augustus 2011, 'Waterschap en boeren maken Salland Waterproof'.
- Ray Spencer-Jones en Sarah Cuttle, 'Wilde bloemen op kleur', uitg. Kosmos, Utrecht/Antwerpen.
- De Grote Provincieatlas 'Overijssel', schaal 1: 25000, Uitgeverij Wolters-Noordhoff, Groningen, 1997.
- Kaart 'Salland, het natuurlijke landschap', schaal 1:50.000, DLO, Staring Centrum, Wageningen, 1996.
- M.A Heinen, 'Weidevogels in lage delen van Salland', Provincie Overijssel, 2005.
- Canon van Heino, Raalte, 2011, venster 'De hillighe luden'.
- Hottingerkaart.

Sprekende foto's (96)

J.K. Pruim-Reinders

Hendrika Schuurman, geboren op 13 februari 1873 te Heino in de buurtschap Lenthe. Dochter van Gerrit Jan Schuurman en Johanna ter Wee.

Een familiefragment:

Gerrit Jan Schuurman

Geboren: Zwollerkerspel, 14 juni 1844.

Overleden: Heino, Laag Zuthem, 2 juni 1923, oud 78 jaar.

Zoon van: Jan Hendrik Schuurman en Hendrika Stegeman.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: Ned.- herv.

Adres: Laag Zuthem, Hogeweg; het ouderlijk huis van zijn ouders.

Huwelijk: Heino, 2 mei 1872 met **Johanna ter Wee**, geboren Dalfsen, 12 oktober 1846, overleden Heino, Laag Zuthem, 30 november 1903. Dochter van Jan ter Wee en Derkje Jansje Bremmer.

Kinderen:

1. **Hendrika**, geboren Heino, Lenthe, 13 februari 1873, overleden Heino, 20 februari 1941, gehuwd Heino 4 mei 1899 met Teunis Lindeboom, dagloner, geboren Hasselt, 27 november 1870, overleden Heino, 13 april 1961. Het echtpaar woonde in 't Broek te Laag Zuthem aan de Lierderholthuisweg 67.
2. **Derkje Jansje**, geboren Heino, Lenthe, 29 juni 1874, overleden Zwolle, 22 mei 1945, ongehuwd. Zij woonde op het ouderlijk huis aan de Hogeweg.
3. **Jan Hendrik**, geboren Heino, Lenthe, 11 juni 1876, overleden Heino 9 maart 1959, ongehuwd. Hij woonde op het ouderlijk huis aan de Hogeweg.
4. **Janna**, geboren Heino, Lenthe, 12 september 1878, overleden Heino, 6 mei 1880.
5. **Johanna**, geboren Heino, Lenthe, 2 april 1881, overleden Heino, 15 september 1881.

Hendrika Lindeboom-Schuurman 1873-1941.

6. **Dirk Jan**, geboren Heino, Lenthe, 12 februari 1883, overleden Heino, 17 februari 1953, gehuwd Heino, 20 mei 1915 met Alberdina Johanna de Ruiter. Woonde Heino, Veldhoekerweg 8.
7. **Levenloos**, Heino, Lenthe, 4 april 1886.

Gaan we terug in de tijd dan vinden we vanaf 1759 in het doopboek van de Ned.- herv. kerk te Heino de geboorten van de kinderen van Jan Jansen en Geertien Lamberts. Zij wonen dan aan het Schuurmanshuis, toentertijd in het carspel Dalfsen; nu Van der Capellenweg 19 in Heino. Zij behouden de naam van de boerderij waar ze wonen als achternaam. Hun zoon Jan Schuurman, die wordt gedoopt op 6 december 1767, trouwt op 16 juni 1799 in de Ned.- herv.

kerk te Heino met Janna Hendriks, een meisje uit de Hagen in Lenthe. Jan vertrekt dan richting Laag Zuthem. Helaas overlijdt Janna al op 32-jarige leeftijd en Jan Schuurman hertrouwt enkele jaren later met Hendrika Arends, weduwe van Hendrik Reefman. Uit dit tweede huwelijk wordt zoon Jan Hendrik te Laag Zuthem geboren op 29 juli 1821. Deze Jan Hendrik is behalve landbouwer, ook zompkipper, en woont aan de Hogeweg dichtbij het Overijssels

kanaal. Met zijn zoon Gerrit Jan begonnen wij het familiefragment.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': kerkelijke boeken Ned. Herv. - kerk, burgerlijke stand Heino, bevolkingsregisters Heino, kadastrale atlas Overijssel 1832 en familieadvertenties.
- Internet: Wie was wie en Wat was waar.

Winter

Ie, òòlde beuke in de Rakhörsthoft,
de zörgen hebt oe zwoar ewöögen
en doarum he'j de kop eböögen;
die storm, die kòòlde en die snee,
'k begriep het wel, het veul niet mee...

Mär dan zie 'k an oe takken al
weer knöppies lèven veur 't nije joar,
een wonder is 't, mär wärk'lijk woar!

Dit hef veur mie de diepe zin:
een schienbaer èènd' is 'n nije begin!

Henk van der Veen sr.

Straatbeeld van toen (1)

J. K. Pruim-Reinders

De fototentoonstelling 'Straatbeeld van toen' trekt veel bezoekers. Diverse herinneringen worden er bij de foto's verteld en het blijkt dat het gezegde 'Achter elke foto schuilt een verhaal' op waarheid berust. Zo ook het pand Dorpsstraat 1, bij velen bekend als 'Vlierhuis op de hoek'. Een aanleiding om eens verder in de geschiedenis van dit huis te duiken.

Op 18 juni 1906 schrijft A.G.M. Vlierhuis een brief aan de edelachtbare heren burgemeester en wethouders van Heino:.

M! M!

Geeft met gepasten eerbied te kennen A.G.M. Vlierhuis, Manufacturier en Kleermaker te Heino, dat hij het voormalige Hulpkantoor der Posterijen, Wijk A nr. 54 eigendom van Mevrouw de Wed^e R. Spitzen alhier, heeft aangekocht, ten doel hebbende daarin eene Manufactuurzaak en Kleermakerij op te richten en geheel naar de eischen des tijds te verbouwen.

Dat hij ter verkrijging van meerdere ruimte, vergunning vraagt, dat perceel aan de zuidkant, af Stationsweg, te vergrooten, met eene breedte van 3½ Meter.

't Welk doende. A.G.M. Vlierhuis.

Op 21 juli 1906 reageert de aanstaande buurman van de heer Vlierhuis, de heer D. Peel, huisarts, wonende aan de Stationsweg 2, met de volgende brief aan de raad der gemeente Heino:

Na afloop der laatste raadsvergadering, hoorde ik niet zonder eenige verwondering, dat de raad dezer gemeente besloten had aan A. Vlierhuis vergunning te geven, te mogen bouwen op twee meter afstand van den Stationsweg, hoek Zwolsche straatweg. Ik ben toen aan A. Vlierhuis gaan vragen, wat hiervan aan was; deze vertelde mij dat hij het huis der familie Spitzen, vroeger bewoond door den brievenaarder Wielens, wilde koopen, indien hij permissie kon krijgen, om

nader aan den Stationsweg te mogen bouwen, dat bij het artikel 111 van het nog van kracht zijnde politiereglement van 19 Febr. 1891 was toegestaan.

Tevens vernam ik dat A. Vlierhuis voor het oude huisje een prijs wilde geven, bedragende circa het dubbele van wat het huisje aan de familie Spitzen gekost had en het om een profijtje voor deze familie te doen was.

Ik had altijd verwacht, dat een burgemeester voor de gemeente en het publiek belang zoude opkomen, door den raad er op te wijzen, dat door deze handeling, het publiek verkeer in gevaar gebracht wordt, ieder die zien wil, kan toch met één oog wel zien, dat wanneer er op die plaats een huis gebouwd wordt, men niet zien kan of er een rijtuig of fiets komende van den Zwolschenweg of omgekeerd van den Stationsweg aankomt en botsingen en ongelukken haast onvermijdelijk worden, in plaats van den burgemeester, op wiens weg dit eigenlijk lag, heb ik mij tot Gedeputeerde Staten gewend, met het verzoek deze wijziging van het politiereglement niet goed te keuren, ten eerste om het gevaar voor het verkeer, ten tweede om de grove onbillijkheid tegenover de velen, die hier de laatste vijftien jaren gebouwd hebben en ten derde omdat het beter is van bouwverordeningen niet af te wijken, om alle dorpsknoeierijen te voorkomen; bij schrijven van 11 Juli hebben Gedeputeerde Staten mij dan ook geantwoord dat door hen aan Burgemeester en Wethouders van Heino is te kennen gegeven, dat wijziging van art. 111 der politieverordening, hun thans ongewenst voorkomt. Met ingang van 1 Augustus 1906 moeten door den raad, volgens de verordening tot uitvoering der woningwet, rooilijnen worden vastgesteld, voor nieuw te bouwen huizen; in het belang van het algemeen, verzoek ik den raad te willen bepalen, dat voor dit gevaarlijke punt, de afstand van de kant van den Stations-

Heino

West Einde

Heino Westeinde (Stationsweg). Achter het hoofd van mevrouw Brinkman-Neppelenbroek, die op weg is naar haar woning bij 't Nijenhuis, is nog duidelijk de situatie te zien van voor 1906.

weg, waarop gebouwd mag worden, bepaald worde op minstens vijf meter van den Stationsweg, op andere plaatsen steekt het volstrekt niet nauw, omdat er langs den rechten weg, geen gevaar voor het verkeer ontstaat, door nader aan den weg te bouwen, vele oude huizen op korter afstand staande en de gemeentenaren al lang genoeg geplaagd en gesard zijn door de voortbrengselen van het wetgevend vernuft van den burgemeester, die nu, om een paar van de vriendjes plezier te doen, met één pennestreek, tot schade van het algemeen belang doorgehaald worden en het nageslacht met reden zal doen vragen hoe een gemeentebestuur zulke dingen kan toestaan in strijd met het algemeen belang.

D. Peel.

Op 4 augustus 1906 schrijft de heer A.G.M. Vlierhuis de volgende brief aan de raad van de gemeente Heino:

Ondergetekende A.G.M. Vlierhuis, wonende te Heino, neemt bij dezen beleefd de vrijheid Uwe Vergadering te verzoeken, een rooilijn te willen vast stellen voor den verbouw van zijn woning, kadastraal bekend, gemeente Heino Sectie D N° 1100 en wel aan de zijde van den Nieuwendijk. Gemeld perceel zou hij gaarne aan die zijde willen vergrooten met 3 Meter langs een afstand van 7,20 M van den achtergevel af en van daar in eene rechte lijn tot de richting van den bestaanden voorgevel en tot op een afstand van 1,75 M van dien gevel; alles zoo als op de hierbij gaande teekening in duplo is aangegeven. De hiervoor benoodigde grond gemerkt met 2 xx, zou hij bij eventueele toestemming gaarne

De situatie in de dertiger jaren van de vorige eeuw.

wensen te ruilen met het stukje gemerkt 1 x; de eerste bedoelde grond toch behoort aan de Gemeente en het laatste bij de woning. Mocht uw College hiertoe niet bereid zijn, dan zou hij het voor een billijk bedrag wensen te koopen.

Om schaduw te behouden zou hij gaarne zien, dat de boom op den hoek Rijksstraatweg-Nieuwendijk* en de boom aan den achterkant Nieuwendijk bleven staan.

't Welk doende A.G.M Vlierhuis.

(*de Nieuwendijk was toentertijd de benaming van de huidige Stationsweg).

Vervolgens dient de heer Vlierhuis op 6 augustus 1906, onder bijvoeging van een bouwtekening, het verzoek in hem vergunning te verlenen tot de verbouw van zijn aangekochte woning. Het bouwplan

heeft hij laten ontwerpen door timmerman J. Hoppen. De raad van de gemeente Heino besluit hieraan haar goedkeuring te verlenen. Dit kan echter niet zonder toestemming van Gedeputeerde Staten van Overijssel, omdat er een strook grond deel uitmakende van een openbare weg, groot ongeveer 8 m², wordt verkocht. Gedeputeerde Staten onthouden dan ook hun goedkeuring. Men wil eerst op de hoogte worden gesteld van de prijs waarvoor de grond zal worden verkocht. Vervolgens dat het 'adres' van D. Peel heeft aange-toond, dat de overdracht van de grond aan de heer Vlierhuis, althans gedeeltelijk, zal geschieden onder titel van ruiling en het raadsbesluit daarvan in het geheel niet spreekt. De raad van de gemeente Heino dient daarop een nieuw raadsbesluit in. De prijs van de

in eigendom over te dragen grond aan de heer Vlierhuis bedraagt f 20,00 en het betreft een strook grond deel uitmakende van de openbare gemeenteweg 'den Nieuwendijk' ter grootte van circa 8 m², liggend naast het kadastrale perceel van de heer Vlierhuis. Met daarbij de verklaring, dat de strook grond niet meer voor de openbare dienst is bestemd.

Gedeputeerde Staten verlenen, na kennis genomen te hebben van het nieuwe raadsbeluit, hun goedkeuring op 2 oktober 1906.

Degenen die zitting hebben in de raad van de gemeente Heino in 1906 zijn:
burgemeester H.A.J. van Sonsbeeck, de wethouders H. Graveman en G. Rakhorst jr. en de raadsleden A.J.H. Spitzen, K. Horstman, A. Klink, G. Braakman en A. Tuten.

Op 10 april 1907 trouwen te Heino, Gerhardus Antonius Marianus (Anton) Vlierhuis en Maria Josephine Hooglugt. Zij vestigen zich op het adres Dorpsstraat 1. Hoewel de heer Vlierhuis zowel in zijn geboorte-akte als overlijdensakte staat ingeschreven als Gerhardus Antonius Marianus, ondertekent hij zijn brieven met A.G.M. Uit het huwelijk van Anton en Marie Vlierhuis worden zeven kinderen geboren, drie meisjes en vier jongens. De oudste dochter Fien werkt vanaf haar 18^e jaar mee in de manufacturenwin-

kel van haar vader. Samen met haar zus Nettie en broer Harrie blijft zij aan de Dorpsstraat wonen. Harrie neemt de kleermakerij voor zijn rekening, daarbij bijgestaan door de inwonende kleermakersknecht Kees Hoek. Nettie overlijdt in 1957 en Harrie in 1975. In februari 1976 doet Fien een stapje terug. Inmiddels is zij 68 jaar en heeft vijftig jaren de manufacturenwinkel beheerd. Bij haar afscheid wordt ze dan ook uitbundig in de bloemetjes gezet. De heer H.F. Steggink neemt de zaak over. Hij heeft zijn hoofdbedrijf in Nijverdal en een filiaal in Ommen; Heino is zijn derde vestiging. In 1990 stopt de heer Steggink met de winkel in Heino. Na een interne verbouwing wordt in oktober 1990 de Nederlandse Middenstandsbank Spaarbank geopend met als beheerder de heer Otten. In november 1996 wordt de naam veranderd in Regiobank. Nu vinden we aan de Dorpsstraat 1 Erwin Otten Advies (Assurantiën & Belastingadvies & Hypotheken. Regiobank).

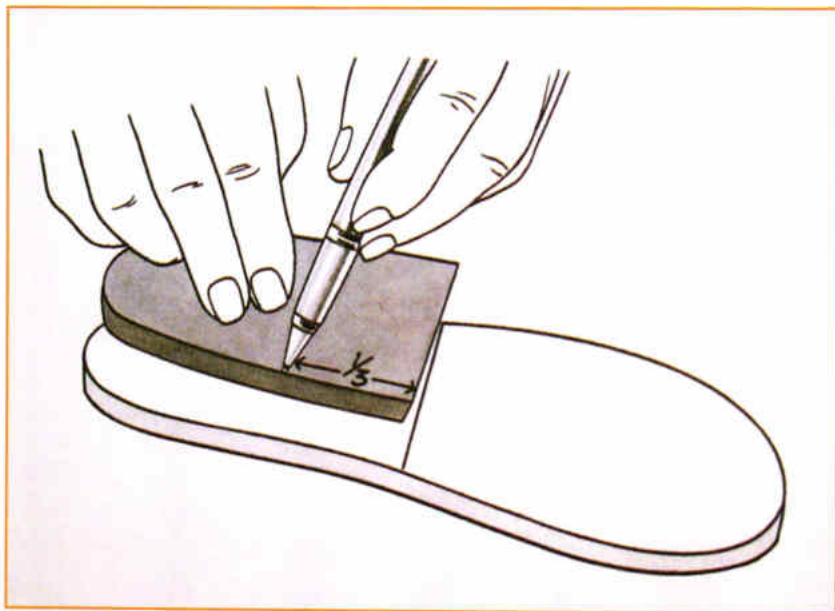
Geraadpleegde bronnen:

- Archief van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': ingekomen en uitgaande brieven van de voormalige gemeente Heino en krantenknipsels.

Via onze website

www.historischeverenigingheino.nl

*kunt u kennismaken met de activiteiten
van onze vereniging*

“Dit is geen werk van ome Jan,” zegt Marinus van der Vegt met de blik van een kenner als hij in de oude schoenmakerij van Jan Offenbergh bij de Vereniging voor Heemkunde een oude schoen uit een laatje haalt. Hij bekijkt de schoen van alle kanten en twijfelt geen moment meer: “Nee, ome Jan deed dat anders.”

Generaties lang is er leer bewerkt en verwerkt in Heino, maar nu is er bijna niemand meer te vinden die dit vak verstaat. Dat is jammer, want er gaat een hele geschiedenis en veel creativiteit mee verloren. In januari 2015 start Stichting IJsselacademie een cursus leerbewerking in Heino. Tijdens acht donderdagavonden brengt schoenmaker Marinus van der Vegt je de basisvaardigheden bij van leerbewerking en leer je van kunstenares Meta Leefkens hoe je deze traditionele technieken kunt gebruiken om een nieuw, hip streekproduct te maken.

Heino telde maar liefst 15 schoenmakers in de 19e eeuw; veel meer dan nodig was om de lokale bevolking te voorzien van schoeisel, paardentuigen, riemen of tassen. Toch konden schoenmakers in Heino een goede boterham verdienen, want ze rekenden ook de bewoners van de vele buitenplaatsen onder hun klanten. Bovendien waren de verbindingswegen met de omringende dorpen goed en werden de eikenhoutsingels om de akkers in de 19e eeuw flink uitgebreid. Dit eikenhout was nuttig voor de leerbewerking, want van de schors werd eek gewonnen, dat looizuur bevat.

Tot het eind van de 20e eeuw waren er in Heino nog verscheidene schoenmakers te vinden. Heel bekend was Jan Offenbergh (1906-1993), de oom en leermeester van Marinus van der Vegt. Jan Offenbergh oefende liefst 72 jaar zijn beroep uit, waarbij hij meestal 6 dagen per week werkte. De

inventaris van zijn schoenmakerij is te zien in de kelderruimte van de Vereniging voor Heemkunde Omheining. Hij leerde zijn neef Marinus de fijne kneepjes van het vak en vervolgens was Marinus bijna een halve eeuw werkzaam als zelfstandig schoenmaker.

De Wijhese kunstenares Meta Leefkens heeft een internationale reputatie opgebouwd met vlechtwerk van stro en is al vaak in de prijzen gevallen met haar hoeden. Ook schoenen weet ze prachtig te bewerken met strovlechtwerk. Bovendien heeft ze jaren les gegeven in handvaardigheid. Samen met Marinus van der Vegt geeft Meta Leefkens invulling aan de cursus leerbewerking, om dit voor Heino zo typerende ambachtelijk handwerk te behouden en moderne toepassingen te vinden. De Vereniging voor Heemkunde Omheining ondersteunt het initiatief.

Een onderdeel van de cursus is een excursie. Op een zaterdag in februari 2015 vertelt historicus Ewout van der Horst het verhaal achter het ambacht schoenmaken, wordt er een kijkje genomen in de schoenmakerij van Jan Offenbergh en zal natuurgids Agnes Neimeijer een wandeling verzorgen langs

plaatsen rond Heino waar vroeger eek gewonnen werd.

De cursus wordt mede mogelijk gemaakt door de provincie Overijssel, de gemeente Raalte en het fonds voor Cultuurparticipatie. Opgave en meer informatie: www.ijs-selacademie.nl. Of bij cursusleider Geertje van Os via 0570-862009.

Wanneer:

8 donderdagavonden, 22 en 29 januari, 5, 12 en 19 februari, 5, 12 en 19 maart 2015 van 19.00 tot 21.30 uur.

Waar:

De Maalderij, Canadastraat 6 in Heino.

Door:

Marinus van der Vegt (schoenmaker) en Meta Leefkens (kunstenaar).

Excursie:

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' en wandeling met natuurgids Agnes Neimeijer.

Kosten:

€ 125,00 per persoon inclusief kopje koffie of thee, materiaal en excursie.

Foto leer en gereedschappen:

Guadalupe Calderón Fernández

**Bestuur en redactie van Omheining
wensen alle lezers fijne kerstdagen en een
voorspoedig 2015 toe**

Al weer twintig jaar geleden 1994 - 4e kwartaal

Marijke Donath

6 oktober

De Vereniging Natuurmonumenten kapt 32 populieren langs de Hubertsallee in Heino. De werkzaamheden, die dinsdag zijn begonnen, zullen deze week nog worden afgerond. De peppels langs deze laan van buitenplaats de Colckhof zijn ongeveer vijftig jaar oud en dus kaprijp. Ze worden vervangen door eiken en beuken. Populieren van een halve eeuw oud beginnen af te takelen en vormen een gevaar voor het verkeer. Een stevige storm kan in één klap een fikse ravage aanrichten, daarom is het beter om nu tot kappen over te gaan. Omdat het om een laan gaat waarin bomen horen te staan van dezelfde soort en leeftijd, zullen alle bomen – inclusief nu nog wel vitaal ogende exemplaren – worden geveld. Eiken en beuken zullen de vervangers zijn, omdat dergelijke bomen vaak de beplanting vormen voor lanen op landgoederen en historische buitenplaatsen. De Hubertsallee vormt de zuidoostelijke begrenzing van buitenplaats de Colckhof. Een laan van eiken en beuken past dus goed bij het karakter van dit landgoed, aldus Natuurmonumenten. Bovendien zijn deze bomen van grotere waarde voor de natuur, omdat veel soorten vogels en insecten ervan afhankelijk zijn. Ander bijkomend voordeel is de veel langere levensduur van eik en beuk. Verwacht wordt dat de eerste honderd jaar langs de Hubertsallee geen ingrijpende kapwerkzaamheden meer nodig zijn.

15 oktober

Als een jonge ridder op zijn crossmotor. Dat is zo ongeveer het gevoel dat Sebastien Gaus uit Laag Zuthem heeft als hij in de weekends door het zand baggert met zijn groene Kawasaki. Maar de zestienjarige MEAO'er wil meer. Ooit hoopt hij in de voetsporen te treden van de motorcrossstoppers als Pedro Tragter en Dave Strijbos. Voor het Sallandse crosstalent zijn beide 'volkselden' de grote voorbeelden.

Of die jongensdroom ooit werkelijkheid wordt, zal de toekomst moeten uitwijzen. Feit is wel, dat Gaus een flinke progressie in de motorcross heeft geboekt. Met vallen en opstaan. En doorgaans in volledige anonimiteit in de KNMV-jeugdcompetitie. Maar die jeugdstrijd is wel de basis voor toekomstig succes.

Gaus is goed bezig, maar de weg naar de echte motorcrosstop is lang. Sebastien: 'Of ik het haal is nu nog niet te zeggen. Maar ik doe wel extra mijn best. Ik denk dat ik een goed doorzettingsvermogen heb. Ik wil dit zo graag. En je moet toch in jezelf geloven of niet dan? Mocht het later toch niet lukken dan voel ik wel iets voor een baantje als manager van een motorcrossteam.'

10 november

De besturen van de beide bejaardencentra in Heino, De Maat en De Vloedgraven zitten weer met elkaar aan tafel. Een fusie, waarover vorig jaar een flinke rel ontstond, is niet (meer) aan de orde, maar wel wenst men in de toekomst op verschillende terreinen overleg te voeren. Dit is het resultaat van het bemiddelingswerk van C.P. van Rossum, voormalig gedeputeerde en W.F.H. Smeenk. De bemiddelaars zijn in oktober vorig jaar begonnen met hun lijmpoging, nadat een aantal maanden daarvoor ernstige verschillen van mening ontstonden over eventuele samenwerking. Volgens een verklaring van de beide bemiddelaars en de voorzitters van de beide besturen H. Floors-Voortman (De Maat) en G. Noordink (Vloedgraven) 'is openhartig gesproken over de teleurstellingen en het geschonden vertrouwen'.

De besturen hebben toegezegd om elkaar in de toekomst op de hoogte te houden van elkaars interne ontwikkelingen. Daarnaast zal men pogen gezamenlijke standpunten in te nemen ten aanzien van externe ontwikkelingen in de ouderenzorg. Nu de besturen weer met elkaar om de

tafel zitten hebben de beide bemiddelaars zich teruggetrokken.

De weg langs kasteel/museum 't Nijenhuis.

12 november

De gemeente Heino wil de weg langs kasteel/museum 't Nijenhuis volgend jaar opnieuw bestraten. Hoe de werkzaamheden er precies gaan uitzien hangt af van de onderhandelingen met baron Van Ittersum, de eigenaar van de grond. 'We zijn het nog niet met elkaar eens. De baron ziet de noodzaak niet zo. Hij wil de weg het liefst in de oude staat behouden', aldus Wijhe, maar Heino is onderhoudsplichtig. Het college had het onderhoud aan de weg al dit jaar op het programma staan, maar dat blijkt geen haalbare kaart. Heino wil de weg met zandbedden opheffen en daarna opnieuw bestraten. Hiermee moet de overlast die ontstaat bij forse regenval, zijn verdwenen. De gemeente is ook met baron Van Ittersum in gesprek over de vorming van een aantal passeerplaatsen langs de weg. Nu is de rijstrook zo smal, dat auto's in de berm moeten om een andere auto te laten passeren. Dat leidt tot schade aan de natuur, zo vindt Heino.

Baron van Ittersum ziet die noodzaak echter niet zo. Hij heeft het liefst zo min mogelijk verkeer over de weg.

16 november

Bewoners van de Berkendijk hebben het 'Actiecomité Behoud Landschapswaarde Berkendijk' opgericht. Ze zijn zeer verontrust over de plannen van twee Heinose ondernemers om een bungalowpark voor ouderen en mindervaliden te realiseren aan de Berkendijk. Het actiecomité heeft zich inmiddels in een brief tot de gemeenteraad gewend.

Er is nog geen zekerheid over de werkelijke uitvoering van de plannen om bungalows te bouwen en over de exacte omvang van het project. Het actiecomité van de Berkendijk spreekt dan ook over 'geruchten'. Wel heeft de raadscommissie AROV zich in oktober positief uitgelaten over de plannen. Uit de brief die het comité naar de gemeente heeft gestuurd, spreekt 'grote verontrusting, zorg en onbegrip' en wordt om duidelijke informatie van de zijde van de gemeente gevraagd. Tot nu toe is er richting bewoners van de Berkendijk nog van geen enkele vorm van informatieverstrekking sprake geweest, volgens de opstellers van de brief.

Naar de mening van het actiecomité moeten er honderden bomen in een waardevol landschap gekapt worden om de bouwplannen van de twee ondernemers gerealiseerd te krijgen. Daarnaast vreest men negatieve effecten zoals rustverstoring in het gebied, schadelijke gevolgen voor de agrariërs, waardevermindering van onroerend goed, horizonbeperking, verkeerstoename en de noodzaak tot infrastructurele aanpassingen. De bouwplannen stroken volgens de briefschrijvers ook niet met de ruilverkaveling Raarhoek-Veldhoek, waarin een zoogdierenpassage in dit gebied is opgenomen.

Inmiddels hebben de aanwonenden van de Berkendijk al niet de beste ervaringen met de eigenaar van de gronden. Deze zou in mei van dit jaar al rigoreus zijn gaan kappen, in eerste instantie zelfs zonder kapvergunning.

Naar buiten toe hebben de twee Heinose ondernemers die de bungalows willen bouwen nog

geen opening van zaken gegeven over hun plannen. Eerst willen ze wachten totdat duidelijk vastgesteld is wat de voorwaarden van de gemeente zullen zijn.

17 november

De 17-jarige Annemarie Datema, vijfde klas VWO van het Greijdanus College in Zwolle, heeft de Wavin-Thorbecke prijs 1994 gewonnen met een essay over het milieu. De commissaris van de koningin in Overijssel, mr. J.A. Hendriks, overhandigde haar de eerste prijs: een geldbedrag van 1.500 gulden. Daarnaast ontving haar school duizend gulden, een wisseltrofee en een plastiek in de vorm van een vulpen. Directeur drs. O. Mengelberg van Wavin reikte de prijzen uit. De Wavin-Thorbeckeprijs is een gezamenlijk initiatief van de provincie Overijssel en de kunststoffenproducent Wavin, één van de grootste werkgevers in de provincie. Elk jaar staat een bepaald onderwerp centraal. Het milieu was deze keer het thema van de essaywedstrijd, bedoeld voor scholieren van 16 tot 18 jaar. Deelnemers moesten daarbij kiezen uit drie onderwerpen: 'Een groene Wereld', 'Het milieu – de kunst van het kiezen' en 'Mijn ministerschap op VROM'.

De drie prijswinnaars kozen voor 'Een groene wereld'. Winnares Annemarie Datema liet een knotwilg bezorgd zijn over de bedreigingen van hem en zijn lotgenoten en dromen over een groene wereld, waar mensen veranderd zijn en 'de natuur niet meer te lijden heeft onder de mensen'.

17 november

D66-fractie voorzitter E. den Daas voelde gisteravond in de gemeenteraad van Heino plaatsvervangende verontwaardiging opborrelen. Een collegevoorstel van B en W zou de gedachte bevatten dat een schoolbestuur niet mans genoeg is om asbest te laten verwijderen. 'Die argumentatie zou me als schoolbestuurder tegen de borst stuiten'. De toorn van de D66-voorman gold het voorstel om de verwijdering van asbest dakbedekking boven

de fietsenstalling van de basisschool in Lierderholthuis voor rekening van de gemeente te laten komen. In de asbest platen zitten gaten en scheurtjes, waardoor kankerverwekkende vezels vrij zouden kunnen komen. Alle reden dus om het gevaarlijke goedje te laten verwijderen.

Burgemeester en wethouder achten het niet verantwoord om de basisschool daarvoor te laten opdraaien: haar budget zou daarvoor niet toereikend zijn. In die zin moet het collegevoorstel opgevat worden, betoogde wethouder T.A.S. van der Bruggen. Niet in de zin dat B en W bezorgd zijn dat de school uit zuinigheid de volksgezondheid in gevaar brengt door het klusje met de Franse slag uit te voeren. 'We weten dat schoolbesturen heel wat mans zijn.'

19 november

Al een jaar of tien pompt de gemeente Heino grondwater op de in wijk Woolthuis. Aanhoudende klachten over vochtoverlast zijn daarvoor verleden tijd. De provincie Overijssel wil nu echter een rekening indienen van zeventien cent per kubieke meter water. Wat flink aantikt bij 50.000 kubieke meter per jaar. Zomaar stoppen met het oppompen van grondwater is niet mogelijk. Dan zou de vochtoverlast weer in alle hevigheid opduiken. Om toch een oplossing te vinden willen burgemeester en wethouders het adviesbureau Oranjewoud in de arm nemen. Dat zou moeten uitzoeken waarom er volgens de apparatuur zulke grote hoeveelheden water worden opgepompt. Voor dat onderzoek vraagt het college een krediet van 13.250 gulden.

19 november

Het was gisteren een ingetogen feestje in de Oranjerie van het Nijenhuis ter gelegenheid van de viering van het 25-jarig jubileum van de woningbouwvereniging Heino-Wijhe. De nadruk lag op de presentatie van het inbraak-preventieproject van de jarige woningbouwvereniging. Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de huisvestingsorganisatie worden de benedenverdiepingen van alle huurwoningen in Heino en Wijhe de komende maanden kosteloos voorzien van goed hang- en sluitwerk. 'In de voor-

*Turks
specialiteitenrestaurant
Sur in Heino.*

gesprekken waren we het al snel met elkaar eens om iets te organiseren waar de huurders van profiteren. In gesprekken met de gemeentebesturen is ook al regelmatig gesproken over inbraakpreventie gezien de verschuiving van de criminaliteit van de stad naar het platteland. De totale kosten zullen ongeveer een half miljoen gulden bedragen.'

14 december

Het Interregionale Recherche Team Noord- en Oost Nederland (IRT) heeft in Heino en Raalte de vermoedelijke bazen van een drugsbende, die internationaal actief was, opgepakt. Tijdens een grootscheepse actie van de politie zijn gisteren de hoofdverdachten, een 46-jarige Raaltenaar en zijn 30-jarige broer in Heino opgepakt en een man uit Meppel. In Schiedam zijn al eerder drie mannen gearresteerd. Gebleken is dat de criminele organisatie de drugshandel regelde vanuit diverse horecabedrijven in het oosten van het land, waaronder het Turkse specialiteitenrestaurant Sur in Heino. Verdovende middelen werden in Nederland en andere landen in West-Europa gedistribueerd. De groep kreeg de drugs van leveranciers in Nederland en Turkije. De bende ging volgens een verklaring van het openbaar ministerie gewelddadig te werk. Diverse afnemers zetten ze zwaar onder druk. Aan de actie van gisteren hebben zestig politiemensen meegedaan, onder leiding van drie rechters-commissarissen en drie offi-

cieren van justitie. Tijdens diverse huiszoekingen is de administratie in beslag genomen. Veel opzien baarde in Raalte een huiszoeking aan De Braak, bij de 46-jarige hoofdverdachte. Op de bovenverdieping van Turks specialiteitenrestaurant Sur aan de Zwolseweg in Heino werd een compleet ingericht illegaal casino aangetroffen. Maar het casino was gezien het tijdstip van de inval, rond kwart voor acht gisterenmorgen, niet in gebruik. Het ging onder meer om Golden Ten en Black-Jack speelmogelijkheden. Gemeentesecretaris F. Riepma kon vanmorgen nog niet vertellen wat er met de vergunning voor het Turkse restaurant gaat gebeuren. Hij was nog niet op de hoogte van de politieacties. In verband met problemen met de gemeente Heino over het verkrijgen van een vergunning, verklaarde de bedrijfsleider nog onlangs in deze krant dat Sur een restaurant is, 'dat zijn gelijke in Salland niet heeft'.

Eigenaar Wim Morrenhof wil zo snel mogelijk af van het huurcontract met Turks Specialiteitenrestaurant 'Sur'. Voornoemde feiten waren voor Morrenhof een onaangename verrassing. 'Het leek een gewoon restaurant'. Morrenhof vindt het knap vervelend dat zijn naam nu ook genoemd wordt in publicaties over het oprollen van een drugsbende, alleen omdat hij eigenaar van het pand is. Zelf drijft hij bij het pand aan de Zwolseweg een autohandel, met in- en verkoop van schadeauto's.

Ledenavond najaar 2014 afgelast

Door onvoorziene omstandigheden heeft het bestuur moeten besluiten de ledenavond van 6 november 2014 af te lasten. Het bestuur betreurt dat het dit besluit heeft moeten nemen.

Kerstwandeling 2014

De traditionele kerstwandeling met historische informatie van de Vereniging voor heemkunde 'Omheining' vindt ook dit jaar weer op tweede Kerstdag plaats.

Het startpunt is bij de Familie Eilander aan De Vidal de Sint Germainweg 1 te Heino.

De kaartverkoop start om 12.00 uur en loopt door tot 14.30 uur.

Kosten: volwassenen € 3,- en kinderen t/m 12 jaar € 1,-, inclusief routebeschrijving en consumptiebonnen. De wandeling is uitgezet in de omgeving van havezate 't Reelaer.

Fototentoonstelling 'Straatbeeld van toen'

De foto-expositie 'Straatbeeld van toen' wordt nog steeds druk bezocht. Op maandagmorgen van 10.00 uur tot 12.30 uur en op zaterdagmiddag van 13.00 uur tot 17.00 uur bent u van harte welkom in de tentoonstellingsruimte van de Maelderieje. De expositie loopt nog tot medio maart 2015. Vanaf dan wordt er aandacht besteed aan de bevrijding van Heino. Op 12 april 2015 is dat 70 jaar geleden.

DVD's met oude films van Heino

De doorlopende vertoning van twee oude films over Heino uit de vijftiger en zestiger jaren hebben grote aantrekkingskracht op de bezoekers van de foto-expositie.

'Omheining' geeft deze films met ingesproken tekst en een tijdsduur van ± 45 minuten ook op 2 DVD's uit. Ze zijn te koop voor € 10,00 per stuk. U kunt de DVD's bestellen via onze website www.historischeverenigingheino.nl of bij B.J. Horstman, tel. 0572-392622.

Schenken december 2014

- Van de heer H. Beukema, Fluitekruid 6, Heino, een groot aantal bidprentjes.
- Van mevrouw E. Deemter, Marktstraat 21, Heino, een blikje voor 25 Honig bouillonblokjes en vier notitieboekjes Buisman met de tekst: 'n goeie kop koffie beter met Buisman'.
- Van de heer J. Jonkhout uit Raalte, de boeken Beeld van een kerk en Beeld van een streek geschreven door Jan Baggen.
- Van mevrouw R. Hofstede-Schotman, Kloosterstraat 15a, Middel, foto's van erve De Klumper en het Ververshuis.
- Van de heer W.H. Schutte, Brinkweg 78, Heino, bidprentjes en rouwkaarten.
- Van de familie Van de Vegt, Nieuwe Deventerweg 88, Ittersum, een aantal boeken, o.a. schoolboekjes en atlassen, drie klemmen om lijsten te maken voor schilderijen, letters voor het leesplankje 'aap, noot, mies...' en huishoudtextiel.

Tekening van Gerard ter Haar

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein omheint, in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl
Website:
www.historischeverenigingheino.nl

Rabobank Heino:
rek.nr. NL06RABO0327112271

Contributies:

€ 15,00 per jaar
woonachtig buiten Heino € 23,00 per jaar
i.v.m. portokosten voor verzending van
het contactblad 'Omheining'
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

Diny. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 0572 391798

Bestuur

Henk Hofman, voorzitter,
Muntzstraat 11, 8141 VP Heino, tel. 0572 392593
Giel Bisschop, vice-voorzitter,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499
Cor Horstman, secretaris,
Van der Capellenweg 10, 8141 EG Heino,
tel. 0572 392109
Harry Ogink, penningmeester,
Twentseweg 12, 8141 MA Heino, tel. 0572 391618
Berend Jan Horstman, De Horst 10,
8141 BA Heino, tel. 0572 392622
Annie Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 0572 392560
Herman Neimeijer, Plataan 19
8141 SM Heino, tel. 0572 393268

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersoon: Annie Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 0572 392560

2. Foto en Video

Contactpersoon: vacant

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: Jennie Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 0572 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: Jan Jonge Poerink,
De Cingel 43, 8141 BW Heino, tel. 0572 392427

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,
Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

6. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: Gerard Veltkamp,
Oosteinde 11, 8141 AR Heino, tel. 0572 391292

7. Streektaal

Contactpersoon: Berend Jan Horstman,
De Horst 10, 8141 BA Heino, tel. 0572 392622

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: Giel Bisschop,
Vos de Waelhof 9, 8101 AE Raalte, tel. 0572 392499

Contactblad 'Omheining'

Redactieadres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

Eindredactie: vacant

Bert van de Wetering, Tarweakker 43,
8141 HW Heino, tel. 30572 92330,
vormgeving / opmaak

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

ISSN 1384-8461

